

Vogelmonitoring in het Buitenland van Rhoon in 2022-2023 en winter 2023/2024

Frank Majoor
Erik Kleyheeg

Sovon-rapport 2024/32

Vogelmonitoring in het Buitenland van Rhoon in 2022-2023 en winter 2023/2024

Frank Majoor & Erik Kleyheeg

Sovon-rapport 2024/32

Dit rapport is samengesteld in opdracht van
Gebiedscoöperatie Buitenland van Rhoon U.A.

Colofon

© Sovon Vogelonderzoek Nederland 2024

Dit rapport is samengesteld in opdracht van Gebiedscoöperatie Buitenland van Rhoon U.A.

Wijze van citeren: Majoor F. & Kleyheeg E. 2024. Vogelmonitoring in het Buitenland van Rhoon 2022-2023 en winter 2023/2024. Sovon-rapport 2024/32. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Foto's omslag: Frank Majoor (boerderij) & Hans Schekkerman (Roodborsttapuit)

ISSN-nummer: 2212 5027

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Toernooiveld 1

6525 ED Nijmegen

e-mail: info@sovon.nl

website: www.sovon.nl

Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Sovon en/of opdrachtgever.

Inhoud

Samenvatting	6
Dankwoord	7
1. Inleiding	8
1.1. Achtergrond en doelstelling	8
1.2. Gebiedsbeschrijving	9
2. Broedvogelmonitoring (BMP en MAS)	10
2.1. Inleiding	10
2.2. Methode BMP	10
2.3. Methode MAS	10
2.4. Resultaten BMP	11
2.5. Resultaten MAS	15
2.6. Conclusie broedvogelmonitoring	17
3. Trajecttelling	18
3.1. Inleiding	18
3.2. Methode	18
3.3. Resultaten 2022-2023 & 2023-2024	19
3.4. Conclusie	26
4. Potentiële schadesoorten	27
4.1. Inleiding	27
4.2. Methode	27
4.3. Resultaten	27
4.4. Conclusie	29
5. Beheermonitoring	30
5.1. Inleiding	30
5.2. Methode	31
5.3. Resultaten	31
5.4. Conclusie	37
6. Geleerde lessen	38
6.1 Broedvogels	38
6.2 Vogels in winterperiode	38
6.3 Verwachtingen per doelsoort	38
6.4 Adviezen	42
Literatuur	43
Bijlagen	44

Samenvatting

De Gebiedscoöperatie van het Buitenland van Rhooon doet haar best om het gebied zo aantrekkelijk mogelijk te maken voor vogelsoorten die karakteristiek zijn voor het boerenland. In het streefbeeld voor het Buitenland van Rhooon zijn streefaantallen genoemd voor deze zogenaamde doelsoorten. Bij de herinrichting van het gebied wordt rekening gehouden met deze doelsoorten en wordt waar mogelijk geschikte habitat voor deze soorten gecreëerd. Sinds 2019 voert Sovon Vogelonderzoek Nederland vogelmonitoring uit in het Buitenland van Rhooon om de ontwikkeling van vogelpopulaties binnen en buiten het broedseizoen in beeld te brengen. Daarbij worden naast de populaties van doelsoorten ook de populaties van de vogelsoorten die mogelijk schade kunnen aanbrengen aan landbouwgewassen gevolgd. Aan deze monitoring is in de periode van najaar 2022 tot voorjaar 2024 vervolg gegeven.

Er zijn verschillende methoden van monitoring toegepast, die aansluiten op vragen die in het gebied leven met betrekking tot vogels. In het voorjaar wordt een gebiedsdekkende broedvogelmonitoring uitgevoerd om te bepalen hoeveel territoria van de doelsoorten en schadesoorten in het gebied broeden. In het voorjaar zijn ook 11 telpunten van het Meetnet Agrarische Soorten (MAS) binnen het gebied geteld. Daarnaast worden buiten het broedseizoen maandelijkse tellingen gedaan langs een vast traject door het gebied om veranderingen in verspreiding en aantallen door het jaar inzichtelijk te maken. Tenslotte wordt in de winter specifieke beheermonitoring gedaan op een reeks verschillende percelen (wintervoedselveldjes, percelen met andere wintermaatregelen en referentiepercelen) om te bepalen of de wintermaatregelen naar behoren functioneren en op welke punten het beheer moet worden aangepast.

In 2023 zijn 16 van de 27 doelsoorten als broedvogel in het Buitenland van Rhooon vastgesteld. De meest talrijke broedvogels waren net als in voorgaande jaren de Wilde Eend, Meerkoet, Kievit, Fazant, Gele Kwikstaart en Krakeend. Naast Kievit en Gele Kwikstaart waren achtereenvolgens Putter, Grasmus, Kneu, Boerenzwaluw en Ringmus de doelsoorten met de meeste territoria in het gebied. De BMP-tellingen laten een toename zien van Kneu, Putter, Blauwborst, Gele Kwikstaart en Kievit. Soorten met een wisselende of min of meer stabiele trend zijn Boerenzwaluw, Roodborsttapuit, Grasmus, Torenvalk, Spotvogel, Scholekster, Ringmus en Kwartel. De Groenling lijken iets af te nemen en de Veldleuwerik heeft nog steeds geen vaste goed aan de grond.

De maandelijkse trajecttellingen buiten het broedseizoen laten zien dat van de doelsoorten voor de winterperiode met name de Veldleuwerik het erg goed deed, met aantallen ver boven de streefaantallen. Maar van de Putter, Kneu en Groenling lagen in najaar 2023 het aantal getelde vogels ver onder de aantallen van eerdere jaren, mede door het te laat inzaaien van de wintervoedselveldjes. Het aantal Torenvalken binnen het gebied lag net binnen het streefaantal, het aantal Ringmussen lag er nog ver onder. Zeldzame soorten als Geelgors, Grauwe Gors, Ruigpootbuizerd en Klapekster ontbraken net als eerdere jaren geheel. Aanvullende tellingen van diverse typen percelen in het kader van de beheermonitoring lieten zien dat de wintervoedselveldjes veruit de hoogste dichtheden aan vogels aantrokken. Vooral zaadetende zangvogels profiteren van deze wintermaatregel, terwijl anders doelsoorten, zoals Torenvalk, Kneu en Veldleuwerik profiteren van een grote diversiteit aan perceeltypen.

Dankzij de agrarische activiteiten in het Buitenland van Rhooon is er veel voedsel voor vogels beschikbaar. Het is niet verrassend dat hier ook soorten op afkomen die van gewassen eten die nog geoogst moeten worden en op die manier schade kunnen veroorzaken. In 2023 was er een opvallende toename van Fazant, Houtduif, Grauwe Gans en Wilde Eend. Een kleine kolonie van de Roek heeft zich gevestigd aan de rand van het gebied. De populaties van de overige potentiële schadesoorten waren stabiel of licht toegenomen.

Dankwoord

Bij deze willen we Loek Cazander, Cornelis Fokker en Marijke van Eijk bedanken voor het opzoeken en beschermen van kievitenlegsels. Daarnaast willen we Arjan Ponsen en de agrariërs bedanken voor de goede samenwerking omtrent de legselbescherming. Tevens willen we Hans Visser bedanken voor het uitvoeren de MAS-telling. En willen we Niels Godijn bedanken voor zijn bijdrage aan de uitwerking van de MAS gegevens en zijn hulp bij het beschermen van kievitenlegsels. En tot slot dank aan Adjan Vos voor het maandelijks uitlenen van een fiets ten behoeve van de vogeltellingen.

1. Inleiding

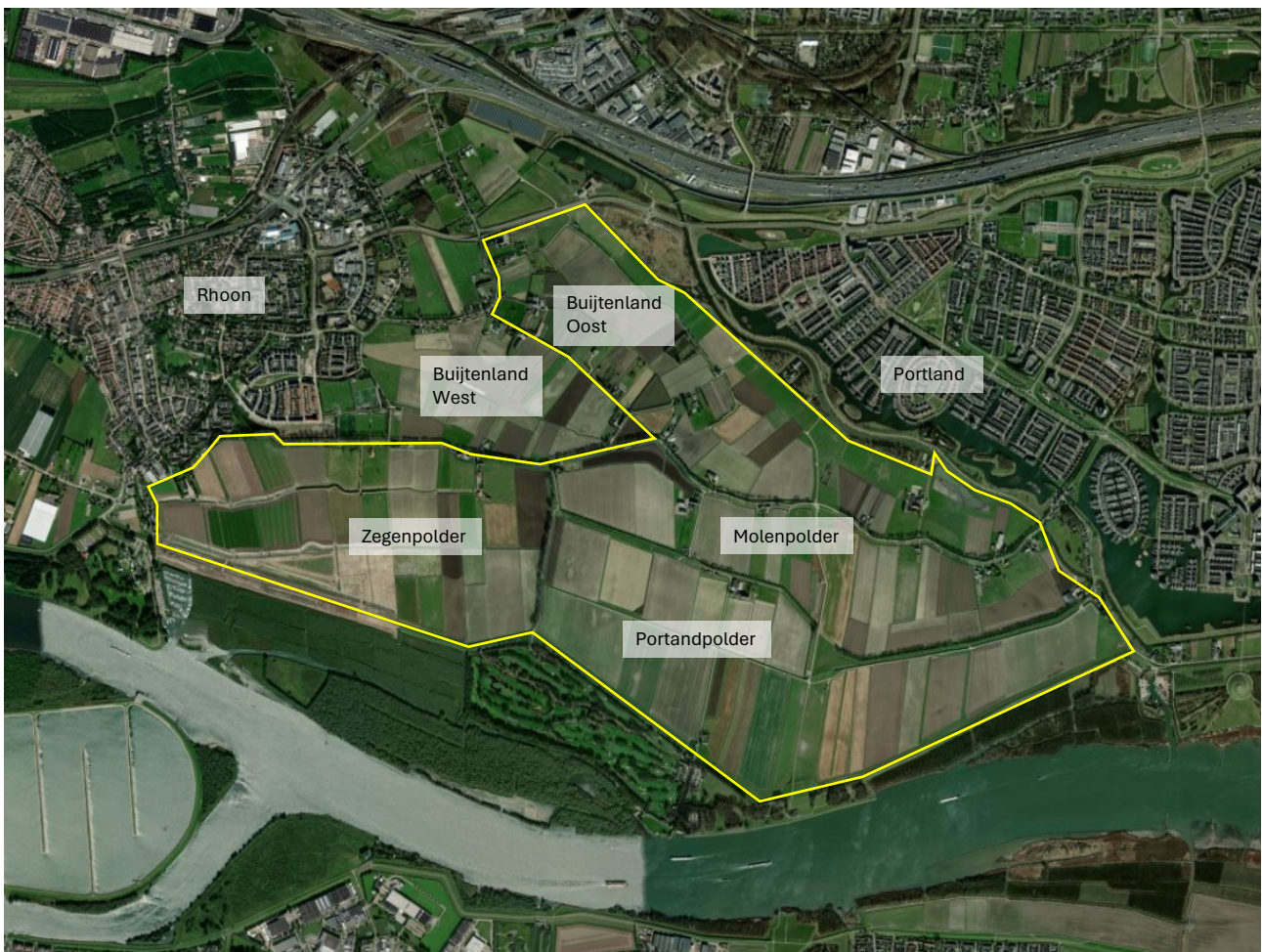
1.1. Achtergrond en doelstelling

Sinds eind 2019 wordt door Sovon Vogelonderzoek Nederland (hierna Sovon) monitoring uitgevoerd van de vogels die in het Buitenland van Rhoon leven tijdens het broedseizoen en daarbuiten. Sovon is onderdeel van het consortium dat de Gebiedscoöperatie inhoudelijk begeleidt bij de realisatie van het ‘streefbeeld’. In dit streefbeeld zijn concrete doelen geformuleerd voor ontwikkeling van natuur, duurzame landbouw en recreatie in het Buitenland van Rhoon, een authentiek akkerbouwgebied onder de rook van Rotterdam. Binnen het streefbeeld zijn onder meer vogeldoelsoorten geïdentificeerd die passen bij het beoogde landschap. De herinrichting van het gebied zou een positieve uitwerking moeten hebben op de populaties van deze doelsoorten en de hoop is dat sommige soorten die in het verleden zijn verdwenen uit het gebied weer terugkeren. Om te bepalen of de inrichtingsmaatregelen het aantal doelsoorten op het gewenste niveau krijgen, voert Sovon vogelmonitoring uit in het gebied. Onze tellingen zijn objectief en de resultaten worden jaarlijks met de lokale Vogelwerkgroep besproken.

Het hoofddoel van de vogelmonitoring in het Buitenland van Rhoon is dus het volgen van de ontwikkeling van doelsoorten uit het streefbeeld en het bepalen van de effectiviteit van beheermaatregelen.

Naast natuurdoelstellingen zijn er in het streefbeeld doelstellingen geformuleerd met betrekking tot de voortzetting van landbouwactiviteiten in het gebied. Een aantal vogelsoorten waarvan wordt verwacht dat ze positief zullen reageren op de getroffen natuurmaatregelen, kunnen schade aanrichten aan landbouwgewassen. De natuurdoelen kunnen dus op sommige punten conflicteren met doelen voor de landbouw in het Buitenland van Rhoon. Om een vinger aan de pols te houden en over objectieve informatie te beschikken over de omvang van populaties van mogelijke “schadesoorten”, worden ook deze vogelsoorten meegenomen in de vogelmonitoring.

Een nevendoeel van de vogelmonitoring is dus het in kaart brengen van de ontwikkeling en verspreiding van vogelsoorten die schade kunnen aanbrengen aan landbouwgewassen.

Figuur 1. Overzichtskaart van het Buitenland van Rhoon (bron: Bing Kaarten/Maxar 2024).

Afhankelijk van seizoen en teldoel worden verschillende methoden gehanteerd voor de vogelmonitoring. In het voorjaar wordt een gebiedsdekkende broedvogelmonitoring uitgevoerd volgens de methode van het Broedvogel Monitoring Project (BMP), zoals uitgebreid uitgewerkt in hoofdstuk 2. Daarnaast worden punttellingen gedaan in het kader van het Meetnet Agrarische Soorten (MAS), dat sinds 2017 in het gebied wordt uitgevoerd. Ook deze staan beschreven in hoofdstuk 2. Om de vogelpopulaties buiten het broedseizoen in kaart te brengen, worden van juli tot en met februari maandelijkse trajecttellingen uitgevoerd langs een vaste route dwars door het gebied. Deze tellingen staan nader beschreven in hoofdstuk 3. De monitoring van potentiële schadesoorten op basis van de broedvogelmonitoring en trajecttellingen staat uitgewerkt in hoofdstuk 4. Tenslotte wordt specifieke beheermonitoring uitgevoerd om het effect van wintervoedselveldjes op overwinterende doelsoorten te testen. De resultaten van de beheermonitoring worden weergegeven in hoofdstuk 5.

1.2. Gebiedsbeschrijving

Het Buitenland van Rhoo ligt in de gemeente Albrandswaard. Ten noorden van het gebied ligt de snelweg A15 en ten zuiden stroomt de Oude Maas. Aan de westkant ligt het dorp Rhoo en aan de oostkant de wijk Portland.

Het studiegebied Buitenland van Rhoo beslaat circa 600 ha (figuur 1). De inpoldering van het gebied is in fases uitgevoerd. Polder Buitenland in het noorden van het gebied is rond 1568 ingepolderd en daarmee de oudste polder van het gebied. Deze polder heeft een gevarieerd landschap met boomgaarden en erven. De percelen zijn vrij klein en er is grote variatie in oppervlakte, vorm en landgebruik. De Molenpolder is rond 1650 aangelegd en de Zegenpolder rond 1670. Tot slot is de Portlandpolder rond 1780 ingepolderd. Deze laatste inpoldering wordt gekenmerkt door grote openheid en grootschalige strakke verkaveling. De oude dijken tussen deze polders zijn met name beplant met essen en daardoor markant aanwezig in het landschap.

In het noordwestelijke deel Zegenpolder wordt al sinds 2018 geëxperimenteerd met natuurinclusieve landbouw. In de winter van 2019/2020 is in het zuidwestelijke deel van de Zegenpolder een aantal percelen verlaagd en zijn enkele watergangen verbreed met breed flauw natuurvriendelijk talud. Dit was enerzijds bedoeld als natuurontwikkeling en anderzijds om voldoende grond te hebben voor het afdekken van de Rhoonse stort. In het voorjaar van 2020 zijn de verlaagde percelen ingezaaid met maaisel van vochtig

(parnassia)hooiland (afkomstig van Oostvoorne). In 2023 is in de Zegenpolder en de Portlandpolder het aantal watergangen met een breed flauw natuurvriendelijk talud flink uitgebreid, wat effect heeft gehad op het leefgebied van pioniersoorten en watervogels.

In de periode 2019 t/m 2023 zijn verspreid door de polders enkele wintervoedselveldjes aangelegd en is geëxperimenteerd met andere akkerbouwgewassen zoals vlas en luzerne.

2. Broedvogelmonitoring (BMP en MAS)

2.1. Inleiding

In 2023 werd net als in 2020, 2021 en 2022 door het consortium een gebiedsdekkende broedvogelkartering uitgevoerd in het Buitenland van Rhoon volgens de BMP-methode (Vergeer *et al.* 2022). Daarnaast zijn op verzoek van de Provincie Zuid-Holland ook de elf telpunten van het Meetnet Agrarische Soorten (MAS) binnen het gebied geteld. Door deze broedvogelmonitoring is een goed beeld ontstaan van de aantallen en de verspreiding van de doelsoorten. Deze worden hieronder nader uitgewerkt. Naast de doelsoorten zijn ook de soorten geteld die mogelijk voor gewasschade kunnen zorgen, deze worden beschreven in hoofdstuk 4.

2.2. Methode BMP

Ten behoeve van de gebiedsdekkende broedvogelmonitoring BMP is het gebied opgedeeld in twee deelgebieden. Zowel het westelijke als het oostelijke deel is in 2023 geteld door Frank Majoor. In beide deelgebieden zijn zes ochtend-telrondes gedaan van eind maart tot begin juni. Bij deze rondes zijn de doelsoorten geteld en daarnaast zijn alle waarnemingen van een aantal extra soorten zoals ganzen en kraaiachtigen ingevoerd. Zeer algemene soorten (als Merel, Koolmees, Roodborst e.d.) zijn niet geteld. De verzamelde gegevens zijn in het veld direct ingevoerd in Avimap, zodat ook de exacte plek en het tijdstip van de waarnemingen zijn opgeslagen. Daarnaast is ook bij iedere waarneming

de broedcode opgeslagen. Deze code geeft informatie over de zekerheid van het territorium. De meeste waarnemingen betreffen zingende (territoriale) vogels.

Door de coöperatie wordt actief nestbescherming uitgevoerd bij Kievit en Scholekster. Hiervoor worden de nesten opgezocht en gemarkeerd. De nestbezoeken worden ingevoerd in Avinest, zodat de gebiedsbeheerder, de vrijwilligers van Vogelwerkgroep IJsselmonde, Sovon en de agrariërs direct kunnen zien waar de nesten liggen en het nestbeheer effectief kan worden uitgevoerd. Daarnaast heeft de Vogelwerkgroep IJsselmonde de afgelopen jaren het uitvliesucces van Kievit en Scholekster bijgehouden in het Buitenland van Rhoon en de omliggende gebieden.

2.3. Methode MAS

Het MAS is een punttelmethode om de verspreiding en trends van broedvogels in landelijk gebied te kunnen volgen (Teunissen *et al.* 2019). De telpunten liggen willekeurig verspreid over het te monitoren gebied en geven daarmee een representatief beeld van de broedvogels (Teunissen *et al.* 2015). In 2017 is gestart met het tellen van tien telpunten in het Buitenland van Rhoon door Grauwe Kiekendief - Kenniscentrum Akkervogels (GKA). Sindsdien worden er jaarlijks tussen 1 april en 15 juli in vier telrondes tien à twaalf punten geteld (figuur 2).

Zonsopkomst Zegenpolder tijdens eerste BMP-ronde op 28 maart 2024 (foto: Frank Majoor)

Tijdens het broedseizoen van 2023 werden in totaal elf MAS-punten geteld door een teller van GKA. De vier telronden zijn elk gebonden aan vaste datumgrenzen (1/4 t/m 20/4, 21/4 t/m 10/5, 11/5 t/m 10/6 en 21/6 t/m 15/7). Er wordt geteld vanaf zonsopkomst tot maximaal vijf uur erna. Gedurende een telduur van tien minuten per telpunt worden alle waarnemingen van vogels en zoogdieren geregistreerd. Als aanduiding voor de broedzekerheid wordt hierbij gebruik gemaakt van zes broedcodes (code 0: individu of groep, niet plaatsgebonden of overvliegend, code 1: individu in broedbiotoop, code 2: paar in broedbiotoop, code 3: territoriaal gedrag, code 4: nestaanduidend gedrag, code 5: nestvondst). Op basis van de broedcodes en de datumgrenzen per soort wordt het maximumaantal per telpunt bepaald, wat uiteindelijk wordt omgerekend naar een dichtheid per 100 ha (oppervlakte telcirkel bedraagt 28,27 ha).

De trends zijn gebaseerd op het procentuele verschil tussen de gemiddelde dichtheid van 2017-2019 en 2021-2023. De cijfers van soorten met lage dichtheden worden sterk beïnvloed door het beperkte aantal telpunten. De puntendichtheid is in het Buitenland van Rhoon overigens relatief hoog in vergelijking met andere regio's.

2.4. Resultaten BMP

Hieronder volgt een korte beschrijving van het resultaat per doelsoort. Er wordt daarbij een vergelijking gemaakt van de door ons verzamelde getallen met de aantallen uit 2020, 2021 en 2022. En daarnaast wordt een vergelijking gemaakt met de aantallen uit de eerdere jaren op basis van de tellingen van GKA (Godijn 2018). De stippenkaarten van de territoria in 2023 van de doelsoorten zijn terug te vinden in bijlage 1. Een tabel met de aantallen territoria van alle in 2023 getelde broedvogelsoorten staat in bijlage 2.

Ringmus (16 territoria)

De Ringmus is een lastig te tellen soort, omdat deze zich op en rond de erven bevindt en niet erg luidruchtig is. Bij de tellingen is er afgelopen jaren daarom extra aandacht aan deze soort besteed. Er zijn 16 paar geteld in 2023. In 2020, 2021 en 2022 waren dat er respectievelijk 16, 20 en 20. En in 2018 zijn 16 territoria geteld in het doelgebied. Ten opzichte van de telling van 35 paar in 2007 is deze soort afgenomen (den Boer & Nederpel 2008).

Figuur 2. Ligging MAS-telpunten met telcirkel met een straal van 300 meter in het Buitenland van Rhoon, inclusief de benaming van de deelgebieden, onderling gescheiden door dijken. Telpunten ZHO47 (niet geteld in 2021, 2022 en 2023) en ZHO49 liggen buiten het studiegebied.

Steenuil (0 territoria)

De afgelopen jaren is er tijdens de tellingen geen enkele Steenuil waargenomen. In 2018 was er een solitaire man Steenuil aanwezig bij De Vlakkenburg. Helaas is dit territorium sindsdien verlaten.

Boerenzwaluw (21 territoria)

De nesten van de Boerenzwaluw zijn in 2021, 2022 en 2023 geteld. De nesten zijn geteld door samen met de bewoners de schuren door te lopen en het aantal nesten te tellen. In 2021 waren op zes erven in totaal 27 nesten aanwezig. In 2022 lag het aantal met 20 nesten op zes erven wat lager. En in 2023 telden we 21 nesten verspreid over acht erven. Op De Vlakkenburg zat voor 2021 ook een nest van een Boerenzwaluw, maar deze plek is niet meer bezet.

Gekraagde Roodstaart (0 territoria)

In 2020, 2021 en in 2023 is deze soort tijdens de inventarisatierondes niet waargenomen. In 2022 is één territorium vastgesteld op De Buytenhof. In 2017 en 2018 zijn twee territoria vastgesteld in boomgaarden langs de Achterweg en de Lageweg. Uit eerdere jaren zijn geen territoria bekend.

Roodborsttapuit (11 territoria)

Het aantal territoria van de Roodborsttapuit schommelt de laatste vier jaar van tien in 2020, zes in 2021, tien in 2022 naar elf in 2023. Dit is een toename ten opzichte van 2017 en 2018, toen slechts één territorium is vastgesteld. Ook landelijk gaat het goed met de Roodborsttapuit. De streefwaarde voor de Roodborsttapuit is meer dan tien paar en dit wordt dus net gehaald. Indien de sloten de komende jaren wat minder intensief geschoond worden, kan het aantal territoria zeker toenemen.

Kneu (23 territoria)

De Kneu is een lastig te tellen soort, omdat die veel heen en weer vliegt. De soort broedt vaak in losse kolonies van enkele paren. En een deel van de vogels die binnen het studiegebied voedsel zoekt zal vlak buiten het gebied broeden. In 2023 zijn 23 territoria vastgesteld. In 2020, 2021 en 2022 waren dat er respectievelijk 6, 16 en 11. Het aantal lag in respectievelijk 2007, 2016, 2017, 2018 op twee, twee, drie en acht territoria. Het lijkt er op dat deze soort gemiddeld genomen toeneemt, mogelijk als gevolg van veranderende samenstelling van de gewassen in de polders waardoor er (veel) meer voedsel beschikbaar is.

Grasmus (24 territoria)

In 2023 zijn 24 territoria Grasmus vastgesteld. In 2020, 2021 en 2022 waren dat er respectievelijk 13, 22 en 16. En in 2018 kwam het getelde aantal in het doelgebied uit op 14. Het aantal Grasmussen neemt in

de meeste polders toe. Met name in de Portlandpolder waren in 2023 wat extra territoria in de ruigtes met raapzaad, deze groeide op de tijdelijke grond depots ontstaan door de werkzaamheden ten behoeve van de natuurvriendelijke oevers. Alleen in de Zegenpolder waren in 2020-2023 minder paren aanwezig als gevolg van het (tijdelijk) verdwijnen van de ruigte langs de flink verbrede watergangen.

Grauwe Klauwier (0 territoria)

Deze soort is in het recente verleden nog nooit als broedvogel in het gebied waargenomen. De Grauwe Klauwier neemt echter langzaam toe in Nederland, dus is bij optimaal beheer in de toekomst is dit wel een mogelijke broedvogelsoort.

Patrijs (0 territoria)

Deze soort is uit de regio verdwenen. De laatste Patrijzen in het gebied zijn in 2015 langs de Poelweg waargenomen. Gezien de geringe dispersie van deze soort die landelijk sterk achteruit gaat, zal het lang duren voordat deze op eigen kracht in het gebied terugkomt. Tijdens de tellingen van oktober en november 2023 zijn negen makke Patrijzen waargenomen in een maisveldje. Gezien het gedrag van de patrijzen en de afwezigheid van een bronpopulatie nabij het gebied, wordt er verondersteld dat deze patrijzen illegaal zijn uitgezet. Hier is echter geen hard bewijs voor aanwezig.

Putter (49 territoria)

Ten opzichte van de 15 territoria in het doelgebied in 2018 is de Putter flink toegenomen. In 2020, 2021, 2022 en 2023 zijn respectievelijk 31, 28, 35 en 49 territoria van de Putter geteld. Deze soort broedt nu bijna op ieder erf en ontbreekt alleen in het open deel van de Zegenpolder en Portlandpolder.

Groenling (13 territoria)

In 2020, 2021, 2022 en 2023 zijn respectievelijk 19, 20, 19 en 13 territoria van de Groenling geteld. Bijna allemaal bevonden deze zich in de kleinschalige polder Buitenland-Oost, met een cluster van 7 territoria in de door bramen overgroeide laagstamboomgaard langs de Oudeweg. In 2018 zijn negen territoria vastgesteld binnen het doelgebied. Deze soort is dus toegenomen ten opzichte van de telling van 2018.

Torenavalk (2 territoria)

In 2023 zaten er twee paren torenvalk binnen het telgebied. In 2020, 2021 en 2022 was dat er één. In 2013-2015 waren er ook één tot twee paar aanwezig; in 2016-2018 zijn geen territoria aangetroffen. Binnen het gebied hangen wel genoeg nestkasten om het streefaantal een broedplaats te kunnen bieden, maar kennelijk is het muizenaanbod een beperkende factor.

Ransuil (1 territorium)

In 2023 werd er langs de Lageweg door de bewoners een paar Ransuilen met roepende uitgevlogen jongen gemeld. In 2020, 2021 en 2022 is deze soort niet aangetroffen, maar er zijn ook geen nachtelijke rondes gemaakt. In 2016 en 2018 is één territorium vastgesteld, in 2017 nul.

Spotvogel (2 territoria)

Er zijn twee territoria van de Spotvogel vastgesteld in 2021, 2022 en 2023. In 2020 waren dat er drie. In 2018 is maar één territorium vastgesteld en in 2007 twee. De Spotvogel is een typische soort van dichte erfbeplanting, en dat tref je vooral aan in Buitenland-Oost.

Grauwe Vliegenvanger (0 territoria)

Van de Grauwe Vliegenvanger is er in 2022 één territorium vastgesteld. In 2016, 2018, 2020, 2021 en 2023 is deze soort niet aangetroffen als broedvogel. Ook in 2007 is één territorium vastgesteld. Deze soort is een makkelijk te missen broedvogel, ten eerste omdat deze pas in de loop van mei terugkeert uit Afrika (dus alleen in de laatste twee inventarisatierondes waar te nemen is) en ten tweede omdat deze soort geen opvallende zang heeft.

Blauwborst (10 territoria)

Het aantal blauwborsten wisselt sterk maar neemt nu duidelijk toe met in 2020, 2021, 2022 en 2023 respectievelijk vier, nul, acht en tien territoria. In 2018 zat één territorium binnen het doelgebied. Ook in 2007 was er één territorium. In de zegenspolder waren in de winter van 2022/2023 minder sloten geschoond waardoor er

juist extra broedplekken met riet en wilgenopslag overbleven voor de blauwborst.

Zomertortel (0 territoria)

De Zomertortel is dit jaar en in eerdere teljaren niet waargenomen in het gebied. De soort staat landelijk sterk onder druk met meer dan 90% afname sinds 1990.

Veldleeuwerik (1 territorium)

In 2023 is er evenals in 2022 één territorium van de Veldleeuwerik vastgesteld. Het lijkt erop dat het in beide jaren ging om een ongepaarde man. Aanwijzingen voor een nest zijn in ieder geval niet waargenomen. Dat is teleurstellend na het succesvolle broedgeval van 2021. Ondanks het lage aantal is dit beter dan in de periode 2016-2018, toen er geen territoria waren. In 2007 zijn twee territoria vastgesteld.

Gele Kwikstaart (56 territoria)

In 2021, 2022 en 2023 zijn respectievelijk 50, 46 en 56 territoria van de Gele Kwikstaart geteld. Deze soort is flink toegenomen ten opzichte van de 28 territoria in 2020 en de 27 territoria binnen het doelgebied in 2018. De Gele Kwikstaart is een broedvogel van akkers en broed vooral in de grootschalige en open Zegenspolder en Portlandpolder. Mogelijk dat het hogere aantal Gele Kwikstaarten in 2023 mede wordt veroorzaakt door het hogere aandeel wintergraan dat ingezaaid was. In verband met de grootschalige werkzaamheden omtrent de natuurvriendelijke oevers in de zomer moest er namelijk op veel plaatsen een gewas worden ingezaaid dat vroeg gemaaid of geoogst kon worden.

Door bramen overgroeide laagstamboomgaard langs de Oudeweg, zonsopkomst 19 april 2023 (foto: Frank Majoor)

Kievit (80 territoria)

In 2020, 2021, 2022 en 2023 zijn respectievelijk 50, 61, 62 en 80 territoria van de Kievit geteld. Deze soort zit flink in de lift. Maar dat komt niet door lokale jongenaanwas, want het broedsucces was de afgelopen jaren vrij slecht. Gelukkig ging het in 2023 een stuk beter. Door een betere communicatie met de agrariërs en een zeer beperkte nestpredatie zijn de meeste eerste legfels uitgekomen. Van de vele uitgekomen eieren zijn enige tientallen jongen vliegvlug geworden (vooral in de Portlandpolder). Dit aantal is echter onvoldoende voor het instand houden van de populatie. Met name in de Zegenspolder werden erg weinig jongen vliegvlug. De vervolglegels deden het een stuk minder goed in verband met de lange droge periode die toen was aanbroken. Van de vervolglegels zijn (vrijwel) geen jongen vliegvlug geworden.

Kwartelkoning (0 territoria)

In 2020, 2022 en 2023 is deze soort niet waargenomen. Op 25 en 26 juni 2021 was een roepend mannetje aanwezig in de Zegenspolder in een perceel naast de Vlakkenburg. Het is niet erg waarschijnlijk dat er toen een broedpaar is gevormd.

Velduil (0 territoria)

Als broedvogel is deze iconische doelsoort zowel in 2023 als in de eerdere jaren niet vastgesteld.

Grauwe Kiekendief (0 territoria)

Deze iconische doelsoort is zowel in 2023 als in de afgelopen jaren niet als broedvogel waargenomen in het gebied.

Bruine Kiekendief (0 territoria)

De Bruine Kiekendief is regelmatig jagend waargenomen in het telgebied, maar heeft niet binnen de grenzen van het gebied gebroed. Wel broedt er al jaren een paartje bij de Rhoonse Grienden en werd het telgebied gebruikt om te jagen. Ook in 2007, 2016-2018 en 2020-2022 was dit het geval.

Scholekster (5 territoria)

In 2020, 2021, 2022 en 2023 zijn respectievelijk 4, 4, 3 en 5 territoria van de Scholekster geteld. Het broedsucces bij deze soort is in het telgebied zeer slecht. Net als in 2022 is er in 2023 geen enkel jong groot gekomen. Ook in 2017 en 2018 waren er slechts drie territoria. In 2007 waren in het gehele gebied nog acht territoria aanwezig. Overigens was het broedsucces in de jaren 2017-2020 juist opvallend hoog.

Graspieper (0 territoria)

Van de Graspieper zijn in 2022 en 2023 geen territoria vastgesteld. De door ons opgevoerde territoria in 2020 en 2021 betroffen waarschijnlijk doortrekkers. In 2023 werd (op 14 april) een zachtjes zingende doortrekker

Foto's van een Kievitsnest op een akker in Buijtenland van Rhoon, gemaakt ten behoeve van ontwikkeling van automatische nestherkenning landbouwmachines (foto's: Frank Majoor).

waargenomen, ditmaal op de verlaagde percelen in de Zegenpolder. Ook in 2016-2018 zijn geen territoria vastgesteld. De Graspieper is een zeer schaarse broedvogel in de omgeving van Rhoo.

Kwartel (2 territoria)

Deze soort is in 2022 en 2023 gehoord, één in de Portlandpolder en één in de Zegenpolder. In 2021 was er één waarneming in de Portlandpolder. In de eerdere onderzoeksjaren is de Kwartel niet als broedvogel vastgesteld in het gebied. Landelijk gezien kent deze soort van jaar op jaar sterke fluctuaties.

Overige opmerkelijke soorten

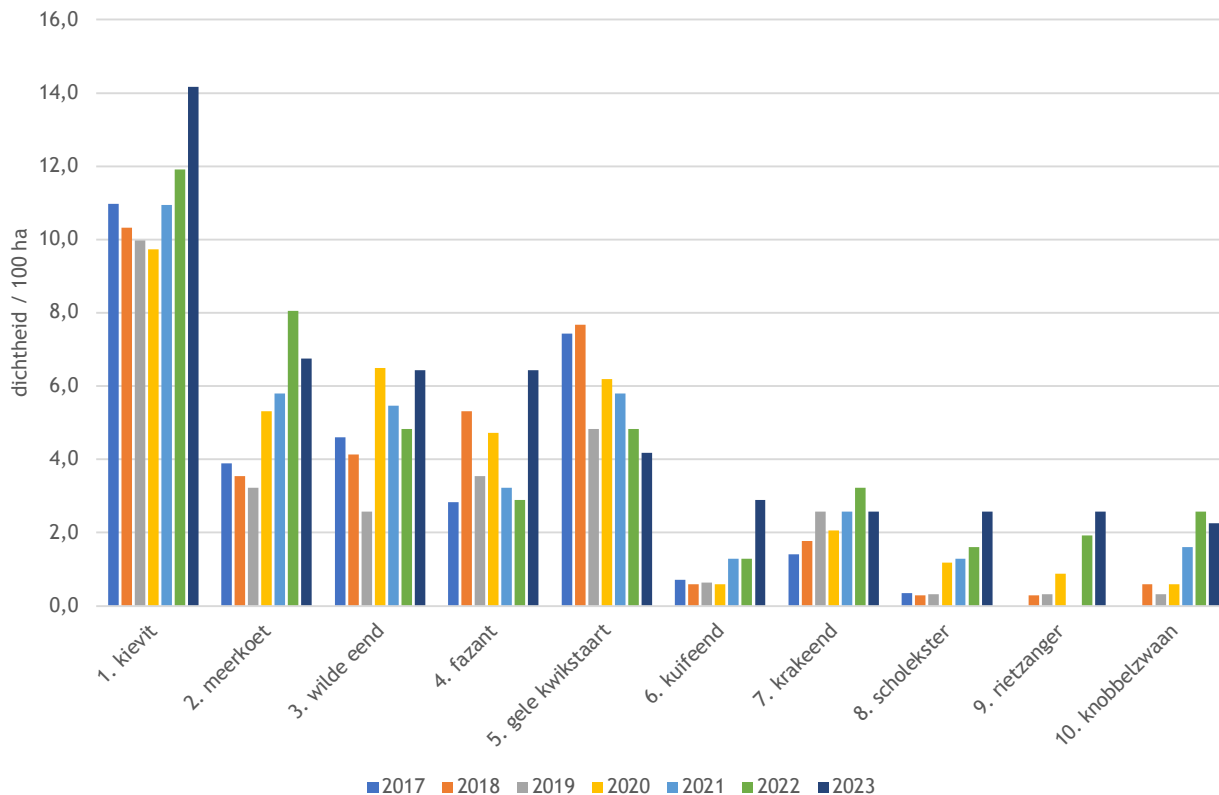
Door de verlaging van enkele percelen en aanleg van brede natuurvriendelijke oevers zijn de Zegenpolder en de Portlandpolder zeer aantrekkelijk geworden voor verschillende soorten pionier- en watervogels. De in 2019 verlaagde percelen in de Zegenpolder zijn ondertussen grotendeels begroeid met een kruidenrijke vegetatie. In 2020 en 2021 zaten op deze percelen echte pioniervogels als Kluut en Kleine Plevier. Deze hebben ondertussen geleidelijk plaats gemaakt voor Kievit en Tureluur.

In 2023 zaten er in het gehele gebied 2 territoria Dodaars, 6 Bergeend, 1 Zomertaling, 12 Slobeend, 6

Kleine Plevier, 6 Tureluur en 1 IJsvogel. Ook de soorten van rietkragen deden het goed met 6 territoria Kleine Karekiet, 19 Rietzanger, 1 Cetti's zanger en 8 Rietgors. Tot slot deed ook de Huiszwaluw het goed in 2023, verspreid over vier erven zijn 39 nesten geteld.

2.5. Resultaten MAS

Hieronder volgt een korte beschrijving van het resultaat van de doelsoorten en soortgroepen op basis van de MAS-tellingen, met een overzicht in tabel 1. De meest talrijke soort was – net als in eerdere jaren – de Kievit. Met een dichtheid van 14,2 territoria per 100 ha is de soort wel fors in aantal toegenomen (figuur 3). Ook Meerkoet, Wilde Eend en Fazant waren talrijk met elk meer dan vijf territoria per 100 ha. Fazant vertoont een opvallende verdubbeling van gemiddeld 3,8/100 ha in de jaren 2017-2022 naar 6,4/100 ha in 2023. Gele Kwikstaart zet de doorgaande afname binnen de MAS-punten voort en behaalde het laagste aantal tot op heden (4,2/100 ha). Deze soort wordt in dichtheid gevolgd door Kuifeend, Krakeend, Rietzanger en Knobbelzwaan, die alle gedurende de jaren duidelijk toenemen. De Scholekster behaalde eveneens een hoge dichtheid (2,6/100 ha).

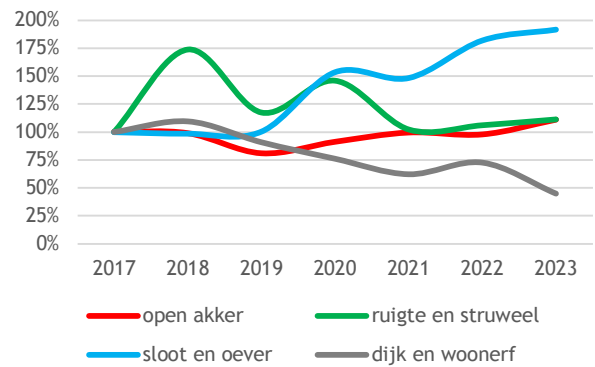

Figuur 3. De ontwikkeling van de top-10 vogelsoorten met de hoogste dichtheden binnen het MAS van 2017 t/m 2023.

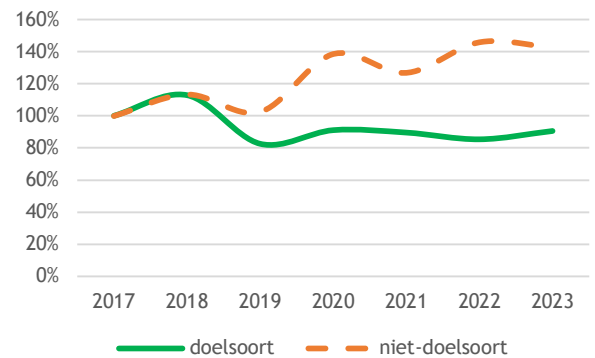
Uit de top tien zijn zes soorten gebonden aan sloten en oevers. Deze groep van broedvogels neemt sterk toe (+92%) sinds 2017 (zie figuur 4). De broedvogels van ruigte en struweel hebben de opleving in 2018-2020 nog niet herpakt en staan momenteel op +11%. De broedvogels van open akker zijn nagenoeg stabiel, al komen ze in 2023 voor het eerst in de plus (+11%), vooral dankzij de gestegen dichtheden van Kievit en Scholekster (maar vooral de Scholekster had een slecht broedsucces). De broedvogels van dijk en woonerf nemen gestaag af (-55%).

In alle jaren werden in totaal 17 doelsoorten vastgesteld op de MAS-punten. De gezamenlijke trend van deze soorten is min of meer stabiel sinds 2020 (-10%). Andere broedvogelsoorten – de niet-doelsoorten – nemen in gezamenlijkheid toe (+43%) (figuur 5).

Op basis van de MAS-methodiek wordt geen toename van de doelsoorten als groep waargenomen. Met name de watervogels (niet-doelsoorten) zijn sterk toegenomen. De meest voorkomende doelsoorten zijn Kievit, Gele Kwikstaart en Scholekster. De dichtheid van Gele Kwikstaart neemt af en bereikte in 2023 een dieptepunt. Kievit en Scholekster bereikten in 2023 juist de hoogste dichtheid sinds 2017.

Figuur 4. Ontwikkeling van vogelsoorten per categorie leefgebied op basis van MAS-tellingen.

Figuur 5. Ontwikkeling van doelsoorten en niet-doelsoorten op basis van MAS-tellingen.

Natuurvriendelijke oever Zegenvelder mei 2023 (foto: Frank Majoor)

2.6. Conclusie broedvogelmonitoring

In 2023 zijn 16 van de 27 doelsoorten als broedvogel in het Buitenland van Rhoon vastgesteld (tabel 1). De meest talrijke broedvogels waren net als in voorgaande jaren de Wilde Eend, Meerkoet, Kievit, Fazant, Gele Kwikstaart en Krakeend. Naast Kievit en Gele Kwikstaart waren achtereenvolgens Putter, Grasmus, Kneu, Boerenzwaluw en Ringmus de doelsoorten met de meeste territoria in het gebied.

De resultaten van de BMP-tellingen laten een toename zien van Kneu, Putter, Blauwborst, Gele Kwikstaart en Kievit. Soorten met een wisselende of min of meer stabiele trend zijn Boerenzwaluw, Roodborsttapuit, Grasmus, Torenavalk, Spotvogel, Scholekster, Ringmus en Kwartel. Soorten als Groenling en Veldleeuwerik lijken iets af te nemen. Gekraagde Roodstaart, Grauwe Vliegenvanger en Kwartelkoning zijn afgelopen jaren incidenteel vastgesteld.

Het beeld op basis van de MAS-tellingen wijkt voor de meeste soorten niet sterk af, maar wel is duidelijk dat de

detectiekans van meer besloten landschappen aanzienlijk lager is dan bij het BMP, zie ook Roodbergen *et al.* (2011). Alleen het verschil in trend bij Gele Kwikstaart is opmerkelijk. Bij BMP een duidelijke toename terwijl er bij MAS een afname wordt geconstateerd. Dit kan te verklaren zijn door de ligging van de MAS-punten. In 2023 lagen de meeste punten (net) buiten de clusters van de Gele Kwikstaart. Daarbij komt de lagere detectiekans van deze soort bij MAS tellingen, op 200 tot 300 meter afstand van een MAS-telpunt is deze soort lastig vast te stellen. Een bijkomstigheid is dat vervolgnesten vaak in aardappels of bieten zitten, terwijl eerste nesten in de tarwe zitten. De ligging van de gewassen ten opzichte van de MAS-punten bepalen daarmee sterk de trefkans van de soort.

In totaal zijn 60 soorten broedvogels integraal geteld bij de BMP-tellingen (zie bijlage 2) en 42 bij de MAS-tellingen (zie bijlage 3). Echt algemene soorten zoals Merel, Roodborst, Koolmees en Pimpelmees zijn bij het BMP niet geteld. Het daadwerkelijke aantal soorten broedvogels is dus groter dan de getelde doelsoorten en de aanvullend getelde soorten.

Tabel 1. Doelsoorten voor het broedseizoen met streefwaarde en aantal getelde territoria in 2020, 2021, 2022 en 2023 (kbl = kleinschalig boerenland). De resultaten van het BMP zijn weergegeven in het totaal aantal territoria (ter vergelijking met streefwaarde). De resultaten van MAS zijn weergegeven in dichtheid per 100 ha.

Soort	Ecotype	Type doelsoort	Streefwaarde (territoria)	BMP 2020	BMP 2021	BMP 2022	BMP 2023	MAS 2020	MAS 2021	MAS 2022	MAS 2023
Ringmus	erven	indicator	>100	16	20	20	16	0	0	0	0
Steenuil	erven	doelsoort	1-3	0	0	0	0	0	0	0	0
Boerenzwaluw	erven	doelsoort	51-100	?	27	20	21	0	0	0	0
Gekraagde Roodstaart	erven	doelsoort	4-10	0	0	1	0	0	0	0	0
Roodborsttapuit	kbl	indicator	>10	10	6	10	11	1,2	0,6	0,3	0,6
Kneu	kbl	indicator	>40	6	16	11	23	0,3	0	0	0,3
Grasmus	kbl	indicator	>50	13	22	16	24	0,9	0,6	0,6	0,3
Grauwe Klauwier	kbl	indicator	1-3	0	0	0	0	0	0	0	0
Patrijs	kbl	doelsoort	11-50	0	0	0	0	0	0	0	0
Putter	kbl	doelsoort	51-100	31	28	35	49	0,3	0,3	0	0,3
Groenling	kbl	doelsoort	51-100	19	20	19	13	0	0	0	0
Torenavalk	kbl	doelsoort	4-10	1	1	1	2	0,3	0,3	0	0
Ransuil	kbl	doelsoort	4-10	0?	0?	0?	1	0	0	0	0
Spotvogel	kbl	doelsoort	4-10	3	2	2	2	0	0	0	0
Grauwe Vliegenvanger	kbl	doelsoort	4-10	0	0	1	0	0	0	0	0
Blauwborst	kbl	doelsoort	51-100	4	0	8	10	0,9	0	0	1
Zomertortel	kbl	doelsoort	4-10	0	0	0	0	0	0	0	0
Veldleeuwerik	open akker	indicator	>100	3	2	1	1	0	0,3	0	0
Gele Kwikstaart	open akker	indicator	>100	28	50	46	56	6,2	5,8	4,8	4,2
Kievit	open akker	indicator	>150	50	61	62	80	9,7	10,9	11,9	14,2
Velduil	open akker	icoonsoort	1-3	0	0	0	0	0	0	0	0
Grauwe Kiekendief	open akker	icoonsoort	1-3	0	0	0	0	0	0	0	0
Kwartelkoning	open akker	icoonsoort	1-3	0	1	0	0	0	0,3	0	0
Bruine Kiekendief	open akker	doelsoort	1-3	0	0	0	0	0	0	0	0
Scholekster	open akker	doelsoort	11-50	4	4	3	5	1,2	1,3	1,6	2,6
Graspieper	open akker	doelsoort	11-50	0	0	0	0	0	0	0	0
Kwartel	open akker	doelsoort	4-10	0	1	2	2	0	0	0,3	0

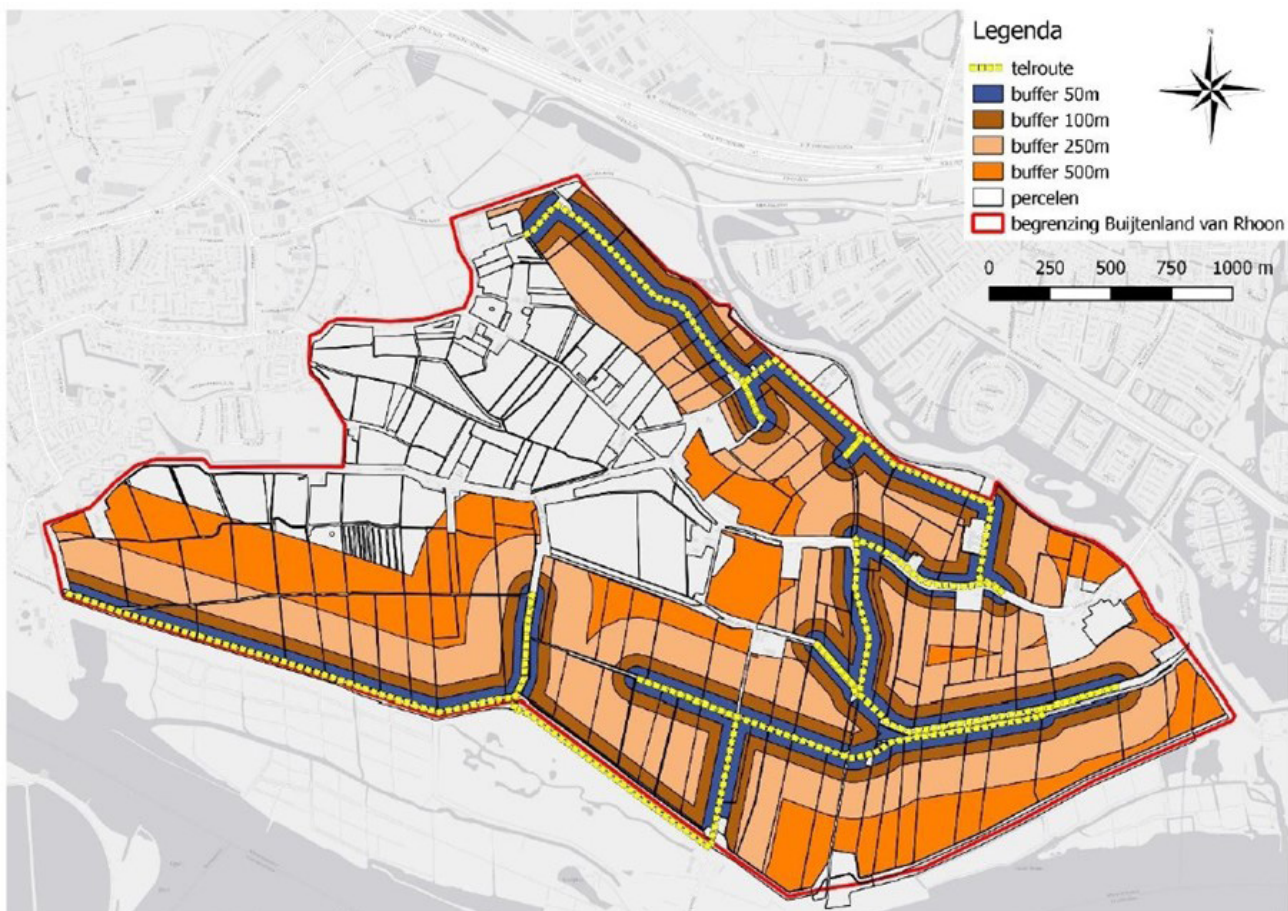
3. Trajettelling

3.1. Inleiding

Het doel van de trajecttelling is inzicht te krijgen in de aantallen van de doelsoorten buiten het broedseizoen en om een beeld te krijgen van het voorkomen van enkele soorten zoals ganzen en kraaiachtigen. Dit traject loopt kriskras door het gebied voor een goede teldekking (figuur 5) en werd tussen 2013 en 2017 geteld door GKA. Er is door ons gekozen om dezelfde route te tellen, zodat de resultaten vergeleken kunnen worden met de eerdere tellingen, zoals onder andere uitgewerkt door Godijn & Wiersma (2019).

3.2. Methode

De trajecttelling is maandelijks uitgevoerd door Frank Majoor in de maanden november 2021 – februari 2022, juli 2022 – oktober 2022 en juli 2023 – oktober 2023. De telling werd bij voorkeur uitgevoerd in de derde week van de maand, tenzij deze bijvoorbeeld door slecht weer (veel regen en wind) moest worden uitgesteld naar de vierde week van de maand. De telling werd rond zonsopkomst gestart in de noordelijke punt van het gebied. De route is langzaam afgefietst/gelopen (zie figuur 6). Onderweg zijn alle waargenomen vogels ingevoerd in Avimap zodat exacte plaats en tijd werden opgeslagen. Ook de vanaf de weg waarneembare vogels op de erven langs de route zijn geteld. Tijdens de acht tellingen werden 87 verschillende soorten vogels ingevoerd. In 2020, 2021 en 2022 waren dat er respectievelijk 87, 88 en 88. Alleen overtrekkende vogels zijn niet genoteerd. In bijlage 4 staat een tabel met de aantallen per ronde van alle tijdens de trajecttellingen getelde vogels.

Figuur 6. Kaartje route trajecttelling (gele stippen). De telroute is zodanig dat min of meer het gehele Buitenland van Rhoon te overzien is. De buffers geven de afnemende waarneemkans goed weer. Buiten de 250 meter zijn vooral de grote opvallende soorten geteld (figuur uit Godijn & Wiersma 2019).

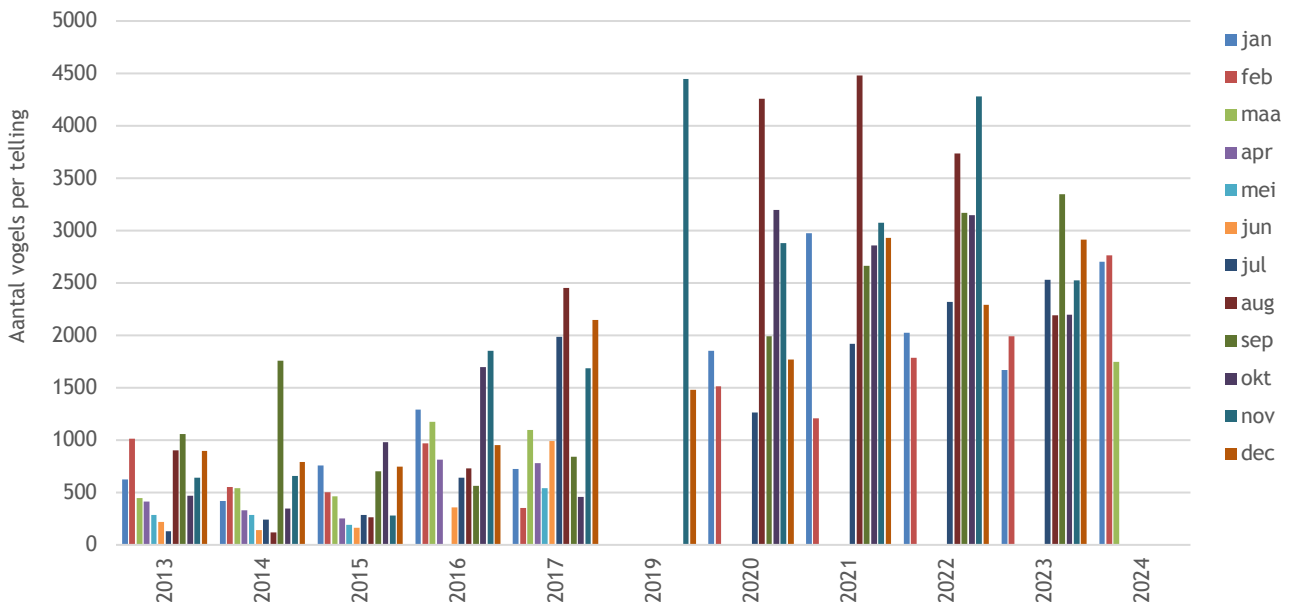
3.3. Resultaten 2022-2023 & 2023-2024

Tijdens de acht tellingen in 2022-2023 zijn er 87 verschillende soorten waargenomen. De grootste aantallen vogels zijn geteld in november 2022 met 4.281 exemplaren. De laagste aantallen in januari 2023 met 1.669 exemplaren. Tijdens de vijf tellingen in 2023-2024 zijn 78 verschillende soorten waargenomen. De grootste aantallen vogels zijn geteld in december 2023 met 2.916 exemplaren. De laagste aantallen in maart 2024 met 1.749 exemplaren.

De aantallen getelde vogels per maand liggen de afgelopen vier jaar veel hoger dan in de periode 2013-2017 (figuur 7). Hieruit kan geconcludeerd worden dat het gebied vogelrijker wordt, al moet daarbij worden opgemerkt dat dit deels komt door toenames bij ganzen en kraaiachtigen die ook voor schade kunnen zorgen (zie hoofdstuk 4).

Van de doelsoorten voor de winterperiode doet met name de Veldleeuwerik het erg goed, de aantallen liggen ver boven de streefaantallen (zie tabel 3). Van de Putter, Kneu en Groenling liggen de aantallen de afgelopen jaren over het algemeen boven de streefaantallen. Alleen najaar 2023 blijft voor deze drie soorten, mede door het te laat inzaaien van de wintervoedselveldjes, sterk achter. Het aantal Torenvalken binnen het gebied ligt net binnen het streefaantal. Het aantal waargenomen Ringmussen ligt ver onder het streefaantal.

De top tien van meest talrijke soorten in 2022-2023 waren Grauwe Gans, Spreeuw, Nijlgans, Meerkoet, Kokmeeuw, Zwarte Kraai, Veldleeuwerik, Vink, Wilde Eend en Houtduif. En in 2023-2024 bestond de top tien uit achtereenvolgens Spreeuw, Meerkoet, Nijlgans, Zwarte Kraai, Canadese Gans, Grauwe Gans, Houtduif, Veldleeuwerik, Wilde Eend en Knobbelzwaan.

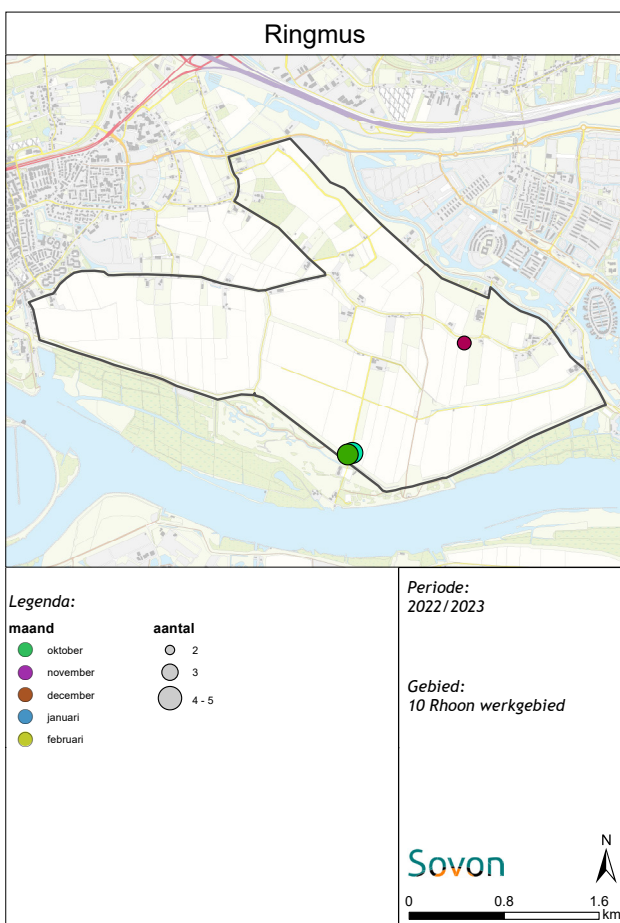

Figuur 7. Totaal aantal vogels per maandelijkse trajecttelling. Elke gekleurde balk geeft een maandtelling weer. Wat opvalt is dat de aantallen vogels in het gebied over de jaren gemiddeld genomen toenemen.

Hieronder volgt een korte beschrijving van de resultaten per doelsoort met daarbij een kaart van de verspreiding.

Ringmus (maximum 6 exemplaren)

De Ringmus is jaarrond in klein aantal aanwezig in het gebied (figuur 8). Het maximale getelde aantal lag op 36 exemplaren in oktober 2020 en op 26 in oktober 2022. In 2023 kwam het hoogste aantal tijdens de trajecttelling waargenomen exemplaren slechts op 6. De meeste individuen zitten op en rond de erven maar worden ook gezien in de wintervoedselveldjes. De streefaantallen voor de winter worden niet gehaald. Het lijkt er zelfs op dat de Ringmus wat afneemt. Gerichte maatregelen zijn nodig om deze soort te laten toenemen.

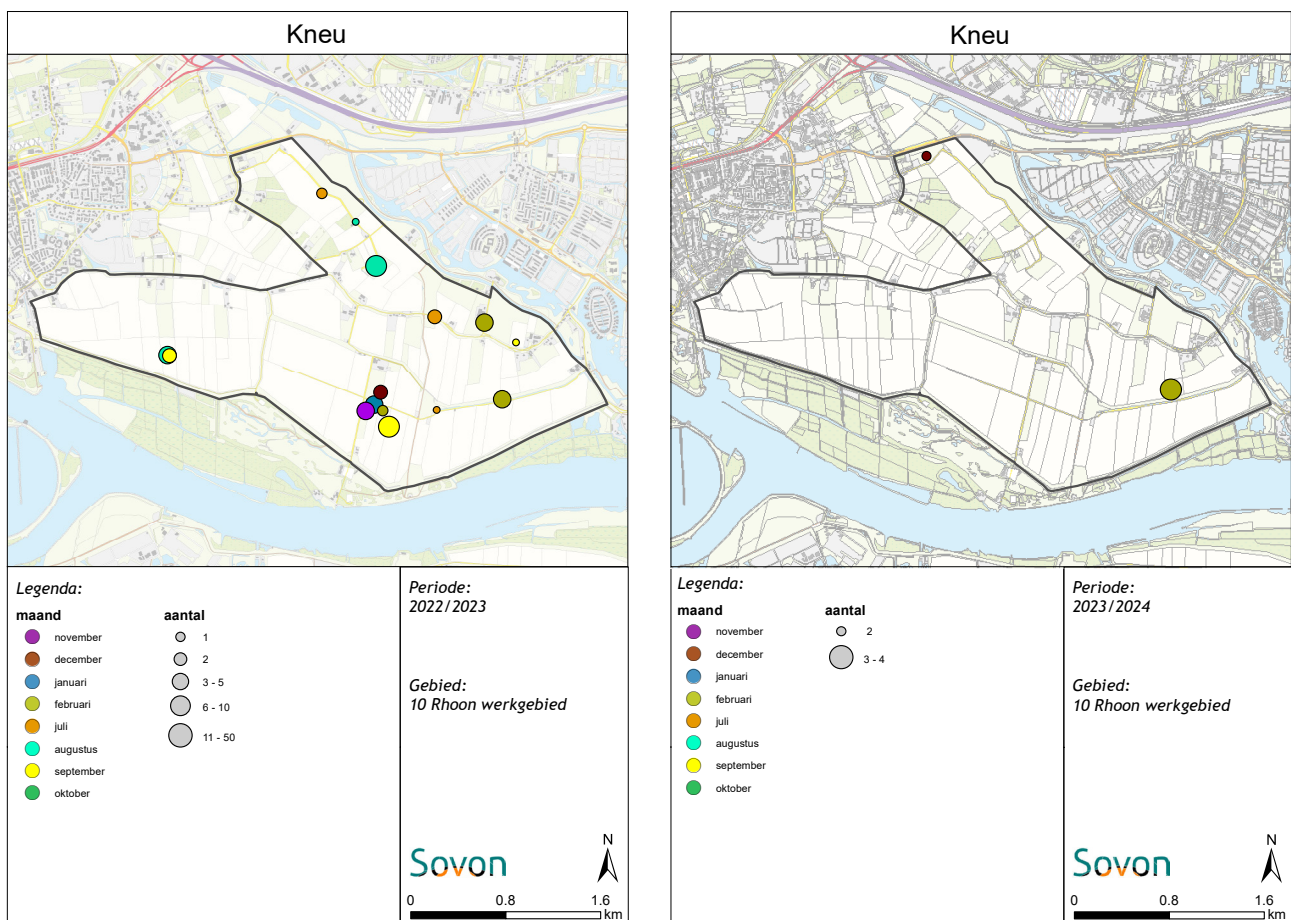

Figuur 8. Waarnemingen Ringmus tijdens trajecttellingen in 2022/2023 (in najaar 2023/2024 is deze soort niet waargenomen tijdens de trajecttellingen).

Kneu (maximum 56 exemplaren)

De Kneu is een trekvogel die in de winter grotendeels wegtrekt naar met name Frankrijk en Spanje. De hoogste aantallen zijn geteld in de nazomer, met 56 exemplaren in september 2023. De afgelopen jaren lagen de maximale aantallen wat hoger met 180 in juli 2020, 201 in september 2021 en 180 exemplaren in augustus 2022. De vogels foerageerden de afgelopen jaren in groepen op met name gemaaid luzerne, gemaaid vlas, voedselakkers, teunisbloem en de ruigtekruiden op de afgegraven percelen in de Zegenpolder. Voor deze soort is de – recent op een kleine schaal gestarte – afwisseling van teelten een groot succes. De door ons getelde aantallen liggen vele malen hoger dan de aantallen in 2013-2017.

De streefaantallen voor de winter zijn in 2020, 2021 en 2022 ruimschoots gehaald. Het lagere aantal Kneutjes in najaar 2023 is mogelijk veroorzaakt door de uitgebreide werkzaamheden rondom de natuurvriendelijke oevers, waardoor er in de nazomer minder zaden beschikbaar waren.

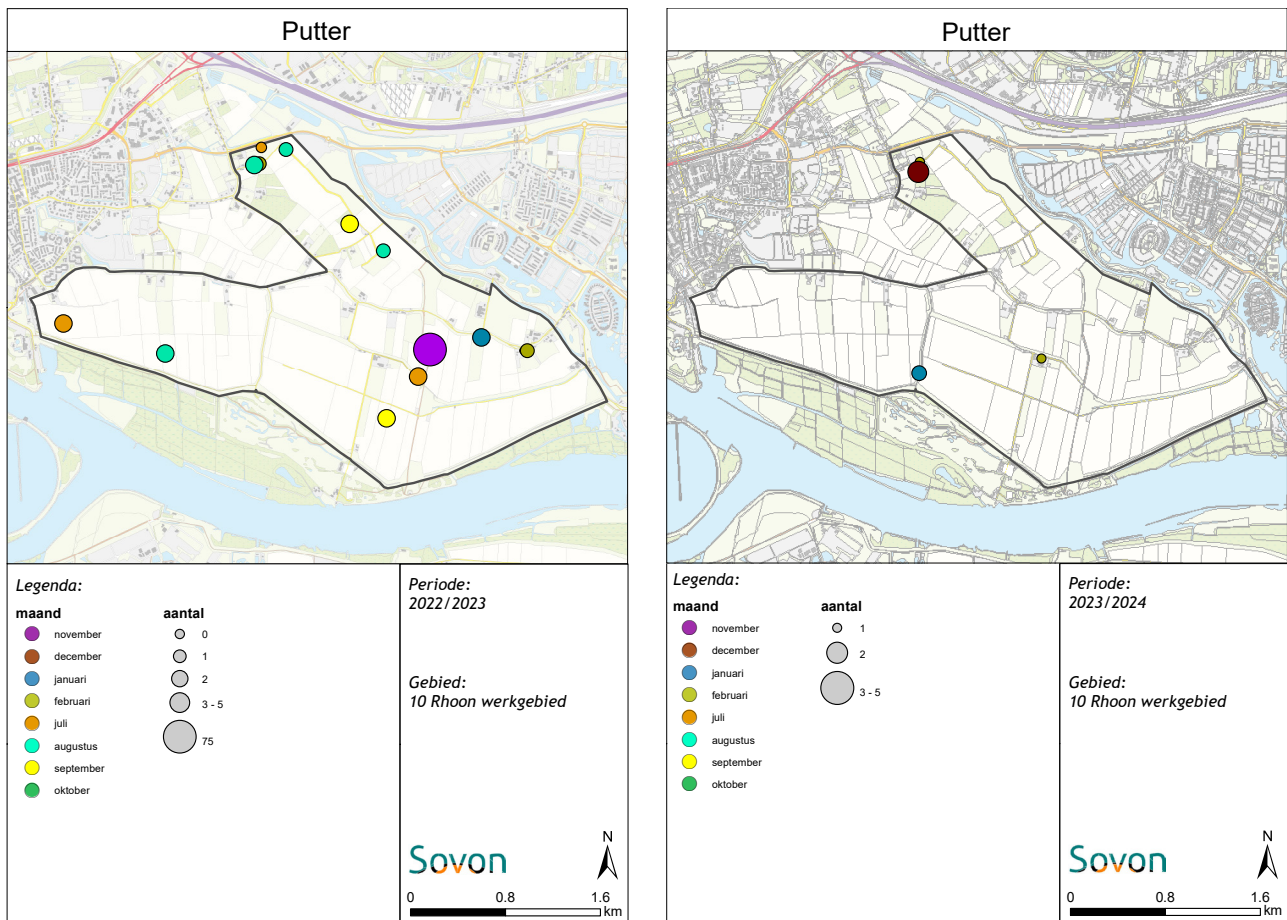
Figuur 9. Waarnemingen Kneu tijdens trajecttellingen. Links periode 2022/2023 en rechts periode 2023/2024.

Putter (maximum 14 exemplaren)

Putters zijn grotendeels standvogels of (zeer) kortaafstandstrekkers. De hoogste aantallen zijn geteld in november 2020, september 2021 en september 2022 met respectievelijk 200, 121 en 126 exemplaren. In 2023 zijn er tijdens de trajecttellingen in de nazomer slecht maximaal 14 Putters waargenomen. Dit is te verklaren doordat de wintervoedselveldjes niet goed uit de verf gekomen zijn (te laat gezaaid) en het enige wintervoedselveldje dat er wel mooi bij staat, net buiten de route ligt. Dit is het wintervoedselveldje langs de Oudeweg, met daarin een mooie groep Putters (circa 50 exemplaren op 27 december 2023) op de kaardenbollen.

De hoogste aantallen Putters worden gezien in de nazomer/herfst. In de winter liggen de aantallen met enkele tientallen exemplaren een stuk lager. Waarschijnlijk is er in deze maanden voor de Putter binnen het studiegebied onvoldoende voedsel te vinden.

De door ons getelde aantallen in de periode 2019 t/m 2023 liggen veel hoger dan de aantallen in de jaren 2013-2017. De streefaantallen in de winters 2019/20, 2020/21 en 2021/22 zijn ruimschoots gehaald.

Figuur 10. Waarnemingen Putter tijdens trajecttellingen. Links periode 2022/2023 en rechts periode 2023/2024.

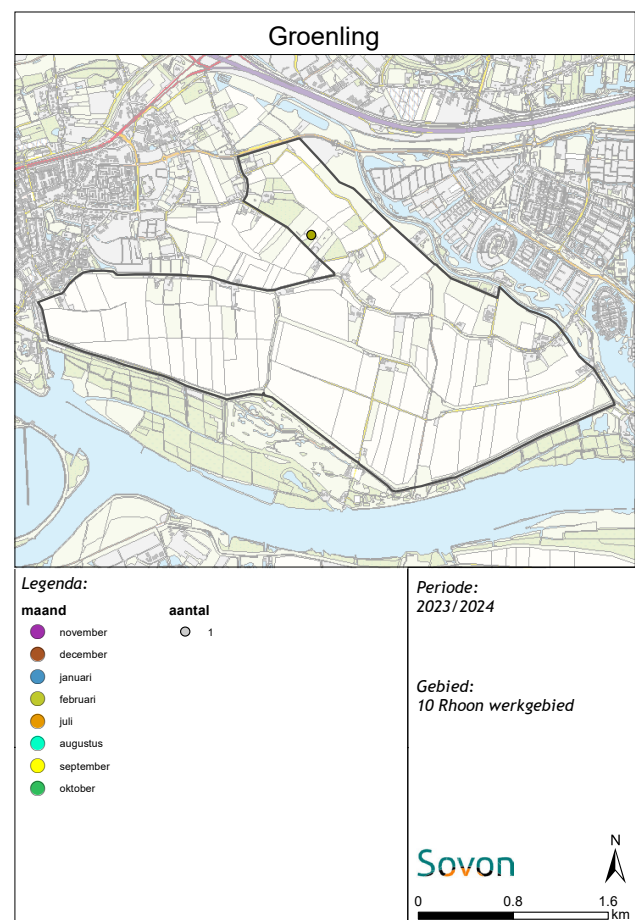
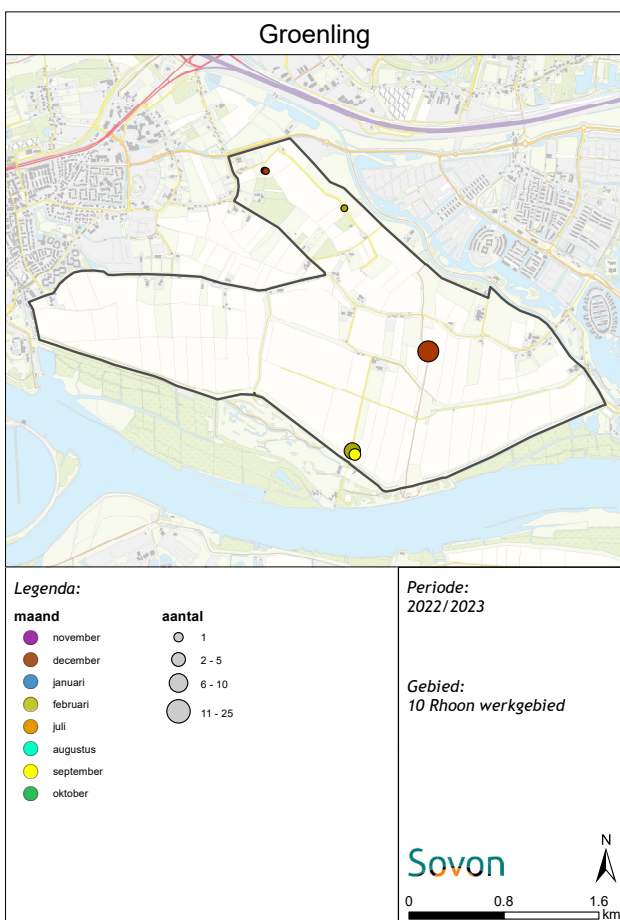
Groenling (maximum 5 exemplaren)

De Groenlingen zijn dol op de zonnebloemzaden van de voedselakkers. Opmerkelijk is het veel lagere aantal Groenlingen in najaar 2021 en 2023 ten opzichte van najaar 2019, 2020 en 2022 (tabel 2). Het hoogste aantal van Groenling was 371 in oktober 2020 (figuur 11). En bij de telling van de voedselveldjes in november 2019 zelfs maximaal 470. In het najaar van 2023 waren dat er slechts maximaal 5. Mogelijke oorzaak is een veel lager aanbod van (grote) zonnebloempitten in 2021 en 2023, dit was het gevolg van het te laat zaaien van de zonnebloemen. De streefaantallen van meer dan 100 Groenlingen voor de winter zijn, met uitzondering van najaar 2021 en 2023, ruim gehaald. De door ons getelde aantallen in 2019-2022 liggen vele malen hoger dan de aantallen in de periode 2013-2017.

Groenlingen hebben erg veel last van de bacterieziekte Het Geel. De aantallen zijn de afgelopen jaren in Europa flink gedaald. Het is dan ook maar de vraag of de het streefaantal op termijn behouden kan worden.

Tabel 2. Aantal in najaar waargenomen Groenlingen tijdens trajecttelling. In najaar 2019 is in november gestart met deze telling, vandaar ontbrekende aantallen augustus-oktober 2019.

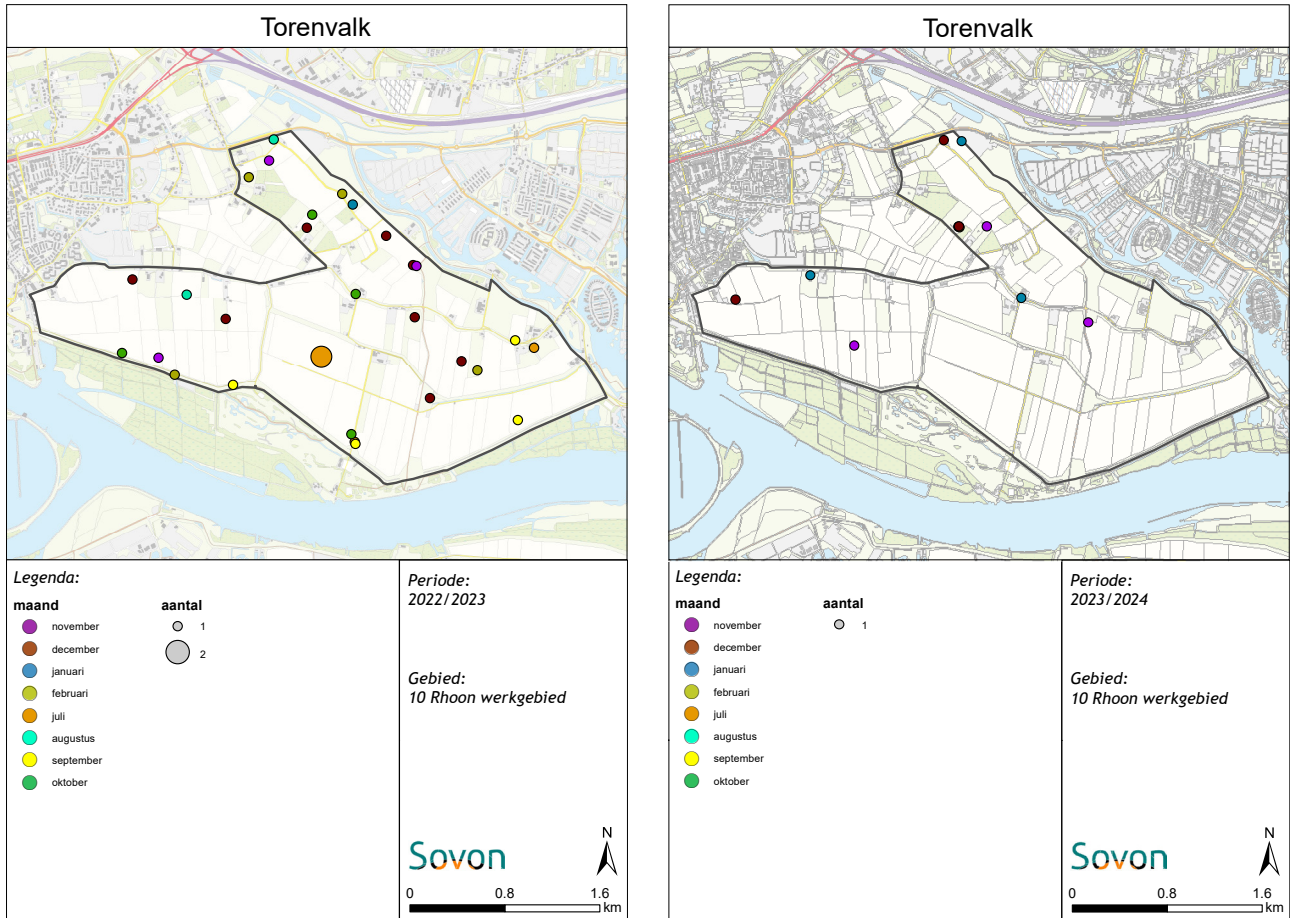
jaar	aug.	sep.	okt.	nov.	dec.
2019				340	10
2020	148	82	371	115	13
2021	10	13	5	23	0
2022	50	154	110	26	0
2023	0	5	0	0	0

Figuur 11. Waarnemingen Groenling tijdens trajecttellingen. Links periode 2022/2023 en rechts periode 2023/2024.

Torenvalk (maximum 4 exemplaren)

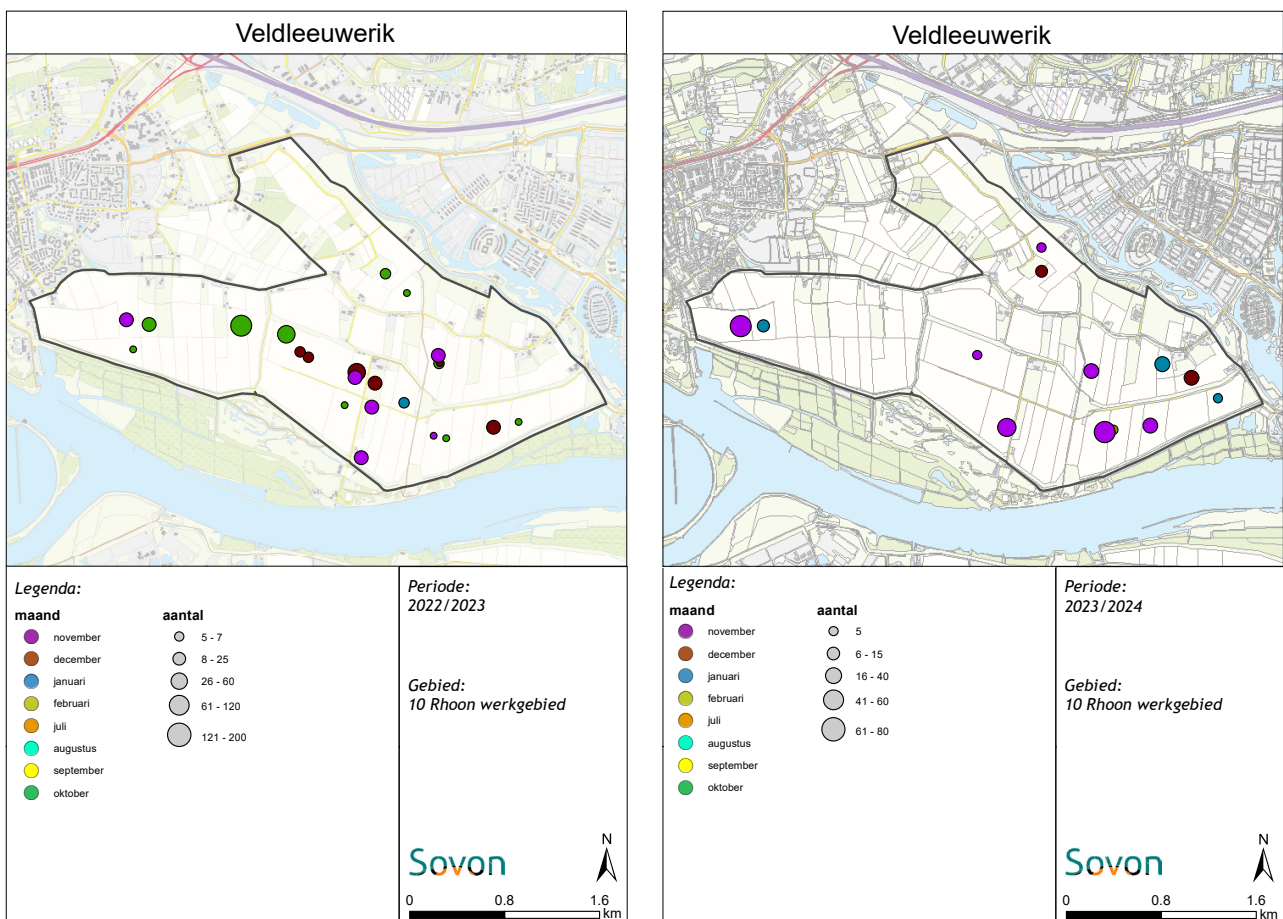
Torenvalken zijn verspreid door de polders afgelopen jaren tijdens vrijwel alle tellingen waargenomen, met een maximum van elf in september 2022. In de winter van 2023/2024 lag het maximum op vier. De hogere aantallen in najaar 2022 worden waarschijnlijk veroorzaakt door een wat groter muizenaanbod. De streefaantallen voor de winter zijn afgelopen jaren over het algemeen (net) gehaald. Deze soort is ten opzichte van de tellingen in 2013-2017 iets toegenomen.

Figuur 12. Waarnemingen Torenvalk tijdens trajecttellingen. Links periode 2022/2023 en rechts periode 2023/2024.

Veldleeuwerik (maximum 402 exemplaren)

De in Nederland overwinterende Veldleeuweriken zijn deels Nederlandse broedvogels (een deel trekt weg naar Frankrijk) aangevuld met vogels uit landen rond de Oostzee (met name uit Denemarken). In de polders van Rhoon zijn afgelopen jaar de hoogste aantallen geteld gedurende de doortrek in oktober. In 2020, 2021, 2022 en 2023 zijn er in oktober respectievelijk 149, 220, 270 en 402 exemplaren tijdens de trajecttelling waargenomen. De waarneemkans vanaf de route over de weg is echter vrij klein, vandaar dat de aantallen tussen de tellingen grote verschillen vertonen. Tijdens de telling van de wintervoedselveldjes en andere percelen zijn op 27 oktober 2022 maar liefst 498 Veldleeuweriken geteld. De streefaantallen voor de winter worden ruimschoots gehaald. De door ons getelde aantallen in 2019-2022 liggen vele malen hoger dan de aantallen in 2013-2017.

Figuur 13. Waarnemingen Veldleeuwerik tijdens trajecttellingen. Links periode 2022/2023 en rechts periode 2023/2024.

Overige doelsoorten

De Geelgors, Grauwe Gors, Ruigpootbuizerd en Klapekster zijn evenals de vorige telperiodes niet waargenomen tijdens de trajecttellingen. De streefaantallen voor de winter worden voor deze soorten dus niet gehaald. Tijdens de trajecttellingen is er 1 jonge man Blauwe Kiekendief waargenomen op 25 januari 2024. En de Velduil is de afgelopen jaren door ons alleen een keer tijdens een broedvogeltelling gezien. Bij deze soorten gaat het om incidentele waarnemingen. Ook op waarneming.nl staan van beide soorten enkele waarnemingen. De streefaantallen voor de winter worden voor beide soorten niet gehaald (tabel 3).

3.4. Conclusie

Voor de meest algemene zaadetende doelsoorten (Kneu, Veldleeuwerik, Putter en Groenling) kan geconcludeerd worden dat de getelde aantallen de afgelopen jaren over het algemeen al boven de streefwaarde lagen (tabel 3). Dat is goed nieuws. Al lagen de aantallen van de zaadeters in najaar 2023 beduidend lager door het te laat inzaaien van de wintervoedselveldjes. De aantallen van een iets minder talrijke soort zoals de Ringmus liggen nog onder de streefwaarde. Enkele zeldzame soorten zaadeters (Geelgors en Grauwe Gors) ontbreken nog geheel. Van de muizeneters doet de Torenavalk het redelijk. Velduil en Blauwe Kiekendief bezochten incidenteel het gebied. Maar de andere - nog schaarsere - soorten (Ruigpootbuizerd en Klapekster) zijn afgelopen jaren niet gezien.

Tabel 3. Streefaantallen en getelde maxima van doelsoorten tijdens trajecttellingen in het najaar van 2019, 2020, 2021, 2022 en 2023.

Soort	Type doelsoort	Streefaantallen winterperiode	Max aantal najaar 2019	Max aantal najaar 2020	Max aantal najaar 2021	Max aantal najaar 2022	Max aantal najaar 2023
Ringmus	indicatordoelsoort	>100	10	36	0	26	6
Kneu	indicatordoelsoort	>100	40	180	201	180	56
Veldleeuwerik	indicatordoelsoort	>100	101	149	220	270	402
Torenavalk	indicatordoelsoort	4-10	5	7	2	11	4
Geelgors	icoondoelsoort	11-50	0-1	0	0	0	0
Velduil	icoondoelsoort	4-10	0-1	0-2	0-1	0	0
Grauwe gors	icoondoelsoort	4-10	0	0	0	0	0
Ruigpootbuizerd	icoondoelsoort	1-3	0	0	0	0	0
Putter	doelsoort	>100	30	200	121	126	14
Groenling	doelsoort	>100	340	371	23	154	11
Klapekster	doelsoort	1-3	0	0	0	0	0
Blauwe Kiekendief	doelsoort	4-10	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1

4. Potentiële schadesoorten

4.1. Inleiding

In het streefbeeld voor het Buitenland van Rhooon zijn ambitieuze natuurdoelen geformuleerd, maar daarnaast zijn er ook doelstellingen met betrekking tot de akkerbouw in het gebied. De opbrengst uit de landbouw is onder meer van belang om natuur- en milieuvriendelijke streekproducten te kunnen leveren. Er komen diverse vogelsoorten in het gebied voor die schade aan landbouwgewassen kunnen veroorzaken. Om te kunnen beoordelen of er sprake is van conflicterende doelstellingen is het van belang de ontwikkeling van deze potentiële schadesoorten te volgen en verspreiding in kaart brengen.

Als potentiële schadesoort zijn aangemerkt: Fazant, Houtduif, Holenduif, Stadsduif, Brandgans, Kolgans, Nijlgans, Grauwe Gans, Grote Canadese Gans, Ekster, Kauw, Roek, Zwarte Kraai en Wilde Eend.

4.2. Methode

Bij de broedvogelinventarisatie BMP van maart t/m juni 2023 zijn naast de te tellen territoriale doelsoorten ook alle waarnemingen van potentiële schadesoorten ingevoerd in Avimap. Het gaat hier om zowel de territoriale broedvogels als de niet-territoriale (veelal groepen) vogels. Daarnaast zijn alle soorten (dus ook de potentiële schadesoorten) geteld tijdens de hierboven beschreven maandelijkse trajecttellingen buiten de BMP-telperiode. Ook deze telgegevens zijn ingevoerd in Avimap. Door deze twee tellingen samen te voegen, zijn er dus maandelijks gegevens beschikbaar (en tijdens de BMP-telperiode soms twee maal per maand) over het voorkomen van potentiële schadesoorten in het gebied, zowel qua verspreiding als van het aantal.

4.3. Resultaten

Per soort wordt het voorkomen in het Buitenland van Rhooon besproken. De aantallen van 2023 worden vergeleken met onze tellingen van afgelopen jaren en voor enkele soorten met eerdere tellingen (Godijn 2018, Godijn & Wiersma 2019). De kaarten met alle waarnemingen van potentiële schadesoorten tijdens BMP en de trajecttelling zijn per soort terug te vinden in bijlage 5.

Fazant (68 territoria)

Tijdens de broedvogeltellingen zijn 68 territoria van de Fazant vastgesteld. In 2020, 2021 en 2022 waren dat er respectievelijk 43, 45 en 49. Het lijkt er dus op

dat deze soort als broedvogel toeneemt. Het hoogste aantal tijdens de trajecttelling was 40 exemplaren in september 2023 en 39 exemplaren in oktober 2022. Dit is een stuk meer dan de 17 in februari 2021 en 29 in november 2019. Het aantal waarnemingen van Fazanten tijdens de trajecttellingen ligt een stuk lager dan het totale aantal vogels dat er in het gebied zou moeten voorkomen. Gezien het aantal van 68 territoria in 2023 zouden er met jongen in het najaar veel meer dan 150 exemplaren aanwezig moeten zijn. Het relatief lage aantal getelde Fazanten komt met name door de verborgen levenswijze van deze soort. De grootste groepen worden vooral gezien in de Molenpolder. Op 27 maart 2023 werd er tijdens de broedvogeltelling een groep 25 vrouw en 5 man Fazanten gezien. Deze groep liep langs de Oudeweg, ze waren erg mak en bleven dicht bij elkaar. Daarnaast werden tijdens de oktobertelling 9 Patrijzen waargenomen. Ook deze waren zeer mak. Gezien het gedrag van deze fazanten wordt verondersteld dat deze net als de patrijzen illegaal zijn uitgezet. Hier is echter geen hard bewijs voor aanwezig.

Houtduif (40 territoria)

In 2023 zijn 40 territoria vastgesteld, dat zijn er een stuk meer dan de 19 tot 22 territoria in de periode 2020-2022. De Houtduif is meestal met enkele tientallen exemplaren aanwezig. Met een piek in de zomermaanden juli en augustus. De hoogste aantallen zijn gezien tijdens de tellingen van augustus 2020, juli 2021, juli 2022 en augustus 2023 met respectievelijk 240, 313, 363 en 270 exemplaren. De grote groepen Houtduiven foerageerden met name op de graanresten die overbleven na de oogst.

Holenduif (9 territoria)

Tijdens de broedvogeltellingen zijn negen territoria van de Holenduif vastgesteld. In 2020, 2021 en 2022 waren dat er respectievelijk zeven, vijf en tien. Het lijkt er dus op dat deze soort als broedvogel min of meer stabiel is. De Holenduif is meestal met een tiental exemplaren aanwezig met een maximum van 50 exemplaren in november 2019, 70 in september 2021, 149 in oktober 2022 en 36 in september 2023. Holenduiven kan je verspreid door de polder in kleine groepjes tegen komen.

Stadsduif

Er zit een groep van zo'n 50 tot 100 Stadsduiven in het gebied, met als uitvalsbasis de boerderij langs Het Weegje. De vogels foerageren regelmatig op de akkers in de omgeving van deze boerderij. Hoogste aantal is 140 exemplaren in augustus 2021 en 137 in augustus 2022. In 2023 kwam het hoogste aantal op 50

exemplaren (in juli en oktober). Bij de broedvogeltelling is deze soort niet meegenomen.

Brandgans (1 territorium)

In 2022 en 2023 is er één territorium van de Brandgans vastgesteld. In 2020 en 2021 waren er geen territoria aanwezig. Buiten het broedseizoen wordt slechts incidenteel een groepje Brandganzen gezien, met een maximum van 66 exemplaren in augustus 2020 en 111 in augustus 2021. In 2022 en 2023 is de soort tijdens de trajecttellingen helemaal niet gezien.

Kolgans (0 territoria)

De Kolgans is tijdens de tellingen in vanaf november 2019 tot en met oktober 2023 (op overvliegende vogels na) geheel niet waargenomen.

Nijlgans (9 territoria)

Tijdens de broedvogeltellingen zijn negen territoria van de Nijlgans vastgesteld. In 2020, 2021 en 2022 waren dat er respectievelijk vijf, vijf en zes. Het lijkt er dus op dat deze soort als broedvogel iets toeneemt. Buiten de broedtijd is de Nijlgans doorgaans met enkele honderden exemplaren aanwezig in de polders, met een piek van 553 exemplaren in september 2020, 414 in oktober 2021 en 557 in november 2022 en 357 in september 2023. De meeste Nijlganzen zijn te vinden in de Zegenpolder en in de Portlandpolder. In de Zegenpolder foerageren ze met name op de schaarse kruiden van de afgegraven percelen en aan de dijkvoet. In de periode 2013-2017 was er een toename en deze lijkt te zijn doorgezet, al lijken de aantallen de afgelopen vier jaren min of meer stabiel. Tijdens de tellingen zijn de afgelopen jaren enkele gekleurde Nijlganzen afgelezen die geringd waren in België en Den Haag.

Grauwe Gans (12 territoria)

Van de Grauwe Gans zijn in 2023 12 territoria vastgesteld, in 2022 waren dat er nog 7. Hiervan zijn in de Zegenpolder vier paar met jongen gezien. En er liepen ook nog zeven paar met jongen langs de oostgrens van het gebied, langs het waterrijke gebied rondom Portland. De nesten van de laatste paren lagen waarschijnlijk in feite net buiten het telgebied.

De Grauwe Gans is jaarrond in sterk wisselend aantallen aanwezig. Het grootste aantal is aanwezig in de nazomer. Deze soort eet graag de oogstresten. De piek ligt na de graanoogst met 2.097 exemplaren in augustus 2020, 2.050 in augustus 2021, 942 in juli 2022 en 1.758 in september 2023. De grootste groepen Grauwe Ganzen zijn verspreid door het gebied gezien, met name foeragerend op akkers. In de periode 2013-2017 was er een toename en deze heeft doorgezet, al lijken de aantallen de afgelopen vier jaren min of meer stabiel.

Grote Canadese Gans (6 territoria)

Van de Grote Canadese Gans zijn zes territoria vastgesteld, in 2022 waren dat er elf. Een groot deel van deze vogels heeft waarschijnlijk net buiten het gebied gebroed, in de oevers langs de watergang rond Portland. Voor de Grote Canadese Gans ligt de piek rond de oogsttijd in de periode augustus-november. Met het hoogste aantal van 420 exemplaren in november 2019, 289 in augustus 2020, 290 in augustus 2021, 120 in september 2022 en 179 in augustus 2023. In de periode 2013-2017 was deze soort stabiel. De aantallen in de telperiode 2019-2022 liggen veel hoger, al nemen de maximale aantallen in de periode 2019-2023 af.

Ekster (18 territoria)

Tijdens de broedvogeltellingen zijn 18 territoria van de Ekster vastgesteld. In 2020, 2021 en 2022 waren dat er respectievelijk 15, 12 en 14. Mogelijk is er in 2023 in het oostelijke deel van het gebied iets beter op deze soort gelet door in maart alle nesten in te tekenen. Zoals op de kaart in bijlage 5 is te zien is deze soort opvallend gebonden aan de erven. Het hoogste getelde aantal is 36 exemplaren in november 2019, 39 in november 2020, 40 in december 2021, 43 in oktober 2022 en 33 in september en oktober 2023.

Kauw (12 territoria)

Met zes territoria in 2020, vijf in 2021, negen in 2022 en 12 in 2023 is de Kauw geen algemene broedvogel binnen het telgebied. De foeragerende vogels zijn kennelijk afkomstig uit het omliggende stedelijke gebied. De Kauw was tijdens de tellingen van november 2019 tot en met oktober 2023 meestal met enige tientallen exemplaren aanwezig, in kleine groepjes verspreid door de polders. Bij de tellingen lag het hoogste aantal op 170 exemplaren in augustus 2020, 290 in augustus 2021, 370 in oktober 2021, 512 in augustus 2022 en 110 in februari 2023. De grotere groepen foerageerden op resten van de graanoogst of op net bewerkt land. In de periode 2013-2017 was er een lichte toename, deze lijkt (ondanks uitschieter in augustus 2022) niet verder doorgezet te zijn.

Roek (7 territoria)

In 2023 heeft een nieuwe kolonie Roeken met 7 nesten zich gevestigd in de bomen langs Rijdsdijk de op de grens van het telgebied. Verder zijn Roeken schaars in de polders van Rhooen. De piek van de waarnemingen van foeragerende vogels ligt in de nazomer. Het hoogst getelde aantal is 30 exemplaren in juli 2020, 16 in juli 2021, 80 in juli 2022 en 20 in oktober 2023.

Zwarte Kraai (16 territoria)

Met 17 territoria in 2021, 14 in 2021, 16 in 2022 en 16 in 2023 komt deze soort verspreid door de polders voor. De nesten zitten met name in de opgaande bomen

langs de dijken. In het open deel van de polders is geen broedgelegenheid. Naast de broedvogels zijn er ook veel niet-broeders aanwezig. De piek ligt in de najaar met 328 exemplaren in november 2020, 242 in september 2021, 191 oktober 2022 en 229 in augustus 2023. Met name in de Portlandpolder zijn de grootste groepen Zwarte Kraaien te vinden. In de periode 2013-2017 was er een toename, deze lijkt verder doorgezet te zijn. Al nemen de maximale aantallen in de periode 2019-2023 wat af.

Wilde Eend (126 territoria plus 12 paar Soepeend)

In 2023 zijn 126 territoria geteld. Dat zijn er veel meer dan afgelopen jaren met in 2020, 2021 en 2022 respectievelijk 36, 49 en 61 territoria. Wilde eenden zijn vreemd genoeg lastig te tellen omdat ze zicht verdekt ophouden in de sloten. Mogelijk dat er in 2023 beter op deze soort is gelet. De toename zal deels daardoor veroorzaakt worden, maar gezien de toename van de andere watervogels ook het gevolg zijn van het geschikter worden van het gebied voor watervogels. De Wilde Eenden zijn meestal met enkele tientallen exemplaren aanwezig. Met een duidelijke augustus-piek van 131 exemplaren in augustus 2020, 163 in augustus 2021, 160 augustus 2022 en 353 in augustus 2023, waarschijnlijk met name ('s nachts?) foeragerend op resten van de graanoogst. De Wilde Eenden zien we tijdens de tellingen vooral op of langs de watergangen verspreid door de polders. Het lijkt er op dat deze soort ook buiten het broedseizoen wat toeneemt. In het vroege voorjaar van 2022 zijn tientallen broedkorven voor de Wilde Eend geplaatst, ook in 2023 waren deze nog aanwezig. De broedkorven zijn niet tot nauwelijks gebruikt door de eenden, 10% van de korven was bezet door Waterhoen (bron: VWG).

4.4. Conclusie

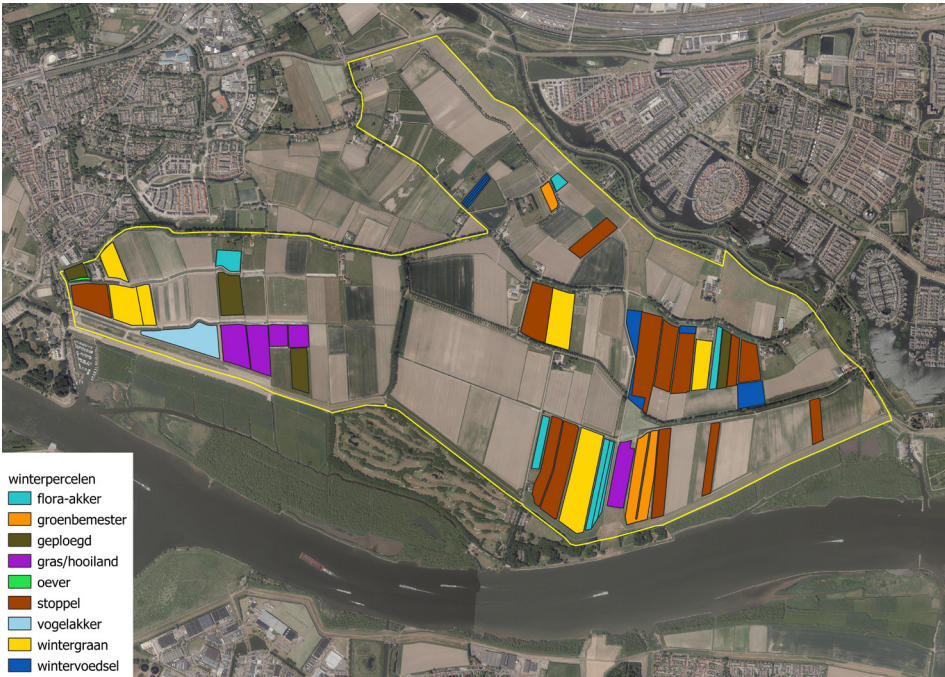
Dankzij de agrarische activiteiten in het Buitenland van Rhooon is er veel voedsel voor vogels beschikbaar. Het is dan ook niet verrassend dat hier soorten op afkomen die van gewassen eten die nog geoogst moeten worden en op die manier schade kunnen veroorzaken. Diverse ganzensoorten en de Zwarte Kraai namen ten opzichte van de periode 2013-2017 toe. De aantallen van deze soorten liggen de afgelopen vier jaar weliswaar hoog, maar lopen gemiddeld genomen niet verder op. De maxima die geteld worden kennen wel hoge uitschieters. De populaties van de overige potentiële schadesoorten zijn stabiel of nemen licht toe. De tellingen van de schadesoorten zijn belangrijk om goed onderbouwde beslissingen te nemen met betrekking tot faunabeheer in het Buitenland van Rhooon.

5. Beheermonitoring

5.1. Inleiding

Er zijn diverse typen percelen in het Buitenland van Rhoon die zijn ingericht om in de winter meer voedsel beschikbaar te maken voor vogels (figuur 14a,b). De belangrijkste doelsoorten zijn zaadetende vogels en roofvogels die muizen eten. Ook van maatregelen die niet in eerste instantie gericht zijn op vogels, zoals het toepassen van groenbemesters, wordt gezocht

naar varianten die voor vogels interessant zijn. Om te bepalen of wintervoedselveldjes en andere wintermaatregelen inderdaad de beoogde aantallen vogels aantrekken en met name de doelsoorten helpen, wordt er beheermonitoring uitgevoerd. Bij de beheermonitoring worden getelde aantallen op percelen met beheermaatregelen vergeleken met referentiepercelen waarop geen speciale maatregelen zijn genomen. Daarnaast helpt de beheermonitoring om het beheer te verbeteren.

Figuur 14a. Kaart toont begrenzing werkgebied Buitenland van Rhoon met de ligging van de percelen die in winter 2022/2023 voor de beheermonitoring zijn geteld.

Figuur 14b. Kaart toont begrenzing werkgebied Buitenland van Rhoon met de ligging van de percelen die in winter 2023/2024 voor de beheermonitoring zijn geteld.

5.2. Methode

De wintervoedselveldjes, percelen met andere wintermaatregelen en de referentiepercelen zijn maandelijks door Frank Majoor geteld in de wintermaanden oktober 2022 t/m februari 2023 en oktober 2023 t/m februari 2024. De teldatum lag bij voorkeur in de vierde week van de maand. Ieder perceel is grondig afgelopen met twee of drie tellers. De maximale afstand tussen de tellers was 300 meter, maar meestal veel minder. Alle vogels op het perceel zelf en op de aangrenzende percelen (in ieder geval die binnen 150 meter) zijn ingevoerd in Avimap, zodat exacte plaats en tijd werd opgeslagen. Overvliegende, niet plaatsgebonden vogels zijn niet ingevoerd, maar bijvoorbeeld een ter plekke vliegend jagende Torenvalk wel. Deze telmethode wordt vaker toegepast en is beschreven in Vogel *et al.* (2016).

Voor de analyse zijn alleen de vogels die tijdens de tellingen op de percelen zelf zijn gezien meegenomen. Door de vogels op aangrenzende percelen, bosjes en erven mee te nemen, komen er hogere aantallen uit de telling. Echter de vergelijking tussen de verschillende typen percelen wordt helderder als alleen de vogels op de percelen zelf worden meegenomen.

Voor deze analyse zijn de percelen in acht typen winterbeheer ingedeeld: geploegde referentiepercelen zonder maatregelen (8,1 ha), wintervoedselveldjes (5,8 ha), vogelakkers (4,9 ha), flora-akkers (8,2 ha), percelen met groenbemester (7,0 ha), gras/hooilandpercelen (13,4 ha), stoppel (43,0 ha) en percelen met wintergraan (22,9 ha).

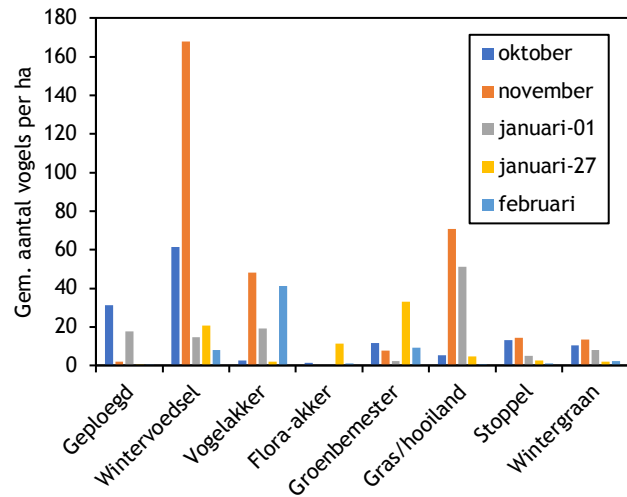
Bloemrijke akkerrand, juni 2023. (foto: Frank Majoor)

5.3. Resultaten

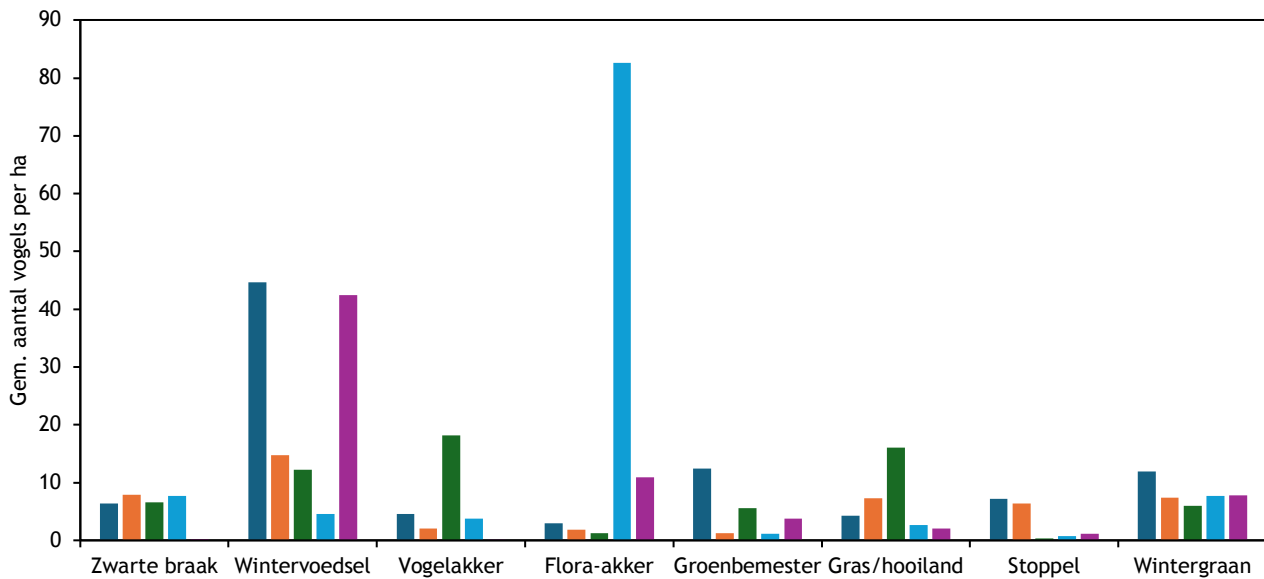
Tijdens de tellingen voor de beheermonitoring van wintermaatregelen zijn in winter 2022/2023 60 verschillende vogelsoorten geteld. Evenals in de voorgaande winters waren het vooral de zaadetende zangvogels en ganzen die in hoge aantallen zijn geteld. De soorten waarvan bij een enkele telling minstens 100 exemplaren werden geteld, zijn Grauwe Gans (817), Spreeuw (750), Nijlgans (425), Vink (250), Kokmeeuw (250), Veldleeuwerik (210), Groenling (205), Kauw (203), Grote Canadese Gans (120) en Putter (120). Wat opvalt is dat wintervoedselveldjes de hoogste dichtheden aan zaadetende (doel)soorten aantrokken en dat de ganzen vooral te vinden waren op percelen groenbemester en grasland (tabel 4). De winter van 2023/2024 liet een iets ander beeld zien. Wel werd ongeveer een even groot aantal soorten geteld bij de beheermonitoring, namelijk 56 soorten, maar de aantallen van enkele groepen bleven achter. De soorten waarvan een maximum van minstens 100 exemplaren geteld werden, waren Spreeuw (782), Grauwe Gans (255), Veldleeuwerik (254), Graspieper (122) en Houtduif (116). Het meest opmerkelijk is de lage dichtheid aan zaadetende soorten. Door problemen met het inzaaien en beheren van de wintervoedselveldjes, zijn deze nauwelijks tot ontwikkeling gekomen, wat zich duidelijk direct vertaalt in lagere aantallen overwinterende vinkachtige en andere zaadeters. Ook is opmerkelijk dat de dichtheden aan ganzen en kraaiachtige lager waren dan een jaar eerder. Aangezien wij niet beschikken over afschotcijfers, is moeilijk in te schatten of dit verschil een eventueel effect van populatiebeheer is. Diverse soorten zangvogels met een iets meer gevarieerd dieet, zoals Veldleeuwerik, Graspieper en Witte Kwikstaart, lieten zich wel in grotere aantallen zien.

Grauwe Gans	817	505	10		817
Spreeuw	381	750	160	80	750
Nijlgans	302	425	169	292	425
Kokmeeuw		1		1	250
Vink	53	250	71	60	250
Veldleeuwerik	203	146	210	94	210
Groenling	205	35		4	205
Kauw	20	203	1	2	203
Grote Canadese Gans	117	120			120
Putter	120	75	1		120

Op de wintervoedselakkers werden in 2022/2023 en 2023/2024 veel meer vogelsoorten geteld dan in 2021/2022, namelijk in beide jaren 23 soorten tegen acht in het eerste seizoen. Het grootste aantal soorten in 2022/2023 werd waargenomen op stoppeland (38; 14 in 2023/2024), gevolgd door gras/hooiland (32; 38 in 2023/2024). Daarnaast werden op wintergraan (resp. 23 en 20) en de vogelakker (resp. 22 en 11) redelijk veel soorten waargenomen (figuur 15 en 16). Op groenbemester zaten opmerkelijk minder soorten (resp. 10 en 13 soorten tegenover 34 in 2021/2022) en ook op flora-akker zat wat minder (resp. 12 en 16 tegen 20 in 2021/2022). Op de geploegde referentiepercelen werden in 2022/2023 slechts 13 vogelsoorten aangetroffen en op zwarte braak in 2023/2024 werden 17 soorten geteld (42 in 2021/2022), een indicatie dat op de andere percelen voor de meeste soorten meer te halen valt. In 2021/2022 was het aantal soorten op referentiepercelen veel groter, maar dat kwam ook omdat de totale oppervlakte aan referentiepercelen toen vijf keer zo groot was.

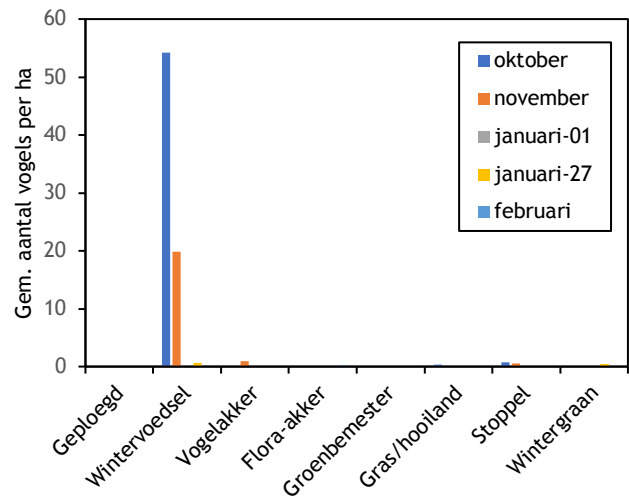

Figuur 15. Aantal vogels (alle soorten) per hectare op de verschillende beheertypen (gecategoriseerd) per maand in de winter 2022/2023.

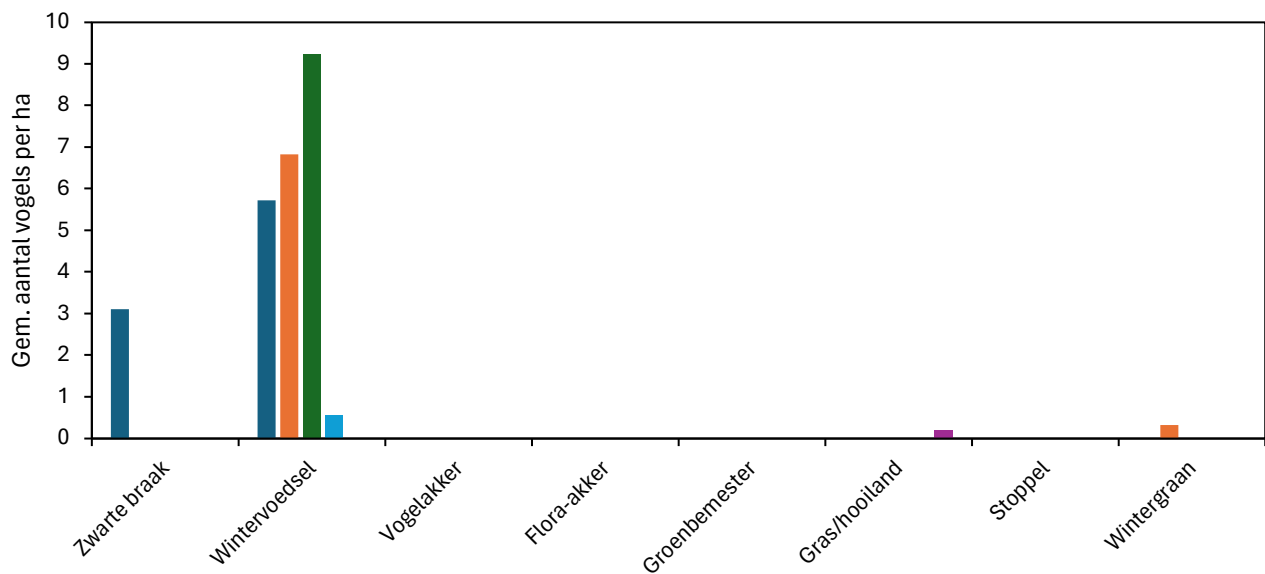

Figuur 16. Aantal vogels (alle soorten) per hectare op de verschillende beheertypen (gecategoriseerd) per maand in de winter 2023/2024. Voor vergelijking met figuur 15 is de y-as gelijk getrokken.

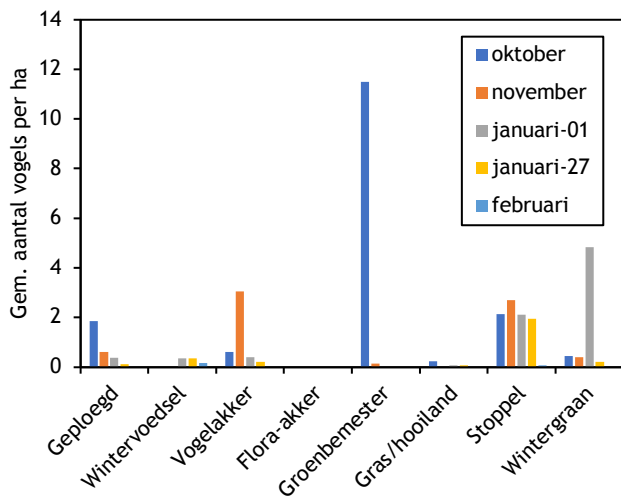
Voor een goede vergelijking tussen de perceeltypen kan beter worden gekeken naar de dichtheid aan vogels, omdat daarmee gecorrigeerd wordt voor verschillen in beschikbare oppervlaktes. Hieruit blijkt duidelijk dat de hoogste dichtheden aan vogels worden aangetroffen op wintervoedselakkers (gemiddeld over de vijf tellingen in 2022/2023 en 2023/2024 resp. 54,5 en 23,7 vogels per hectare). In 2022/2023 waren de dichtheden ook relatief hoog in gras/hooiland (26,7 per hectare) en vogelakker (22,7 per hectare) en werd de laagste dichtheid aangetroffen op flora-akkers (2,8 per hectare). In 2023/2024 was de dichtheid juist relatief hoog in flora-akkers (19,9 per hectare) en waren de dichtheden op stoppel het laagst (3,2 per hectare). Drie van de vijf waargenomen winterdoelsoorten hadden een duidelijke voorkeur voor wintervoedselakkers (zaadeters, figuur 17 en 18), terwijl de twee andere meer werden gezien op vogelakker, groenbemester, stoppel en wintergraan (Kneu en Veldleeuwerik, figuur 19 en 20).

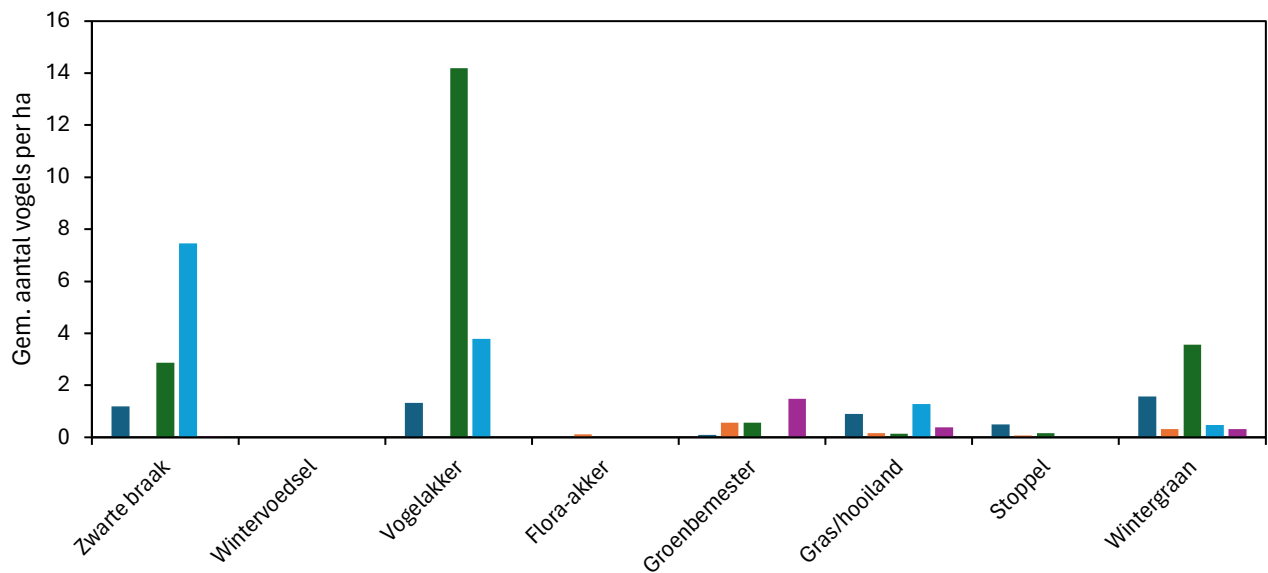
Figuur 17. Aantal vogels van zaadetende doelsoorten (Groenling, Kneu, Putter en Ringmus) per hectare op de verschillende beheertypen (gecategoriseerd) per maand in de winter 2022/2023.

Figuur 18. Aantal vogels van zaadetende doelsoorten (Groenling, Kneu, Putter en Ringmus) per hectare op de verschillende beheertypen (gecategoriseerd) per maand in de winter 2023/2024.

Figuur 19. Aantal Veldleeuweriken per hectare op de verschillende beheertypen (gecategoriseerd) per maand in de winter 2022/2023.

Figuur 20. Aantal Veldleeuweriken per hectare op de verschillende beheertypen (gecategoriseerd) per maand in de winter 2023/2024.

In de winterperiode van zowel 2022/2023 als 2023/2024 werden de indicatorsoorten Ringmus, Kneu, Veldleeuwerik en Torenvalk waargenomen op of nabij de percelen met winterbeheer. Van de doelsoorten werden Putter en Groenling in beide winterseizoenen geteld en Blauwe Kiekendief alleen in 2022/2023. Verder werden in beide jaren noemenswaardige aantallen van Graspieper, Rietgors, Spreeuw en Vink geteld (tabel 4 en 5).

Tabel 4. Gemiddelde dichtheid aan vogels in winter 2022/2023 (individuen per ha) op basis van de maximumaantallen per categorie over de telrondes, met onderscheid tussen omgeploegde referentiepercelen en percelen met natuurmaatregelen. Alleen soorten waarvan minimaal tien exemplaren zijn geteld tijdens de monitoring, zijn opgenomen in deze tabel. Doelsoorten zijn vet weergegeven.

	Geploegd (referentie)	Winter- voedsel	Vogelakker	Flora- akker	Groen- bemester	Grasland/ hooiland	Stoppel	Winter- graan
Blauwe Reiger	0.4	0.5	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
Fazant		2.8	0.6			0.1	0.2	
Graspieper	0.2	0.5	0.6	0.5	0.3	1.9	0.4	
Grauwe Gans				0.5	7.2	57.1		0.3
Groenling		34.6	1.0				0.1	
Grote Canadese Gans			0.4			9.0		
Holenduif	1.0	5.2		0.1			0.5	0.6
Houtduif	0.1			0.1			0.1	0.3
Kauw	0.2	34.6	0.2				0.1	0.9
Kneu				0.2			0.5	0.5
Knobbelzwaan			0.6			0.1		1.3
Kramsvogel							1.6	
Meerkoet		0.2			0.3			0.6
Nijlgans	3.7		35.6	0.2	33.1	3.9	7.0	10.9
Putter		17.3				0.4	0.3	
Rietgors		1.4	0.4			0.6	0.3	
Ringmus		2.6						
Spreeuw	24.6	65.6	35.6	9.8		4.5	7.7	6.5
Stadsduif	3.1						0.2	0.7
Veldleeuwerik	1.8	0.3	3.1		11.5	0.2	2.7	4.8
Vink		35.4	5.1			0.0	0.7	
Waterpieper	0.6		0.6		0.1	0.8	0.1	
Watersnip				0.2	0.1	0.4	0.3	0.1
Witte Kwikstaart			0.2		0.4	0.1	0.5	1.1
Zanglijster		0.7	0.2				0.4	
Zwarte Kraai	0.6	8.6	4.1	1.0	1.7	0.4	0.2	0.2

Tabel 5. Gemiddelde dichtheid aan vogels in winter 2023/2024 (individuen per ha) op basis van de maximumaantallen per categorie over de telrondes, met onderscheid tussen percelen met verschillende beheermaatregelen. Alleen soorten waarvan minimaal tien exemplaren zijn geteld tijdens de monitoring, zijn opgenomen in deze tabel. Doelsoorten zijn vet weergegeven.

	Zwarte braak	Gewas na- jaarszaai	Winter- voedsel	Winter- Vogelakker	Flora- akker	Groen- bemester	Gras/ hooiland	Stoppel	Winter- graan
Blauwe Reiger	0.1	0.1		0.6	0.2	0.1	0.1	0.1	
Fazant	0.1	0.8	2.8	0.2	0.8	0.4	0.4	0.1	0.2
Graspieper	0.1	0.4	10.0		0.2	0.3	1.4	0.2	7.2
Grauwe Gans	3.3	0.3		1.7		0.9	8.1	3.3	
Groenling			3.1						
Grote Canadese Gans							0.3		
Halsbandparkiet		22.1							
Houtduif		5.5			8.1		0.5		0.3
Kneu	3.1						0.2		0.3
Knobbelzwaan		0.3			0.5	4.8	0.3		
Koperwiek	0.1		0.9						1.8
Kramsvogel	2.1		1.8			4.7	0.2	1.3	0.5
Meerkoet			0.4	3.8					
Nijlgans	0.3	7.2		1.1	0.4	0.2	0.4	2.6	0.2
Putter		0.7	9.4						
Rietgors			0.4	0.2			0.1	0.1	0.6
Spreeuw	0.9	21.1	27.7		83.1	7.0	10.9	1.6	7.9
Veldleeuwerik	8.6	7.0	0.9	14.2	0.1	1.8	1.9	0.5	4.3
Vink	0.0	0.4	12.9		0.5			0.1	0.4
Waterpieper	0.1	0.4		0.4	0.1		0.3	0.2	0.5
Watersnip	1.6	0.2	0.6	0.6	0.5	0.4	1.0	1.6	0.3
Witte Kwikstaart	4.7	0.2	0.6		0.1	1.6	0.1	0.7	3.9
Zanglijster		0.3	2.2		0.4	0.2	0.2		1.1
Zwarte Kraai	0.1	0.5	0.6	0.4	2.4		0.3	1.3	0.9

Ringmus

De afgelopen jaren zagen we de ringmussen vooral op erven waar jaarrond gevoerd wordt. Totaal gaat het enkele tientallen exemplaren. In de winter zaten ze nu en dan ook in kleine groepjes op de wintervoedselveldjes. Ze werden niet op andere percelen met natuurmaatregelen of op referentiepercelen gezien.

Kneu

Er is een toename van het aantal overwinterende Kneutjes in het Buitenland van Rhooen, alleen in het najaar van 2023 viel het aantal wat tegen. Groepjes van meestal enkele tientallen vogels hielden zich op een breed scala aan veldjes op. Opvallend was het hoge aantal van maximaal 100 exemplaren in januari 2022 op teunisbloem dat tot het einde van de winter bleef staan.

Veldleeuwerik

Net als in de voorgaande winter, werden van de Veldleeuwerik tijdens alle tellingen vele tientallen vogels aangetroffen op alle verschillende typen veldjes, met uitzondering van flora-akker. Deze soort foeraagt op de grond op zoek naar zaden en kiest daarbij het liefst schaars begroeide percelen. De grootste aantallen werden dan ook geteld op percelen met een lage

groenbemester. Tussen de hoge vegetatie van flora- en vogelakkers en wintervoedselveldjes voelt deze soort zich minder thuis. De grootste aantallen worden jaarlijks waargenomen in de maanden oktober-december.

Torenavalk

Van de Torenavalk werden tijdens alle tellingen kleine aantallen gezien, jagend (biddend) boven verschillende typen wintervoedselveldjes. Deze soort eet voornamelijk muizen die op de onbegroeide of schaars begroeide percelen met zaden op de bodem het makkelijkst te vinden zijn.

Putter

De Putter heeft een sterke voorkeur voor wintervoedselveldjes en daarop werden dan ook de grootste groepen geteld. Mondjesmaat werden ook vochtig kruidenrijk hooiland en stoppelakkers gebruikt, maar de aantallen daar stonden niet in verhouding tot de aantallen op wintervoedselveldjes. Het hoogste aantal in najaar 2022 was 120 in de maand oktober. Opvallend was dat in de maanden december tot en met februari er bijna geen Putters meer geteld werden, wat erop duidt dat het voedsel (zaden) op de wintervoedselveldjes voor deze soort op was.

Groenling

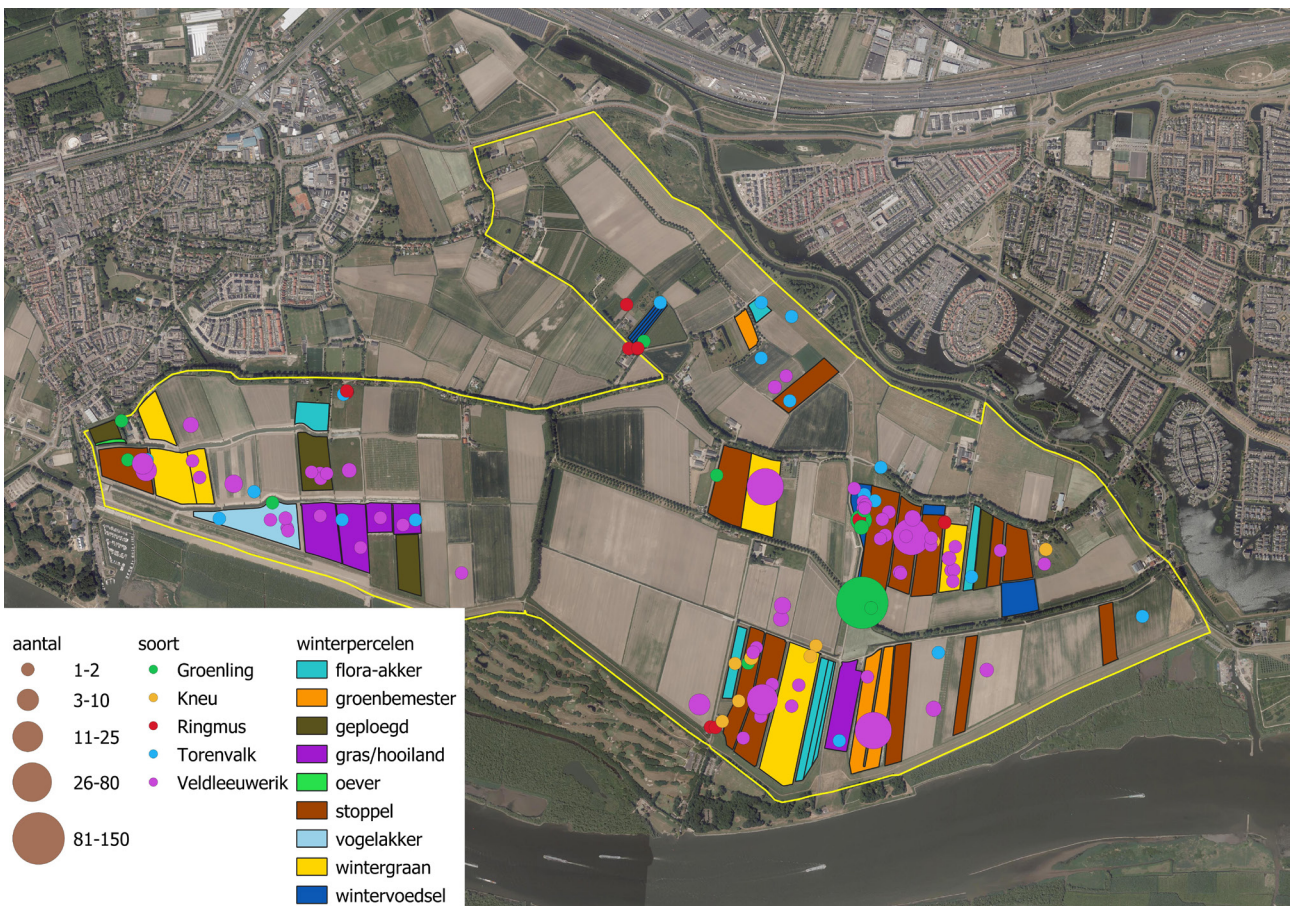
Groenlingen worden vrijwel uitsluitend op wintervoedselveldjes met veel zonnebloemen geteld. Deze soort is namelijk dol op de oliehoudende zaden van de zonnebloem. Het hoogste aantal Groenlingen in najaar 2022 was 209 exemplaren in oktober. De juiste timing van het inzaaien van de percelen met zonnebloemen is van groot belang. Het wintervoedsel perceel was in 2021 en 2023 te laat ingezaaid. Het aantal Groenlingen lag in de daarop volgende winter dan ook aanzienlijk lager.

Keep en Vink

Deze soorten zijn geen doelsoorten, maar de opmerkelijk hoge aantallen van Keep en Vink op de wintervoedsel veldjes zijn zeker vermeldingswaardig. Het maximum aantal was de afgelopen jaren 335 Keep op 27 december 2021 en 278 Vink 21 november 2022.

5.4. Conclusie

De wintermaatregelen in het Buitenland van Rhoo zorgen voor grote aantallen van met name zaadeten- de zangvogels en ganzen. De hoogste dichtheden aan zaadeten- (doel)soorten werden net zoals de afgelopen jaren aangetroffen op de wintervoedselveldjes en de ganzen waren vooral te vinden op percelen groenbemester en grasland. Alle soorten bij elkaar genomen waren de dichtheden op wintervoedselveldjes veruit het hoogst, dubbel zo hoog als het tweede best scorende perceeltype gras/hooiland. De laagste dichtheden aan vogels werden aangetroffen op flora-akkers. Het aantal soorten was het hoogst op stoppeland, terwijl de dichtheden daar niet bijzonder hoog waren. Overal was het aantal soorten hoger dan op geploegde percelen, behalve op flora-akkers en groenbemester, terwijl op die laatste wel redelijk wat Veldleeuweriken werden geteld. Voor een deel van de doelsoorten (Veldleeuwerik, Kneu, Torenavalk) lijkt de variatie aan perceeltypen goed te werken, terwijl door de Ringmus en de zaadeten- de vinkachtige de wintervoedselveldjes duidelijk geprefereerd werden.

Figuur 21. Overzicht van Groenling, Kneu, Ringmus, Torenavalk en Veldleeuwerik tijdens de beheermonitoring van wintervoedselveldjes in seizoen 2022/2023.

6. Geleerde lessen

In vier jaar vogelmonitoring door het consortium is steeds duidelijker geworden hoe de populaties van de doelsoorten zich verhouden tot de ambitieuze streefaantallen die zijn genoemd in het streefbeeld voor het Buitenland van Rhooon. In dit hoofdstuk reflecteren we op de huidige populatieomvang en -ontwikkeling van de doelsoorten en trekken we lessen uit de monitoring die kunnen helpen om een inschatting te maken of en hoe de streefaantallen behaald kunnen worden. Zelfs als het gebied optimaal is ingericht volgens de plannen van het streefbeeld, zijn deze aantallen ambitieus en waarschijnlijk niet haalbaar. Dit heeft onder meer te maken met externe factoren als een kleine verspreiding/dispersie van bepaalde soorten, het ontbreken van nabije bronpopulaties, migratie en omstandigheden in de overwinteringsgebieden.

6.1 Broedvogels

Over het algemeen bezien geven de trends van de broedvogels per soort een wisselend beeld. Enkele soorten doen het vrij goed en enkele relatief slecht. Met name de kleine populaties van de schaarsere doelsoorten zijn kwetsbaar en onderhevig aan sterke jaarlijkse fluctuaties. Dit is niet verrassend voor een gebied dat zich nog in de inrichtingsfase bevindt. Het traject van biotoopverbetering en aanpassing van landbouwmethoden is nog in volle gang en grote veranderingen zijn van jaar tot jaar niet direct te verwachten. Veel broedvogels reageren met enige vertraging op de biotoopverbeteringen, omdat de nieuwe populatie nog moet worden opgebouwd. Nog steeds geldt dat grotere variatie in gewassen, natuurvriendelijk slootkantbeheer, brede akkerranden en beperking van bestrijdingsmiddelen veelbelovend zijn voor de toekomstige broedvogelgemeenschap. Opgemerkt moet worden dat van vrijwel alle doelsoorten de streefwaarden niet worden gehaald, met uitzondering van de Roodborsttapuit in 2023 en de Kwartelkoning in 2021, waarbij deze laatste eerder een toevalstreffer leek, gezien de afnemende aantallen die deze soort in Nederland laat zien.

6.2 Vogels in winterperiode

Voor de algemenere doelsoorten in de winterperiode is het beeld vrij positief. De maxima in de herfst liggen het hoogst vanwege de doortrek van veel vogels, maar ook in de winter worden van veel soorten de streefaantallen gehaald. Met name de wintervoedselveldjes en andere winterpercelen dragen daar positief aan bij. Ook voor de overwinteraars geldt dat bij verdere ontwikkeling van het gebied qua grotere variatie in

gewassen, natuurvriendelijk slootkantbeheer, brede akkerranden en beperking van bestrijdingsmiddelen de aantallen van de algemenere soorten zeer waarschijnlijk verder toenemen. Hopelijk zullen ook de schaarse soorten daarvan profiteren.

6.3 Verwachtingen per doelsoort

Ringmus (Broed & Winter)

De Ringmus heeft het moeilijk in Nederland met een landelijke afname van >80% sinds 1985 en tegenwoordig zeer lage dichtheden in het westen van het land. De afname op de lange termijn in Buitenland van Rhooon staat dus niet op zichzelf. Daar staat tegenover dat de broedpopulatie de laatste jaren vrij stabiel rond de 20 territoria ligt. Om een verdere afname te voorkomen, laat staan om de streefwaarde te bereiken, moet alles op alles worden gezet om deze soort te behouden. Gebruik van minder pesticiden, meer variatie in geteelde gewassen, meer akkerflora (en bijbehorende zaden die door de Ringmus gegeten worden) en verdichting van het landschap in het noordelijk deel zou op termijn allemaal positief moeten uitwerken. Voor de korte termijn zijn aanvullende maatregelen wenselijk. Het inrichten van voederplaatsen en het ophangen van nestkasten buiten de erven is in Engeland een beproefde methode. We bevelen aan dit hier ook te proberen. Het voer hiervoor kan binnen het gebied worden geteeld. Het behalen van de streefwaarde van meer dan 100 broedparen en meer dan 100 exemplaren in de winterperiode wordt een hele uitdaging.

Steenuil (Broed)

Op dit moment zijn er geen territoria van de Steenuil aanwezig in het Buitenland van Rhooon. De afgelopen jaren is er tijdens de tellingen ook geen enkele Steenuil waargenomen. De laatste waarnemingen in het gebied stammen uit begin 2019. De dichtstbijzijnde bronpopulatie zit op geruime afstand. En daarbij komt dat het Buitenland van Rhooon voor driekwart deel omgeven is door stedelijk gebied waar geen steenuilen voorkomen. De terugkeer van Steenuilen zal afhankelijk zijn van natuurlijke dispersie en gegeven de afstand tot eventuele bronpopulaties en de stedelijke inbedding van het gebied, ligt het niet voor de hand dat dit binnen enkele jaren gebeurt. Daarnaast speelt mee dat de habitatverbeterende maatregelen in het gebied, namelijk vooral de aanplant van hoogstamboomgaarden, pas op langere termijn effect zullen hebben. Het behalen van de streefwaarde van één tot drie broedparen wordt daardoor op korte termijn moeilijk.

Boerenwaluw (Broed)

Deze soort is voor het broeden deels afhankelijk van erven met bijvoorbeeld koeien, schapen en/of paarden.

Behoud of uitbreiding van open schuren en vee zijn voor de Boerenzwaluw van groot belang. Naast geschikte broedlocaties heeft de Boerenzwaluw veel vliegende insecten nodig als voedsel. Boven percelen met diverse gewassen zijn nu al regelmatig groepen foeragerende Boerenzwaluwen te zien, die jagen op insecten die uit het gewas komen. Als geschikte broedlocaties beschikbaar blijven en het voedselaanbod toeneemt, is een toename goed mogelijk. Het behalen van de streefwaarde van 51 tot 100 broedparen vereist wel minimaal een verdubbeling van het huidige aantal.

Gekraagde Roodstaart (Broed)

De Gekraagde Roodstaart komt nu incidenteel voor binnen het Buitenland van Rhoo, maar in de grienden direct naast het gebied zitten verschillende territoria. De trend van deze soort wordt sterk bepaald door omstandigheden in de Afrikaanse overwinteringsgebieden. In het Buitenland van Rhoo wordt de beschikbaar broedhabitat vergroot door nieuw aangeplante boomgaarden. Maar het zal nog enkele tientallen jaren duren voordat deze geschikt zijn, omdat Gekraagde Roodstaarten broeden in boomholtes. Het ophangen van nestkasten kan dit proces versnellen, maar ook daarvoor zullen de fruitbomen eerst groter moeten worden. Het behalen van de streefwaarde van 4 tot 10 broedparen zal dus nog vele jaren duren, maar is zeker niet onmogelijk, zeker gezien de recente landelijke toename van deze soort.

Roodborsttapuit (Broed)

Landelijk gaat het goed met de Roodborsttapuit en ook in het Buitenland van Rhoo heeft de soort vaste voet aan de grond gekregen. De beschikbaarheid van geschikte broedhabitat is momenteel direct sturend voor het aantal territoria in het gebied. Daarbij gaat het om ruigtevegetatie, zoals riet langs slootkanten. Andersom geldt dus ook: als teveel van dit riet wordt weggehaald, daalt direct het aantal territoria in het volgende voorjaar. Het om en om het jaar schonen van slootkanten zal voor deze soort zeer positief zijn. Ook de nieuw aangeplante heggen rond de boomgaarden worden snel geschikt broedbiotoop. De streefwaarde van meer dan 10 wordt al (net) gehaald.

Kneu (Broed & Winter)

Het lijkt er op dat deze soort toeneemt in het Buitenland van Rhoo, mogelijk als gevolg van veranderende samenstelling van de gewassen in de polders waardoor er (veel) meer voedsel beschikbaar is. Met de ingezette uitbreiding van heggen en struwelen zal het beschikbare broedbiotoop verder toenemen. Al moeten de nieuw aangeplante heggen nog wel enige jaren uitgroeien. De streefwaarde van meer dan 40 broedpaar wordt nog niet gehaald, maar ligt wel binnen mogelijkheden. Als de toename in het huidige tempo

doorzet, zou de streefwaarde al voor 2030 behaald kunnen worden. De streefwaarde van meer dan 100 exemplaren in de winterperiode wordt al regelmatig gehaald. Tenminste in het najaar ligt het maximum rond de 200 exemplaren.

Grasmus (Broed)

Het gaat goed met de Grasmus in Nederland en ook in het studiegebied neemt deze soort langzaam iets toe. Een verdubbeling van het aantal broedparen is de komende jaren goed mogelijk. Met de ingezette uitbreiding van heggen en struwelen zal het beschikbare broedbiotoop verder toenemen. Een streefwaarde van meer dan 50 broedparen betekent ruim een verdubbeling van het huidige aantal. Bij verdere verbetering van het biotoop van deze soort is dat zeker mogelijk.

Grauwe Klauwier (Broed)

Deze zeldzame soort is in het recente verleden nog nooit als broedvogel in het gebied waargenomen. De Grauwe Klauwier neemt echter langzaam toe in Nederland, hoewel vooralsnog bijna uitsluitend in de oostelijke helft van het land (landelijk 800-1350 broedparen). Als de toename doorzet en in het Buitenland van Rhoo de komende jaren meer struweel beschikbaar komt, is de Grauwe Klauwier in de toekomst wel een mogelijke broedvogelsoort. De streefwaarde ligt op één tot drie broedparen.

Patrijs (Broed)

De Patrijs is in Nederland de afgelopen decennia met ongeveer 80% afgenomen en uit veel gebieden verdwenen. Deze soort is in 2015 uit het Buitenland van Rhoo verdwenen. Gezien de geringe dispersie van deze soort, zal het lang duren voordat deze op eigen kracht in het gebied terugkomt. Tijdens de tellingen van oktober, november en december 2023 zijn wel negen makke Patrijzen waargenomen in een maisveldje. Gezien het gedrag van de patrijzen en de afwezigheid van een bronpopulatie nabij het gebied, wordt er verondersteld dat deze patrijzen illegaal zijn uitgezet. Hier is echter geen hard bewijs voor aanwezig. De streefwaarde van 11 tot 50 broedparen is een erg hoog en niet realistisch doel als we uitgaan van natuurlijke dispersie. Wel zal het kleinschaliger landschap in het noordelijk deel van het Buitenland van Rhoo de komende jaren steeds betere habitat voor de Patrijs gaan opleveren.

Putter (Broed)

Deze soort broedt nu bijna op ieder erf en ontbreekt alleen in het open deel van de Zegenpolder en Portlandpolder. Een verdere toename is mogelijk door de uitbreiding van heggen en struwelen. De streefwaarde van 51 tot 100 paren in het broedseizoen wordt al bijna gehaald (49 in 2023) en het streefaantal van meer

dan 100 exemplaren in de winter werd de afgelopen jaren al meerdere keren gehaald.

Groenling (Broed & Winter)

Het gaat slecht met de Groenling in Europa door de ziekte Het Geel. In Nederland neemt de soort de laatste jaren snel af. In het Buitenland van Rhooon zit een mooi cluster broedparen in de door bramen overgroeide laagstamboomgaard langs de Oudeweg. Voor deze soort is het van groot belang deze situatie te behouden. De uitbreiding van heggen en struwelen is voor deze soort in de toekomst ook goed nieuws. Wintervoedselveldjes moeten voldoende oppervlakte hebben, veel zonnebloemen bevatten maar ook oliehoudende zaden behouden voor later in de winter. De streefwaarde van 51 tot 100 broedparen is vrijwel onhaalbaar, maar de streefwaarde van meer dan 100 exemplaren in de winter is in een aantal jaren (ruim) gehaald.

Torenavalk (Broed & Winter)

Binnen het Buitenland van Rhooon hangen al voldoende nestkasten om de streefdoel van 4 tot 10 broedpaar te huisvesten. Het muizenaanbod is de beperkende factor voor de Torenavalk. De aantallen hangen sterk af van dit voedselaanbod. Een toename van overstaande vegetatie (die niet in de winter kaal gemaaid of omgeploegd wordt) en de beschikbaarheid van zaden zou positief uit kunnen pakken voor het aantal muizen in het gebied. In jaren met een goede muizenstand is het streefdoel dus haalbaar. Het streefaantal van 4 tot 10 exemplaren in de winterperiode wordt al regelmatig gehaald.

Ransuil (Broed)

Het muizenaanbod is ook voor de Ransuil de beperkende factor, maar landelijk neemt de soort sterk af en nergens zijn de dichtheden hoog. Op basis van waarnemingen van vogelaars is wel duidelijk dat rondom het gebied enkele broedparen aanwezig zijn (o.a. in de Rhooonse Grienden). De streefwaarde van 4 tot 10 broedparen is wel een erg hoge doelstelling. Jaarlijks één of twee territoria zou al mooi zijn.

Spotvogel (Broed)

De Spotvogel is een typische soort van dichte erfbeplanting en dat tref je vooral aan in Buitenland-Oost. Uitbreiding van de hagen en struweel zal op lange termijn deze soort toe kunnen laten nemen. De streefwaarde van 4 tot 10 broedparen is over enige jaren haalbaar.

Grauwe Vliegenvanger (Broed)

De Grauwe Vliegenvanger komt nu incidenteel voor. In de toekomst zouden de nieuw aangeplante boomgaarden broedbiotoop voor deze soort kunnen gaan

worden, maar dat zal nog enkele tientallen jaren kunnen duren. De streefwaarde van 4 tot 10 broedparen is realistisch, maar zal niet op korte termijn worden gehaald. Het ophangen van nestkasten in de reeds bestaande (oude) hoogstamboomgaarden zou dit proces kunnen versnellen.

Blauwborst (Broed)

De Blauwborst broedt in het Buitenland van Rhooon graag in niet geschoonde slootkanten met riet en eventueel ook wat wilgenopslag. Ook in landbouwgewassen als olifantsgras en mosterd zaten de afgelopen jaren territoria. Een streefwaarde van 51 tot 100 broedparen ligt wel erg hoog. Enkele tientallen paren zijn bij goed slootkantbeheer binnen enkele jaren haalbaar.

Zomertortel (Broed)

De Zomertortel is dit jaar en in eerdere teljaren niet waargenomen in het gebied. De soort staat landelijk sterk onder druk met meer dan 90% afname sinds 1990. De kans dat deze soort in de toekomst binnen het gebied gaat broeden is erg klein. De streefwaarde van 4 tot 10 broedparen is dan ook niet reëel.

Veldleeuwerik (Broed & Winter)

De terugkeer van de Veldleeuwerik naar het Buitenland van Rhooon laat langer op zich wachten dan gedacht. Na een succesvol broedgeval in 2021 wist de soort toch geen vaste voet aan de grond te krijgen, ondanks dat er recent een grotere variatie aan gewassen beschikbaar is om in te broeden. Het lijkt erop dat de natuurlijke dispersie wordt beperkt door de tamelijk geïsoleerde ligging van het gebied, dat voor driekwart deel wordt omgeven door stedelijk gebied. Mogelijk dat de kans op kolonisatie hierdoor beperkt wordt. Waarschijnlijk moeten we geduld hebben en zal deze soort als broedvogel langzaam toenemen bij voortzetting van geplande inrichting en teelten. Zo hebben zich bijvoorbeeld op de Tweede Maasvlakte op diverse plekken Veldleeuweriken gevestigd, terwijl dit gebied ook omringd wordt door (ongeschikt) industriegebied en de soort daar nooit gezeten heeft (bron: Natuurvereniging Eiland IJsselmonde). De streefwaarde van meer dan 100 broedpaar is al hoog voor een optimaal broedbiotoop en een stabiele broedpopulatie van enkele tientallen paren zou al een grote winst zijn. Bij vestiging van Veldleeuweriken is voorzichtigheid geboden met maaiwerkzaamheden vroeg in het seizoen.

De winteraantallen liggen daarentegen wel ruim boven de streefwaardes. De streefwaarde in de winter met meer dan 100 exemplaren wordt wel al ruimschoots gehaald. Deze overwinterende vogels zijn echter doorgaans broedvogels uit de landen ten noordoosten van Nederland (met name uit Denemarken) en deze zullen na de winter weer wegtrekken.

Gele Kwikstaart (Broed)

De Gele Kwikstaart is de afgelopen jaren flink toegenomen. Mogelijk wordt dit veroorzaakt door meer geschikte landbouwgewassen om in te broeden in combinatie met meer voedsel door meer kruidenrijke percelen, akkerranden en minder insecticiden. Dit beheer heeft nu op maximaal tweederde van het totale areaal plaatsgevonden. Aangezien dit beheer nog verder in ontwikkeling is, is het mogelijk dat de aantallen Gele Kwikstaarten nog verder zullen toenemen. De streefwaarde van meer dan 100 broedparen zou een verdubbeling van het huidige aantal inhouden. De dichtheden kunnen nog wel hoger worden, maar om de streefwaarde te behalen zou een spectaculaire toename nodig zijn.

Kievit (Broed)

De Kievit zit de laatste jaren flink in de lift, maar dat komt niet (geheel) door lokale aanwas van jongen, want het broedsucces was de afgelopen jaren vrij slecht. Gelukkig ging het in 2023 een stuk beter. Door een betere communicatie met de agrariërs en zeer beperkte nestpredatie zijn de meeste eerste legfels uitgekomen. Van de vele uitgekomen eieren zijn enige tientallen jongen vliegvlug geworden (vooral in de Portlandpolder). De nestbescherming moet intensief voortgezet worden, maar vooral ook de jongenoverleving zou verbeterd moeten worden. Mogelijk kan de inrichting van de natuurvriendelijke oevers daaraan bijdragen. Deels doordat de jongen niet verdrinken in de steile sloten, deels door toename van geschikt foerageerhabitat voor de kuikens en ook door meer insecten in het gebied door de bloemrijke oeverbegroeiing. Verder is het inscharen van een lage dichtheid aan koeien op de kruidenrijke graslanden van groot belang. Op deze percelen komt daardoor voor de kuikens meer diversiteit aan grashoogte (met voldoende dekking) en meer voedsel beschikbaar door de uitwerpselen. Met een streefwaarde van meer dan 150 broedparen ligt de lat voor de Kievit wel heel erg hoog.

Kwartelkoning (Broed)

In juni 2021 was een roepend mannetje een paar dagen aanwezig in de Zegenpolder. Deze iconische doelsoort heeft toen vrijwel zeker niet gebroed. Maar gezien deze waarneming is het dus niet onmogelijk om de streefwaarde van één tot drie broedparen te behalen. Overigens was 2023 landelijk een erg slecht jaar voor de Kwartelkoning (slechts 9 territoria in heel Nederland).

Velduil (Broed & Winter)

Als broedvogel is deze iconische doelsoort nog niet vastgesteld. In het geval van een zeer muizenrijk jaar is een enkel broedgeval of een overwinterend exemplaar niet onmogelijk. In de winterperiode wordt en zo nu

en dan een Velduil waargenomen. De streefwaarden van één tot drie broedparen en 4 tot 10 overwinteraars liggen momenteel onrealistisch hoog, ook gezien de landelijke dalende broedvogeltrend (meer dan 5% afname in zowel de laatste twaalf jaar, als sinds 1990) en het totaal aantal overwinterende vogels in Nederland van rond de 10-15 exemplaren per jaar.

Grauwe Kiekendief (Broed)

De Grauwe Kiekendief broedt met 50 tot 80 paartjes vrijwel uitsluitend in het noordoosten van Nederland. Deze iconische doelsoort is zowel in 2023 als in de afgelopen jaren niet als waargenomen in het Buitenland van Rhoo. De kans dat deze soort zich ooit als broedvogel vestigt is klein. De streefwaarde ligt op één tot drie broedparen.

Bruine Kiekendief (Broed)

De Bruine Kiekendief wordt zeer regelmatig jagend waargenomen in het telgebied. Indien in de Zegenpolder bij de verlaagde percelen een flinke rietkraag ontstaat zou deze soort daar in theorie kunnen broeden. Een broedsel in een hoog landbouwgewas is ook niet onmogelijk. De streefwaarde is 1-3 broedparen en kan in de komende jaren goed gehaald worden, zeker als de overige vogel- en zoogdiersoorten (voedselbronnen) toenemen.

Scholekster (Broed)

Landelijk gezien gaat het slecht met de Scholekster als akkerbroedvogel. De afgelopen twee seizoenen is er ondanks 3 tot 5 broedparen in het Buitenland van Rhoo geen enkel jong groot gekomen. Bescherming van legfels en verbetering van de opgroeihabitat voor deze soort zijn erg belangrijk. Begraasde kruidenrijke graslanden en paardenweitjes zouden kunnen helpen bij verhoging van de kuikenoverleving. De streefwaarde van 11 tot 50 broedparen ligt erg hoog.

Graspieper (Broed)

De Graspieper komt nog niet voor als broedvogel in het Buitenland van Rhoo. Ook in de directe omgeving broedt deze soort niet. Daarbij komt dat het Buitenland van Rhoo voor driekwart deel omgeven is door stedelijk gebied, waardoor kans op kolonisatie nog verder verkleind wordt. De toename van gras/hooiland en grazige akkerranden biedt wel steeds meer broedhabitat voor de soort. De streefwaarde van 11 tot 50 broedparen is voorlopig echter onhaalbaar. In de winterperiode zijn er wel vele tientallen exemplaren aanwezig in het gebied.

Kwartel (Broed)

De afgelopen jaren zijn 1-2 kwartelterritoria vastgesteld in het Buitenland van Rhoo. Het streefaantal van 4-10 wordt nog niet gehaald. Landelijk gezien kent

deze soort van jaar op jaar sterke fluctuaties en met een toenemende geschiktheid van de gewassen voor broedende Kwartels is het goed mogelijk dat in goede kwartel jaren de streefwaarde wordt gehaald.

Geelgors (Winter)

De Geelgors komt als overwinteraar nauwelijks voor in het westen van Nederland en is zeer schaars in de regio. Met een toename van wintervoedsel in de vorm van zaden zal het in de toekomst misschien een keer voorkomen dat een Geelgors in het gebied overwintert. De streefwaarde van 11 tot 50 exemplaren ligt echter onmogelijk hoog.

Grauwe Gors (Winter)

Landelijk overwinteren naar schatting tussen de 75 en 175 Grauwe Gorzen in Nederland. De soort is dan ook zeer zeldzaam in de regio, nog veel zeldzamer dan de Geelgors. De streefwaarde van 4 tot 10 exemplaren ligt dus onmogelijk hoog.

Ruigpootbuizerd (Winter)

De Ruigpootbuizerd is langzaam aan het verdwijnen uit Nederland als overwinteraar en komt alleen in het noorden van het land nog regelmatig voor. De soort is zeer zeldzaam in de regio. Een streefwaarde van structureel 1 tot 3 exemplaren ligt dan ook onmogelijk hoog. Uitsluitend in jaren met uitzonderlijk veel Ruigpootbuizerden (zoals in winter 2010-2011) zou je een overwinterend exemplaar kunnen verwachten.

Klapekster (Winter)

In heel Nederland overwinteren tussen de 300 en 400 Klapeksters, vooral in heide- en hoogveengebieden, maar ook wel in extensief boerenland met veel kleine landschapselementen. De Klapekster is in het recente verleden nooit in het Buitenland van Rhooen waargenomen. Het halen van de streefwaarde van één tot drie exemplaren is daarom voorlopig niet erg reëel.

Blauwe Kiekendief (Winter)

Deze doelsoort wordt in de winter sporadisch waargenomen in het gebied. Met een betere muizenstand zou het gebied aantrekkelijker worden voor deze soort, maar de streefwaarde van 4 tot 11 exemplaren ligt wel erg hoog.

6.4 Adviezen

- Kleine populaties zijn erg kwetsbaar. Werkzaamheden in het ene jaar kunnen van grote invloed zijn op het voorkomen in het volgende jaar. Zo waren er in 2020 10 territoria van de Roodborsttapuit aanwezig en in 2021 slechts 6 territoria. Dit kan verband houden met het intensief schoonmaken van de sloten.
- Broedvogels reageren traag op beheermaatregelen. Het duurt lang voordat effecten van aanplanten zichtbaar zijn op de aantallen broedvogels in het gebied.
- Vlakdekkende tellingen (BMP) zijn noodzakelijk om te achterhalen of streefaantallen gehaald worden in het gebied. Niet-vlakdekkende tellingen (MAS) zijn onvoldoende om te weten of doelen gehaald worden.
- Conflicterende belangen (zoals aanleg van recreatieve routes) zijn lastig te verwezenlijken als natuurdoelen gehaald dienen te worden.
- Het is aan te bevelen om ook nachtelijke bezoeker(s) uit te voeren om uilen en andere nacht-actieve soorten te monitoren.
- De wintervoedselveldjes met veel zonnebloemen bleken vroeg in de winter al leeggegeten. Op basis van die constatering is de samenstelling van de voedselakker-mengsels aangepast, zodat er later in de winter nog steeds voldoende voedsel overblijft. De effecten van het aanpassen van de zaadmengsels zijn lastig te meten, omdat er elk jaar grote verschillen zijn in kieming en opkomst van de gewassen door de klimatologische omstandigheden.
- Het is aan te bevelen om verdiepend onderzoek te doen naar de oorzaken van het achterblijven van de streefaantallen. Zo kan gekeken worden naar de verklaringen voor slecht broedsucces van bijvoorbeeld Kievit en Scholekster, of een nadere studie naar de reproductie en overleving van de Ringmus. Ook is verdieping nodig in de randvoorwaarden voor succesvolle vestiging van de Veldleeuwerik als broedvogel in het gebied. Hierin kunnen ook nadrukkelijk ervaringen uit eerder onderzoek, zoals dat in Engeland is gedaan voor de Ringmus, worden meegenomen.

Literatuur

den Boer W.A. & Nederpel V. 2008. Natuurinventarisatie Midden-IJsselmonde. Van der Goes en Groot, 2007-71.

Godijn N. 2018. Poldervogels - Broedvogels in het Buitenland van Rhooon 2018. Niels Godijn Ecologisch Onderzoek & Natuurbeheer 04018, Poortugaal.

Godijn N. & Wiersma P. 2019. Vogels in het Buitenland van Rhooon - Historische context, ontwikkelingen en uitwerking nulmetingen. Grauwe Kiekendief - Kenniscentrum Akkervogels, Scheemda.

Roodbergen M., van Scharenburg C.W.M., Soldaat L.L., Teunissen W.A., Koks B.J. & van Leeuwen M. 2011. Achtergronddocument Meetnet Agrarische Soorten (MAS). Sovon Onderzoeksrapport 2011/08. Sovon Vogelonderzoek Nederland/Stichting Werkgroep Grauwe Kiekendief, Nijmegen/Scheemda.

Teunissen W.A., Wiersma P., de Jong A., Kleyheeg E. & Vergeer J.W. 2019. Handleiding Meetnet Agrarische Soorten (MAS). Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Teunissen W., Wiersma P., van Turnhout C., Soldaat L., Roodbergen M., Vlaanderen O. & Vogel R. 2015. Monitoring van vogels in open akkerland in het kader van de stelselherziening ANLb. Sovon rapport 2015/55. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen. Rapport Stichting Werkgroep Grauwe Kiekendief 2015. Stichting Werkgroep Grauwe Kiekendief, Scheemda.

Vergeer J.W., Boele A, Van Bruggen J. & Van Turnhout C. 2022. Handleiding BMP en Kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Vogel R., Wiersma P., Roodbergen M. & Vlaanderen O. 2016. Beheermonitoring van vogels in open akkerland in Oost-Groningen. Sovon-rapport 2016/13. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen. Rapport Stichting Werkgroep Grauwe Kiekendief 2016. Stichting Werkgroep Grauwe Kiekendief, Scheemda.

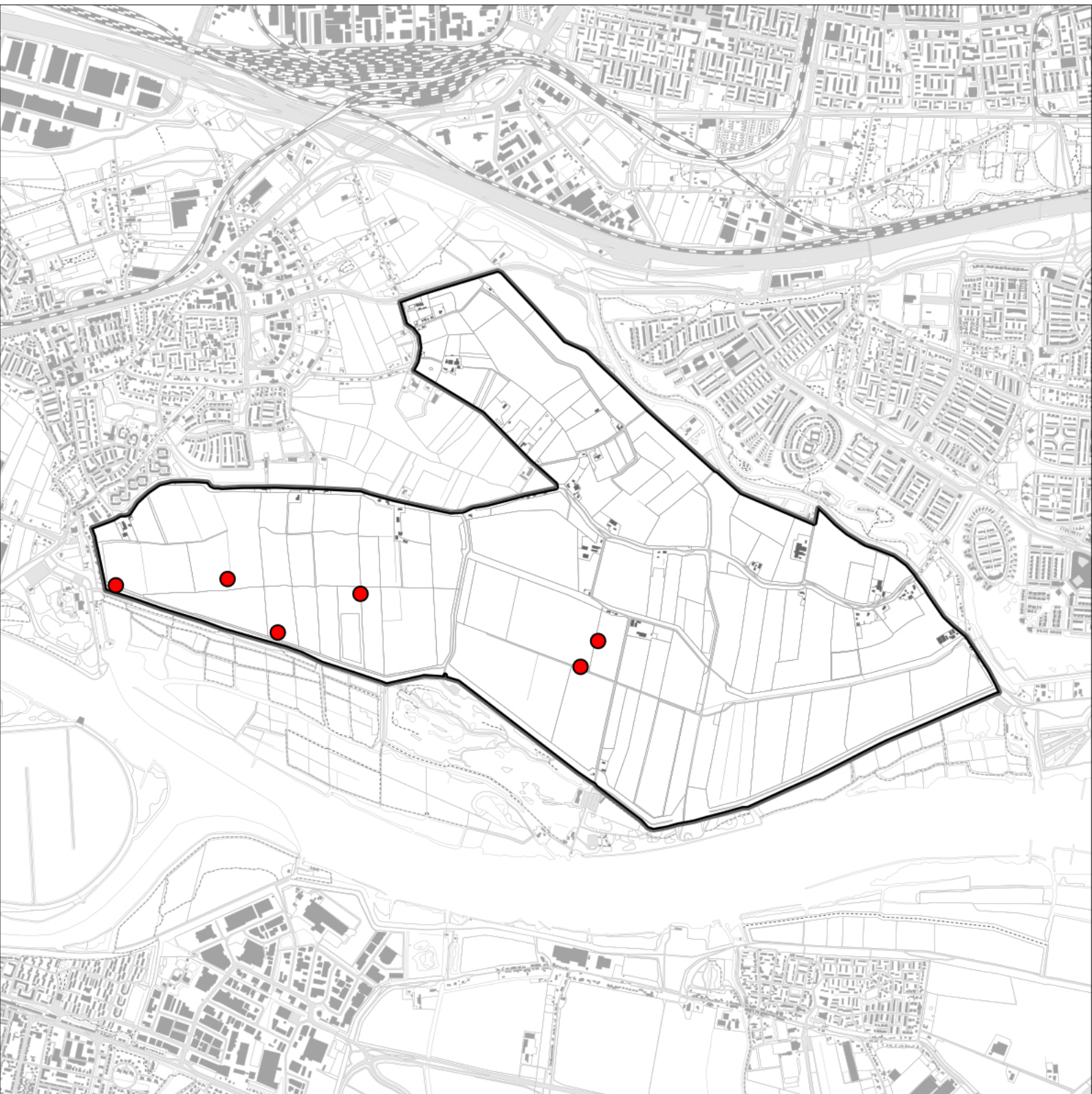
Nieuw aangelegde natuurvriendelijke oever augustus 2023 (foto: Frank Majoor)

Bijlagen

Bijlage 1

Stippenkaarten van de territoria van alle waargenomen vogelsoorten in het broedseizoen van 2023.

Bergeend 6 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

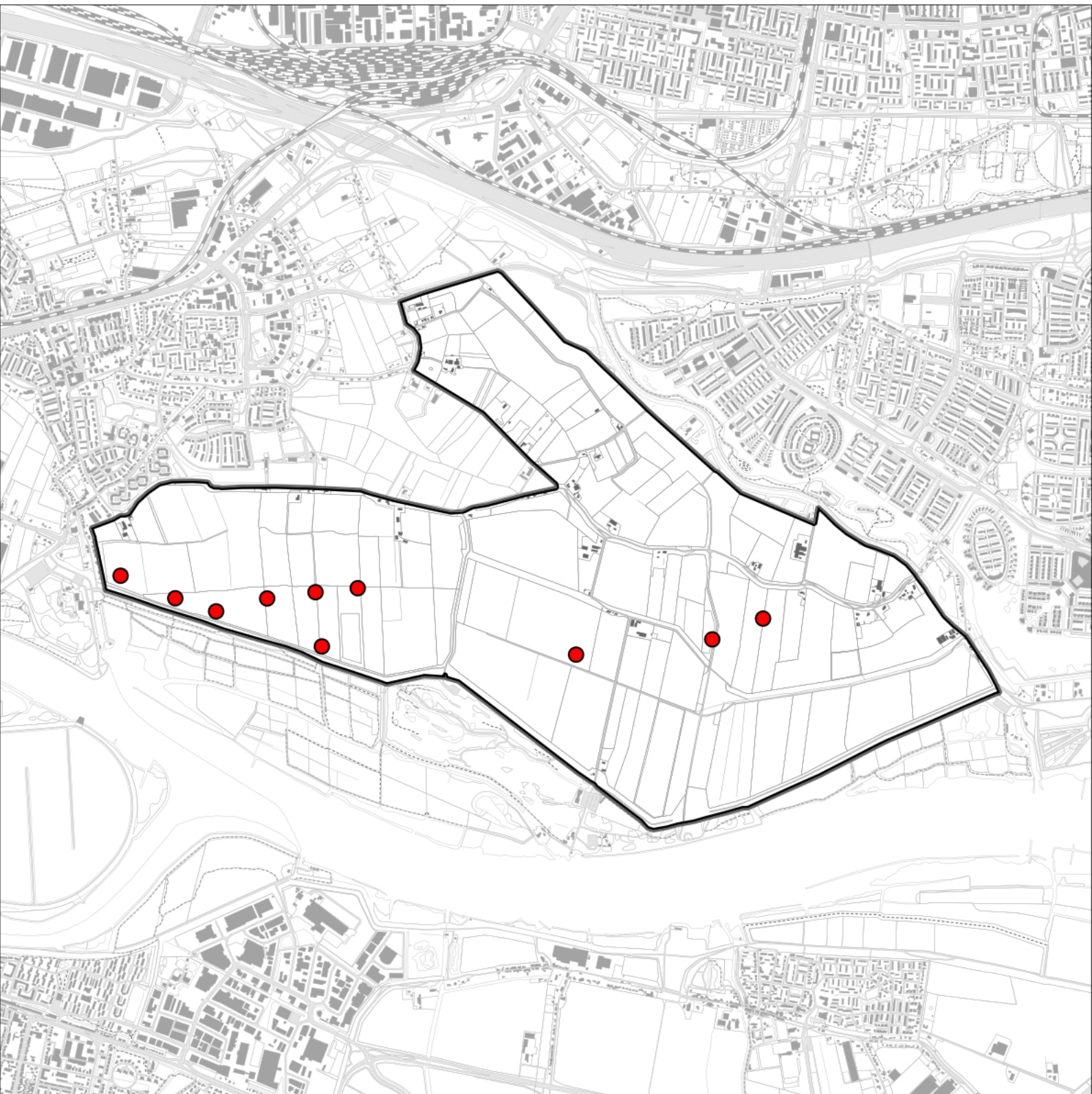
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen	
.	X	X	X					2	1
									25-4 t/m 20-7
									1000

Blauwborst 10 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

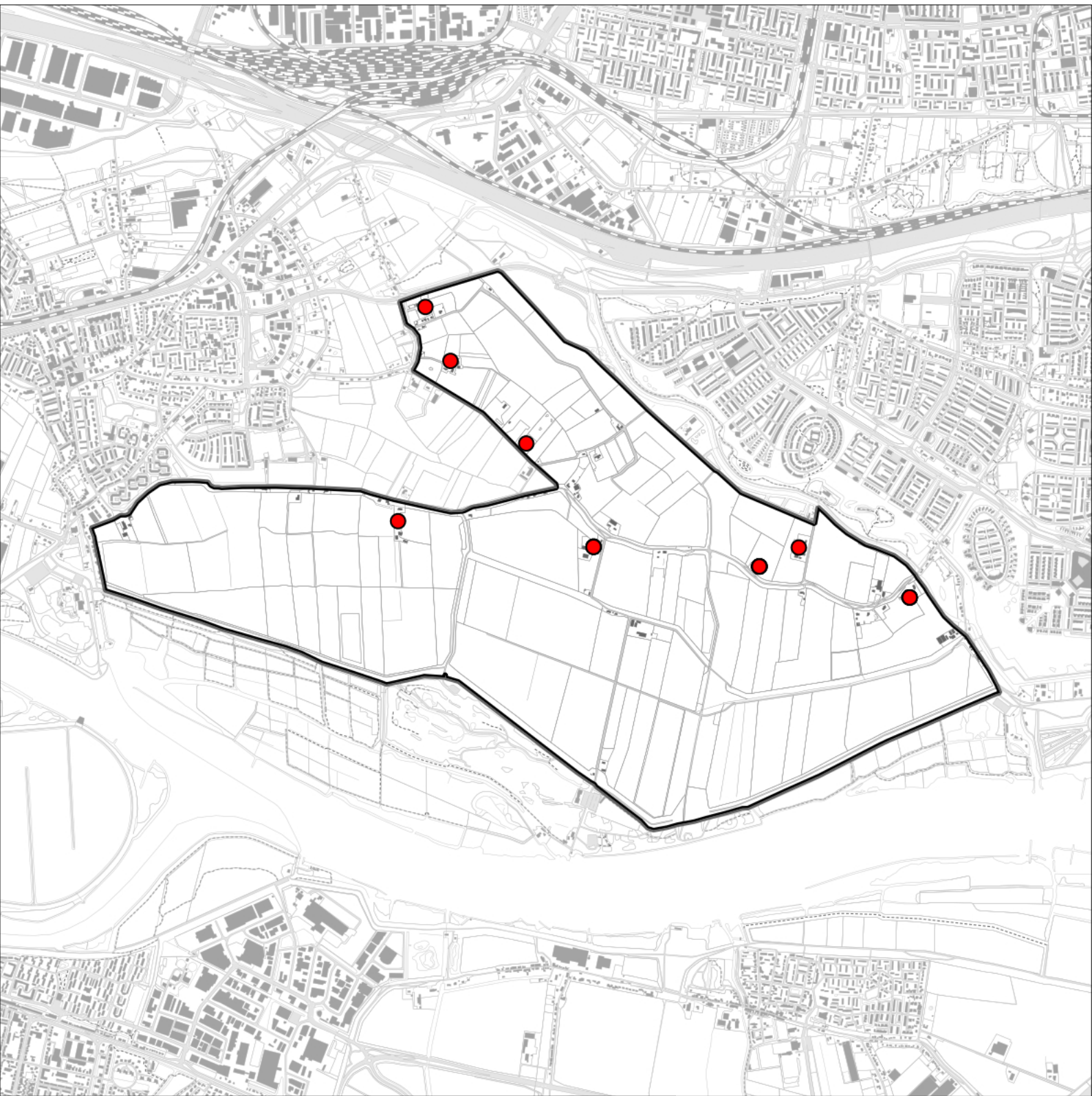
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
.	.	X	X	JA					1	25-3 t/m 20-7	300

Boerenzwaluw 21 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

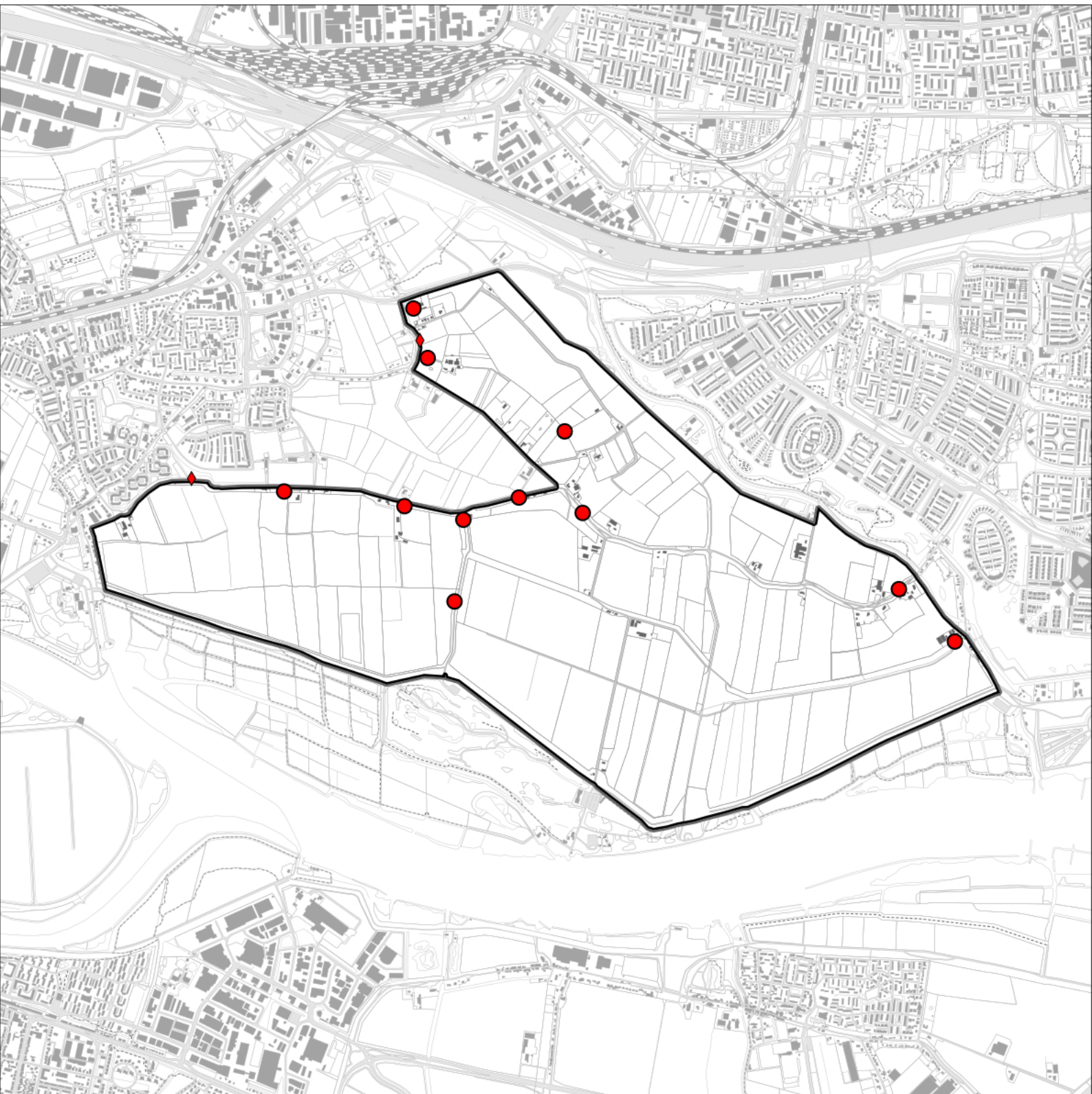
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
X	X	X	X						2	10-5 t/m 5-7	1000

Boomkruiper 11 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium
- Territoria buiten plot (n=2)

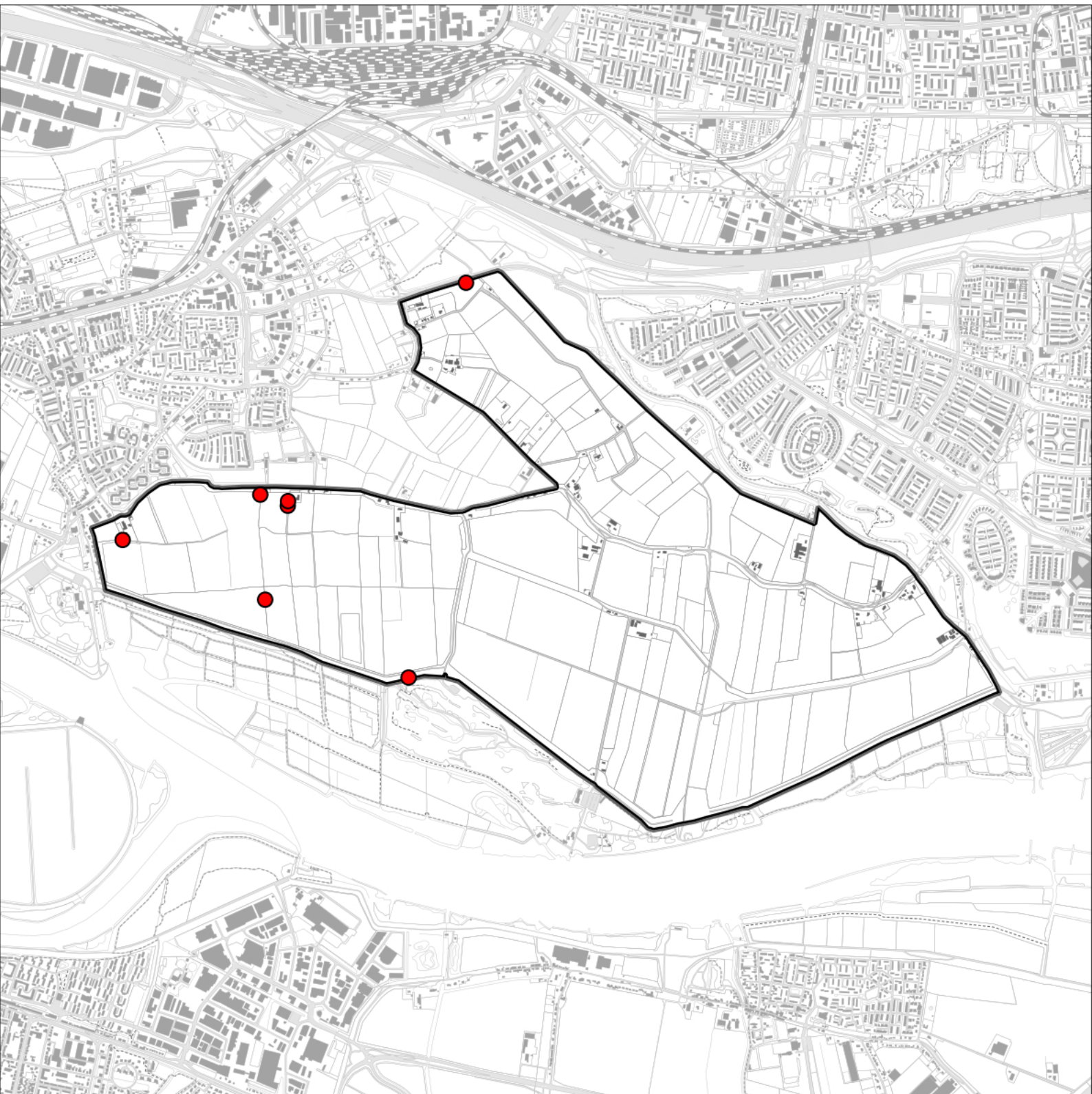
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.
.	.	X	X					1	25-1 t/m 25-6	300

Bosrietzanger 7 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

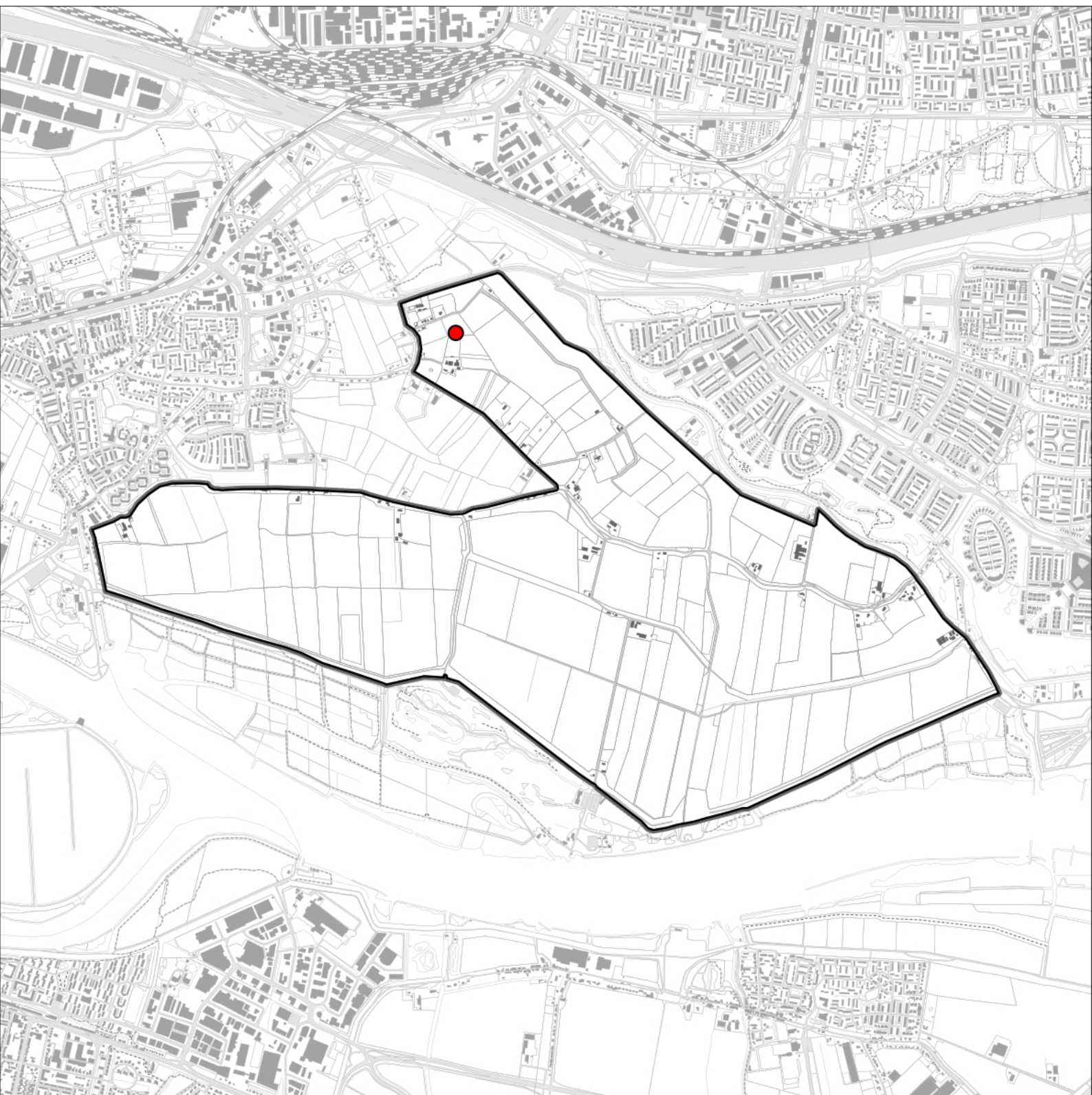
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.
.	.	X	X	JA				1	5-5 t/m 25-7	300

Braamsluiper 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

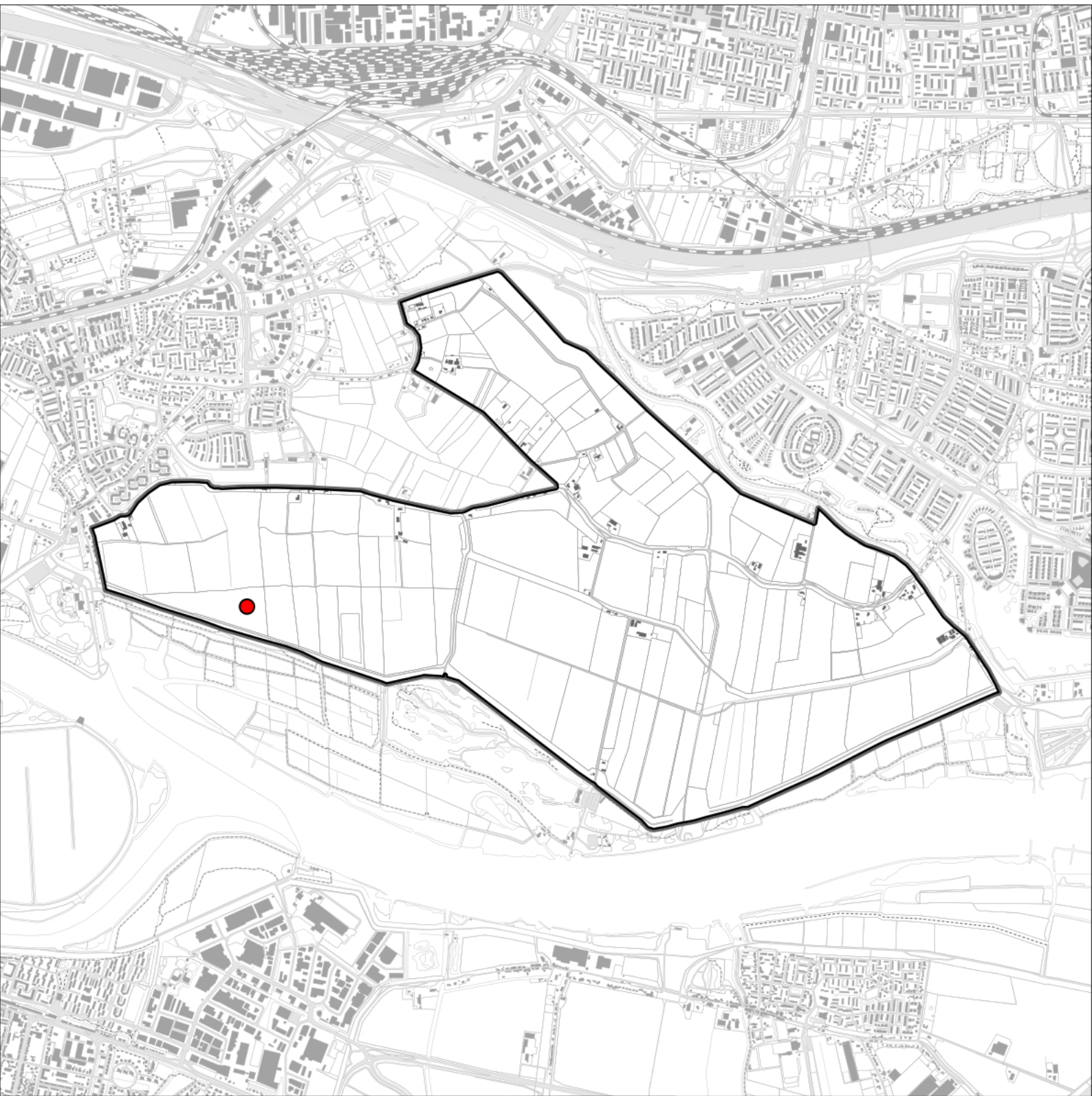
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
.	.	X	X	JA					1	20-4 t/m 6-7	300

Brandgans 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

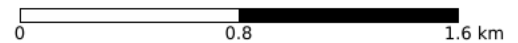
Periode:

2023

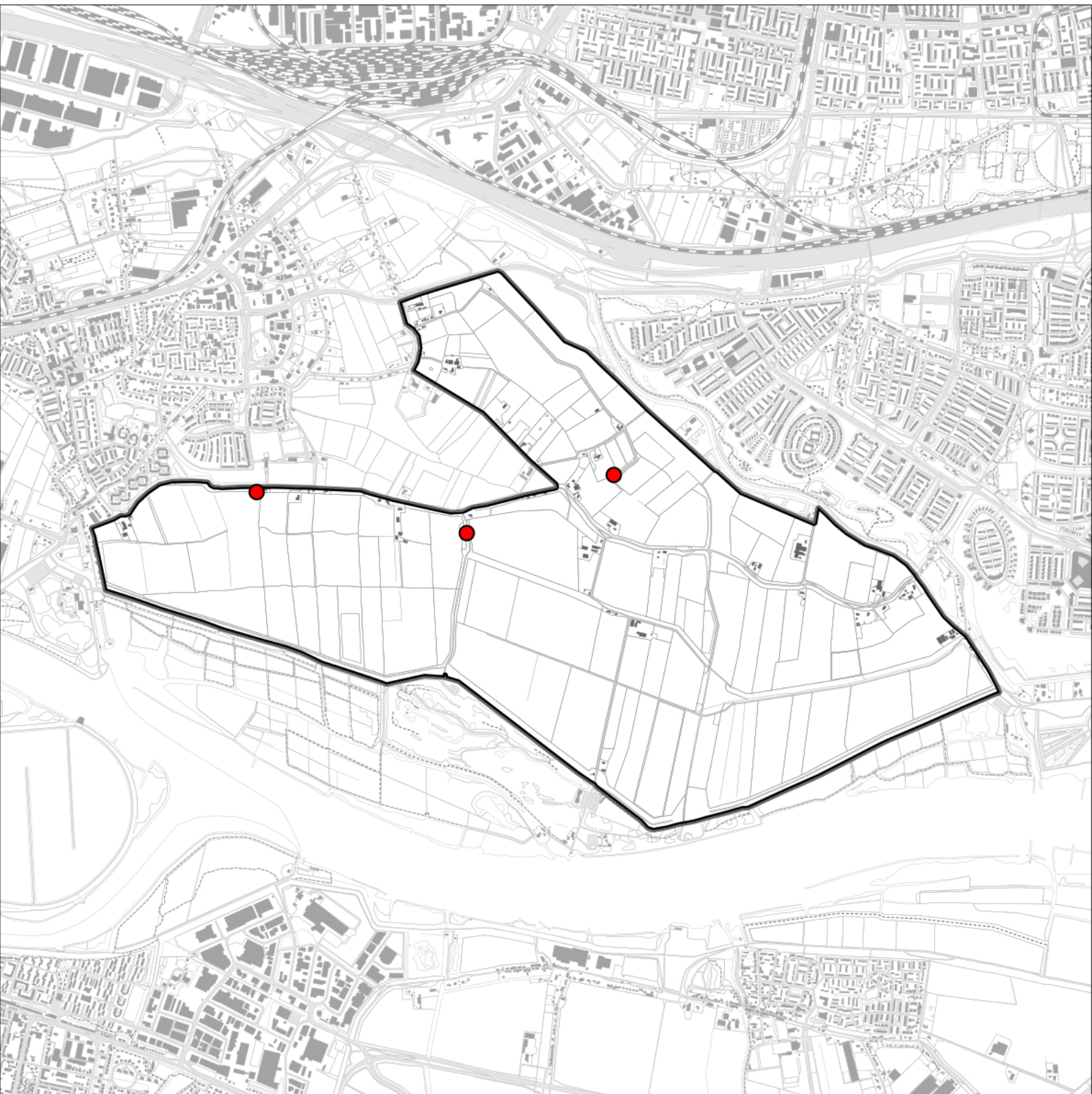
Telgebied:

10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
.	X	X	X					2	1	10-4 t/m 5-7	1000

Buizerd 3 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

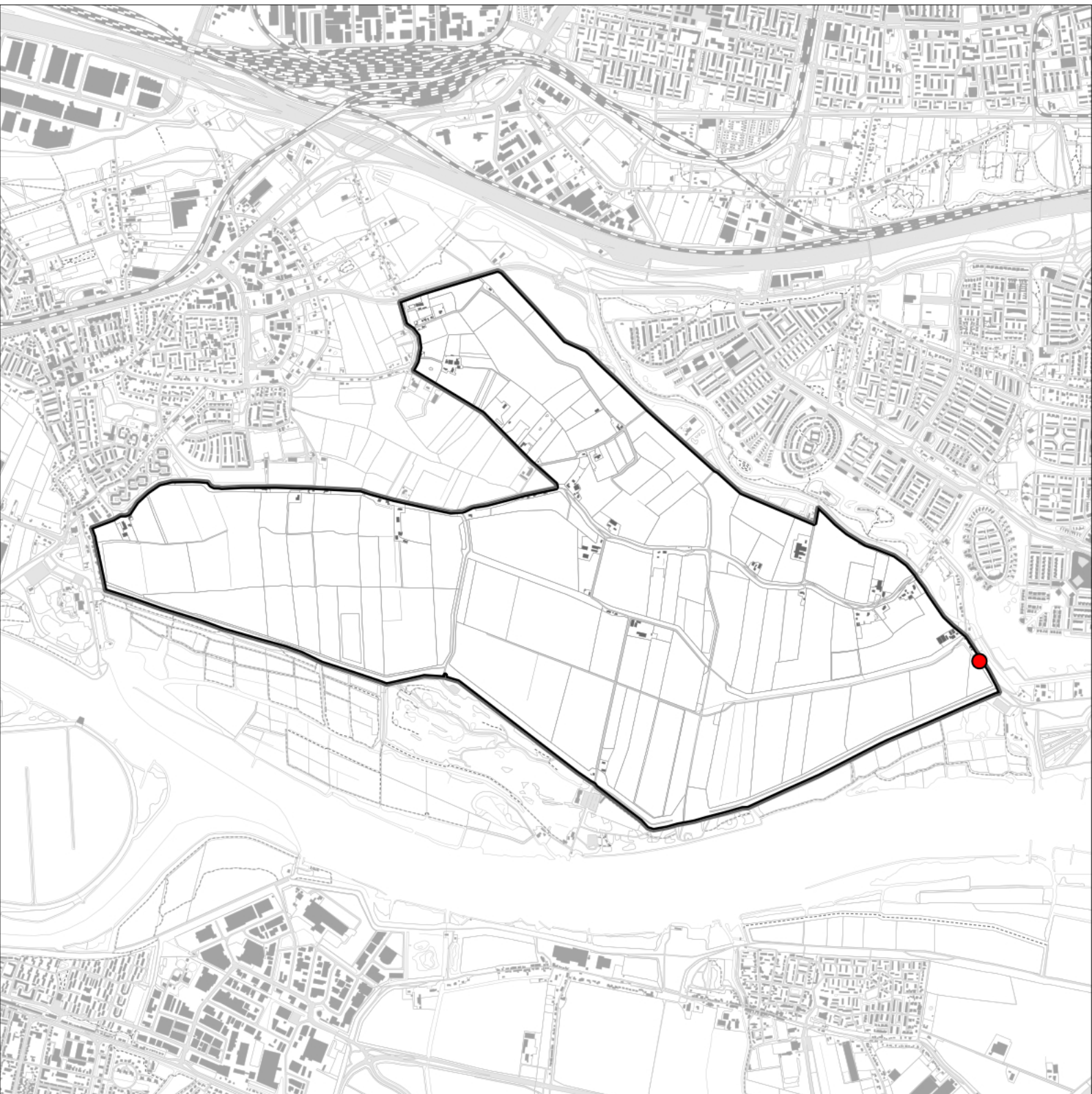
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		datumgrens	fusieafstand	
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen			datumg.
.	X	X	X					2	1	25-1 t/m 20-7	1000

Cetti's Zanger 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

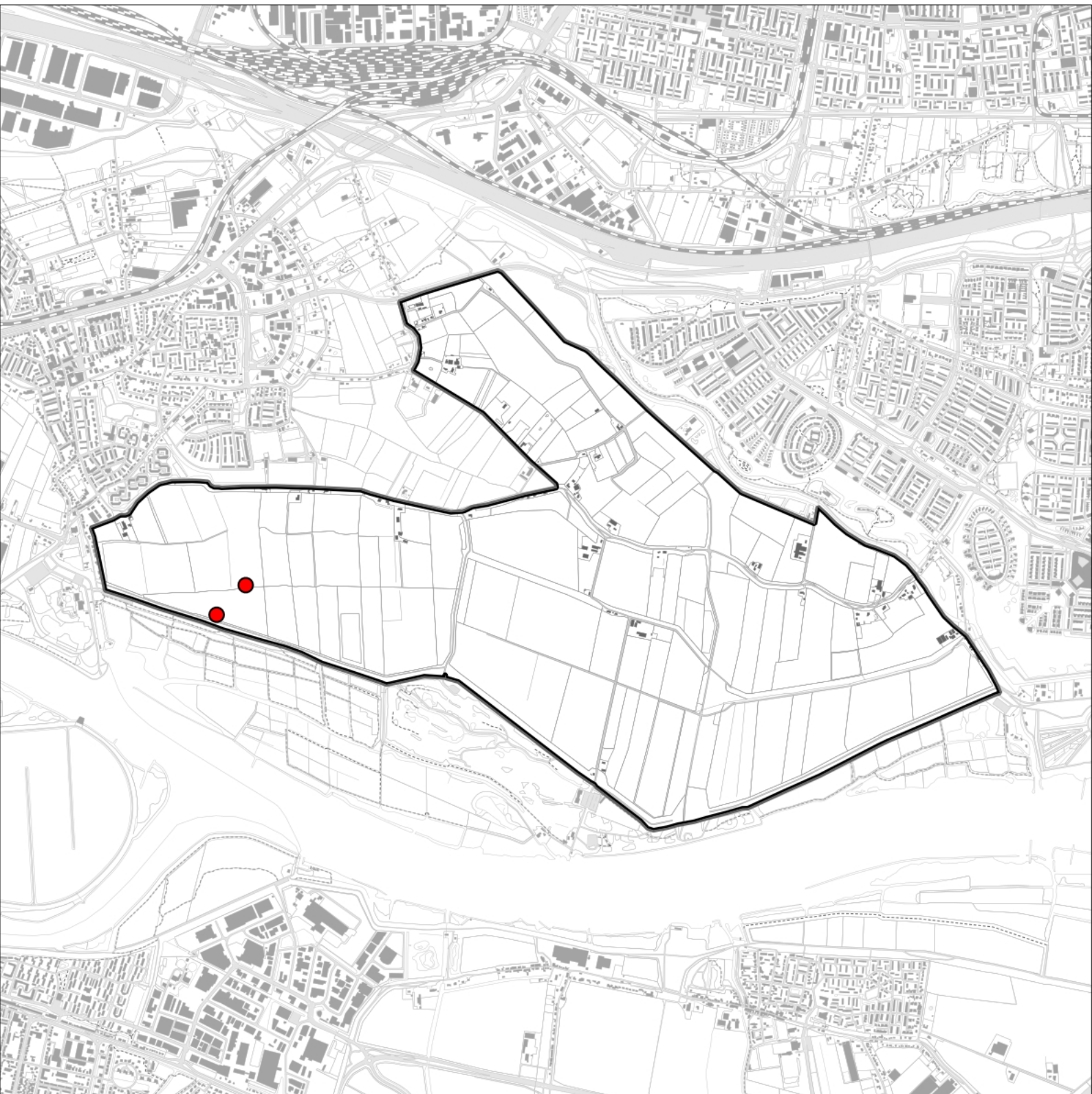
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
.	.	X	X						2	10-3 t/m 20-7	300

Dodaars 2 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

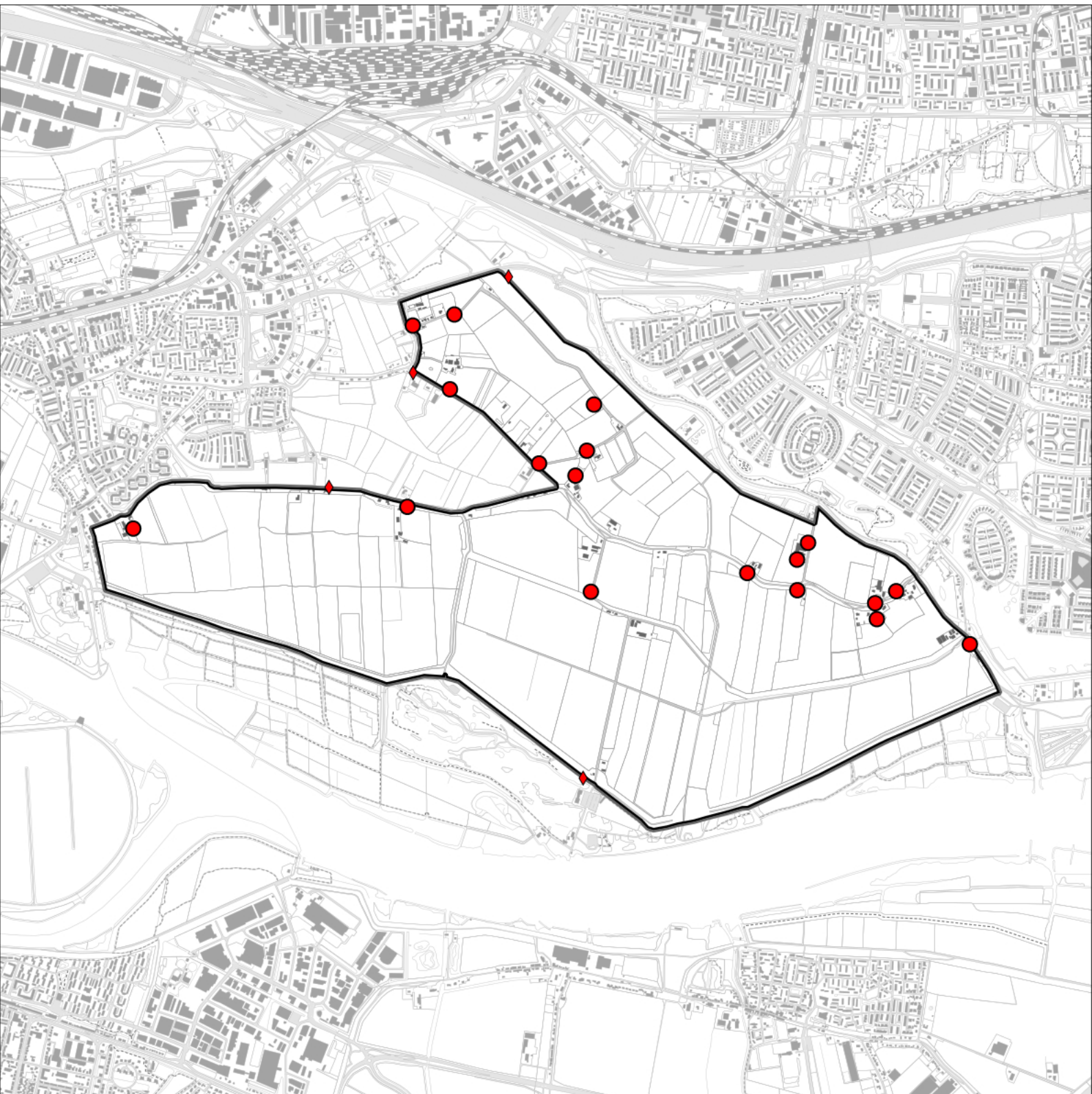
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
.	.	X	X						1	5-4 t/m 15-7	500
X	X	.	.					2	1	25-4 t/m 15-7	500

Ekster 18 territoria

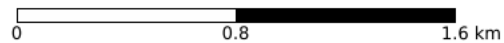
Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium
- Territoria buiten plot (n=4)

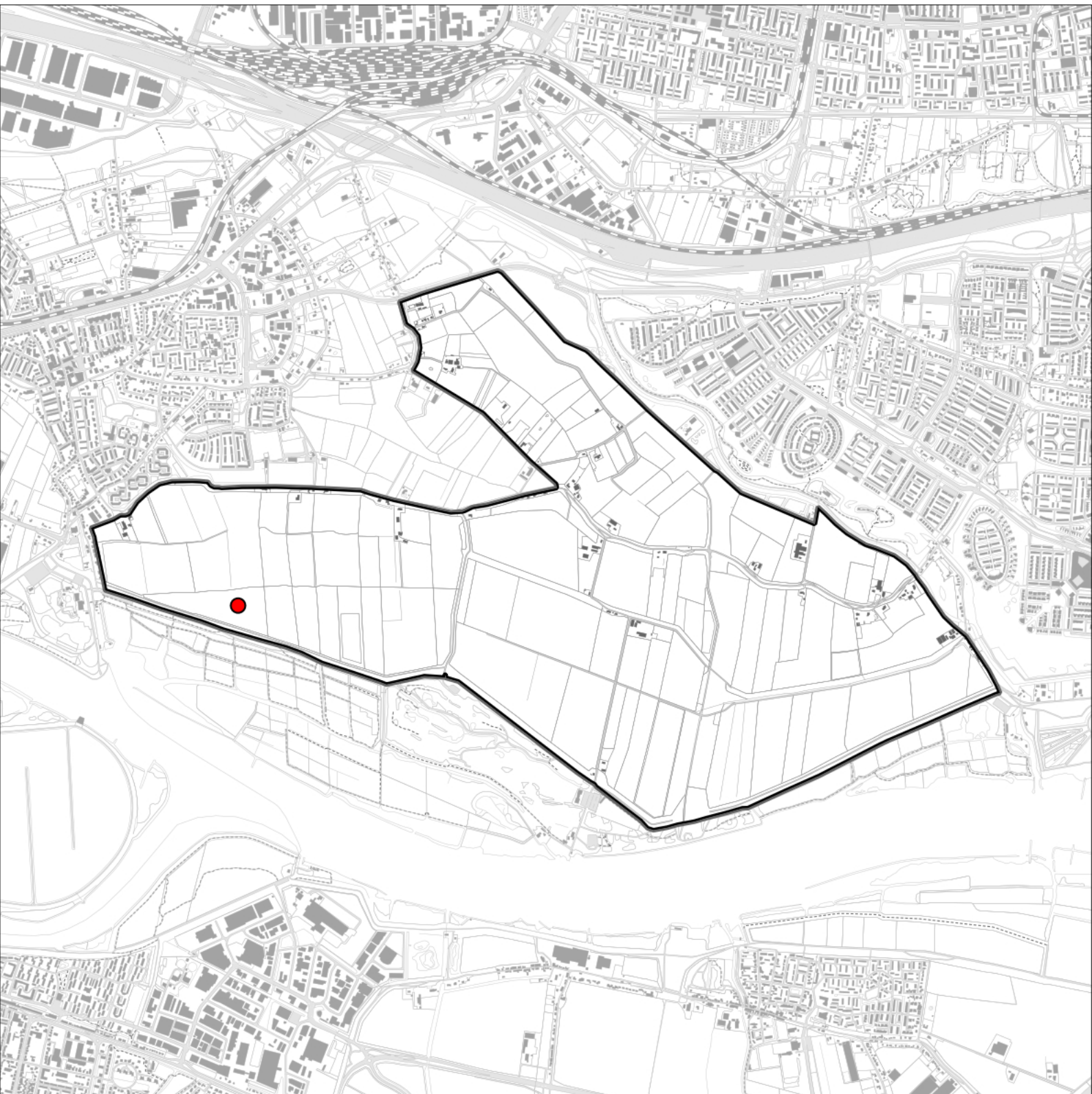
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
.	X	X	X						1	25-1 v/m 5-7	500

Engelse Kwikstaart 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

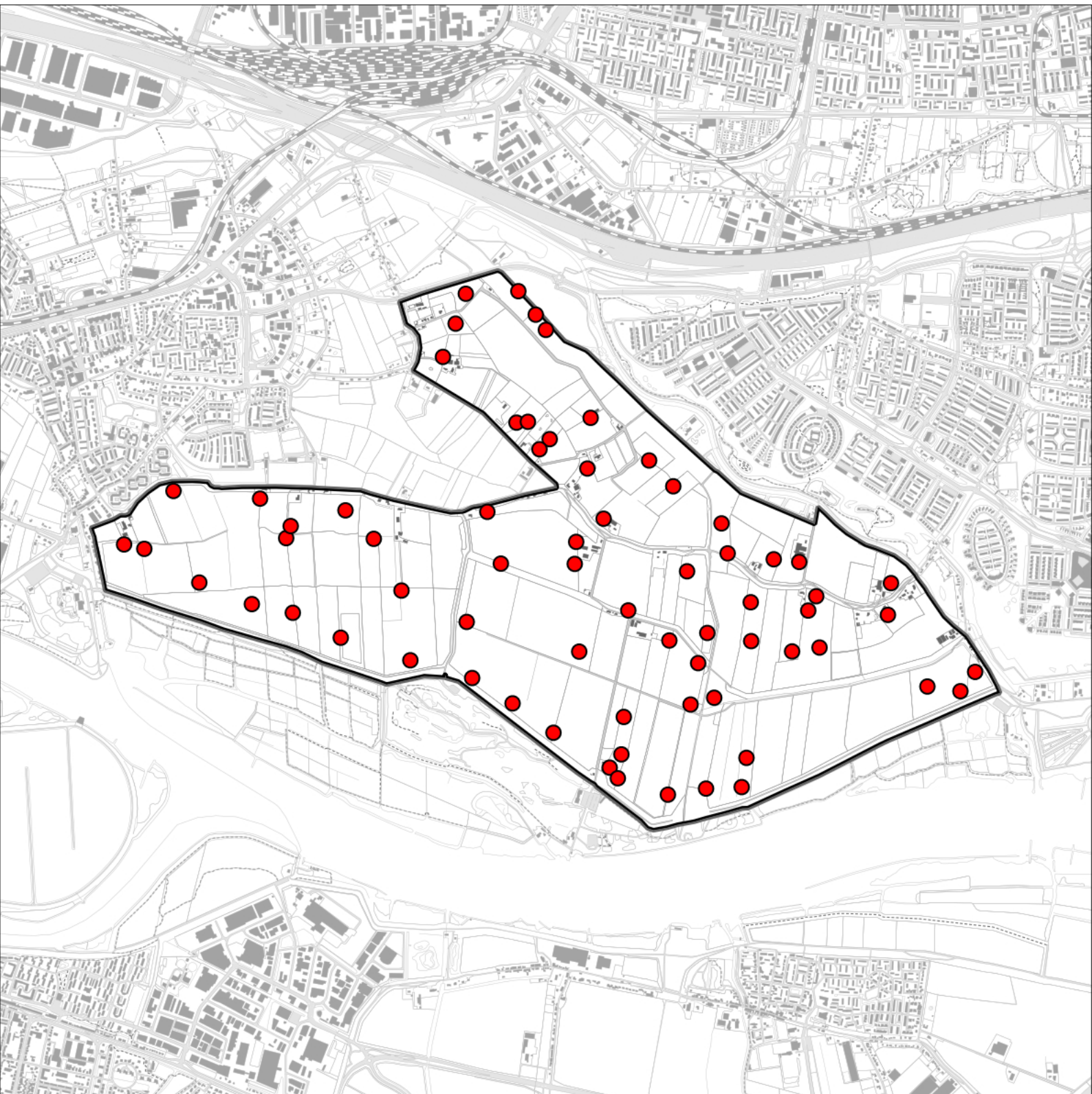
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoo

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
.	.	X	X					1		10-4 t/m 25-7	300
X	X	.	.					2		25-5 t/m 25-7	300

Fazant 68 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2023

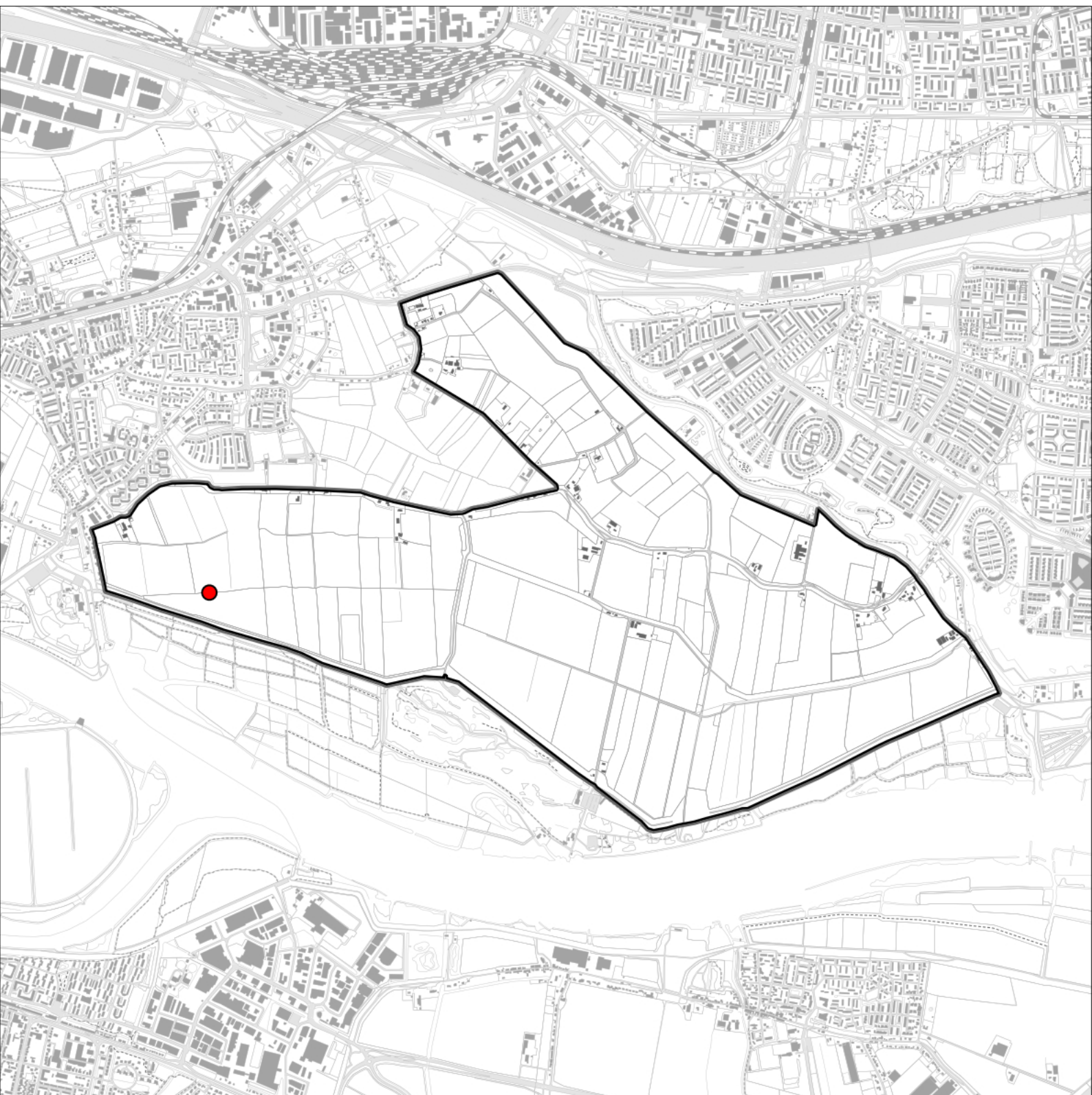
Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.
man	X	X	X					1	25-1 v/m 5-7	300

0 0.8 1.6 km

Fuut 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

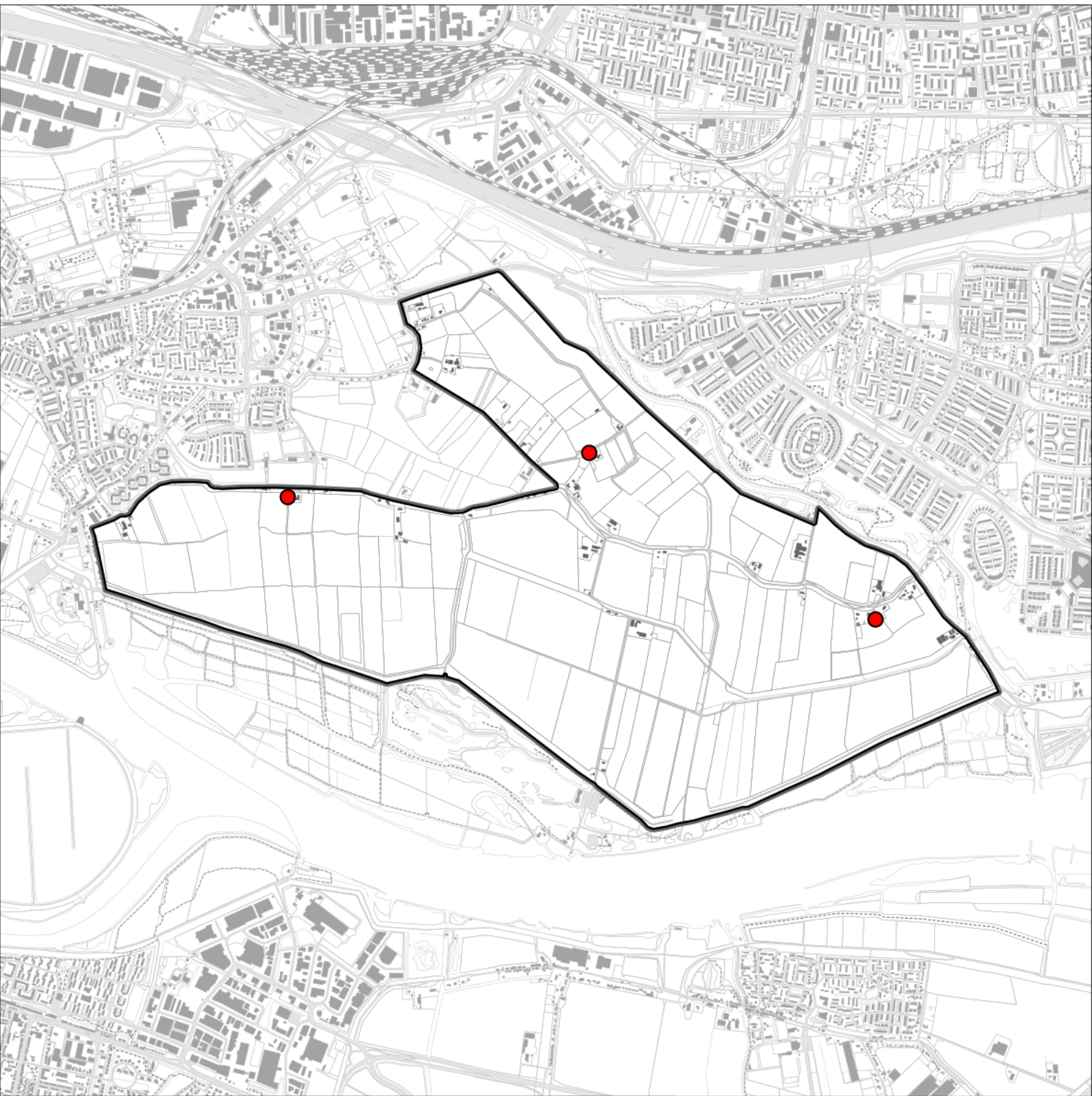
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
.	X	X	X					2	1	10-4 t/m 20-6	1000

Gaai 3 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

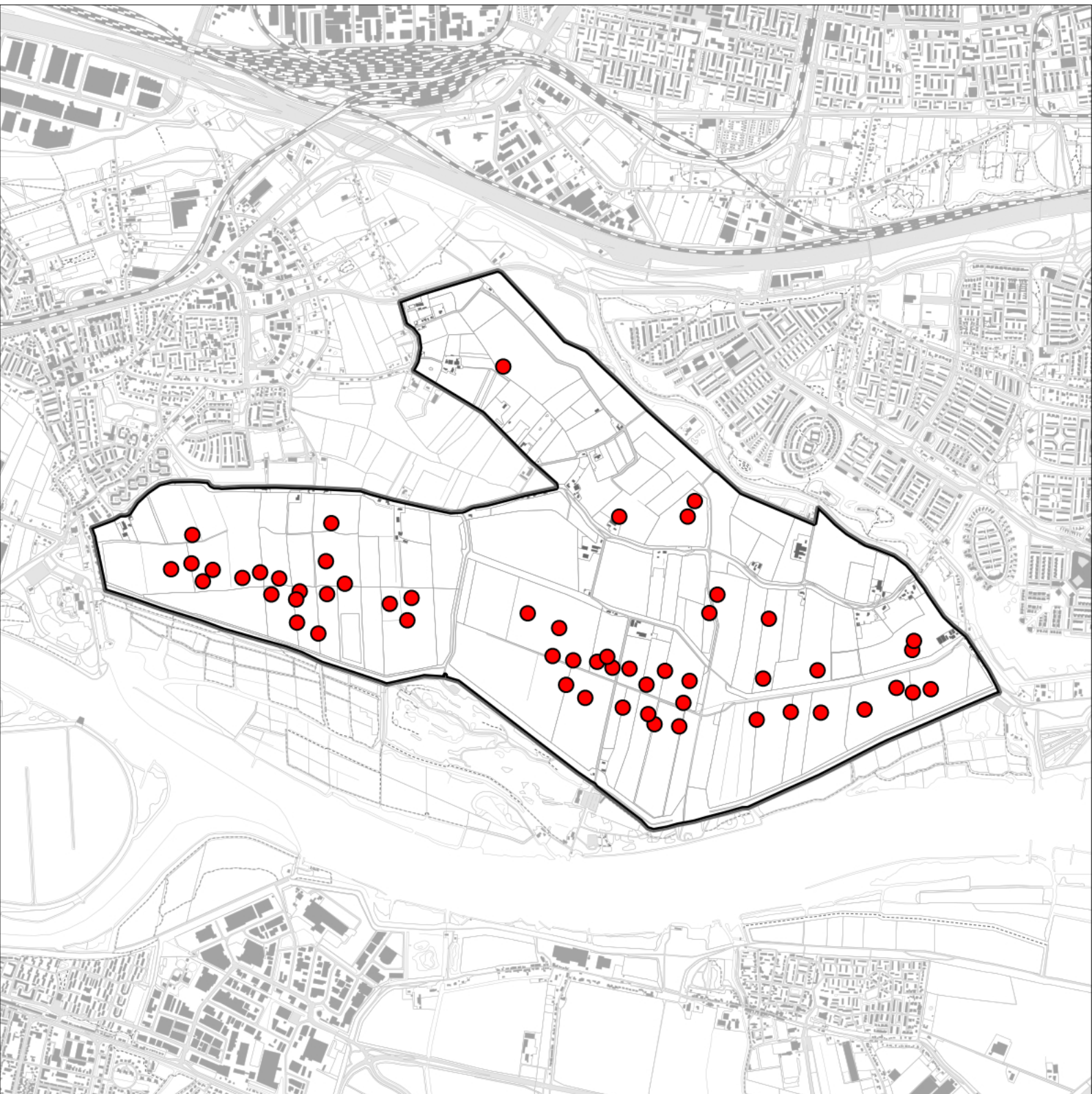
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.
X	X	X	X						1	
									25-3 t/m 15-7	500

Gele Kwikstaart 56 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2023

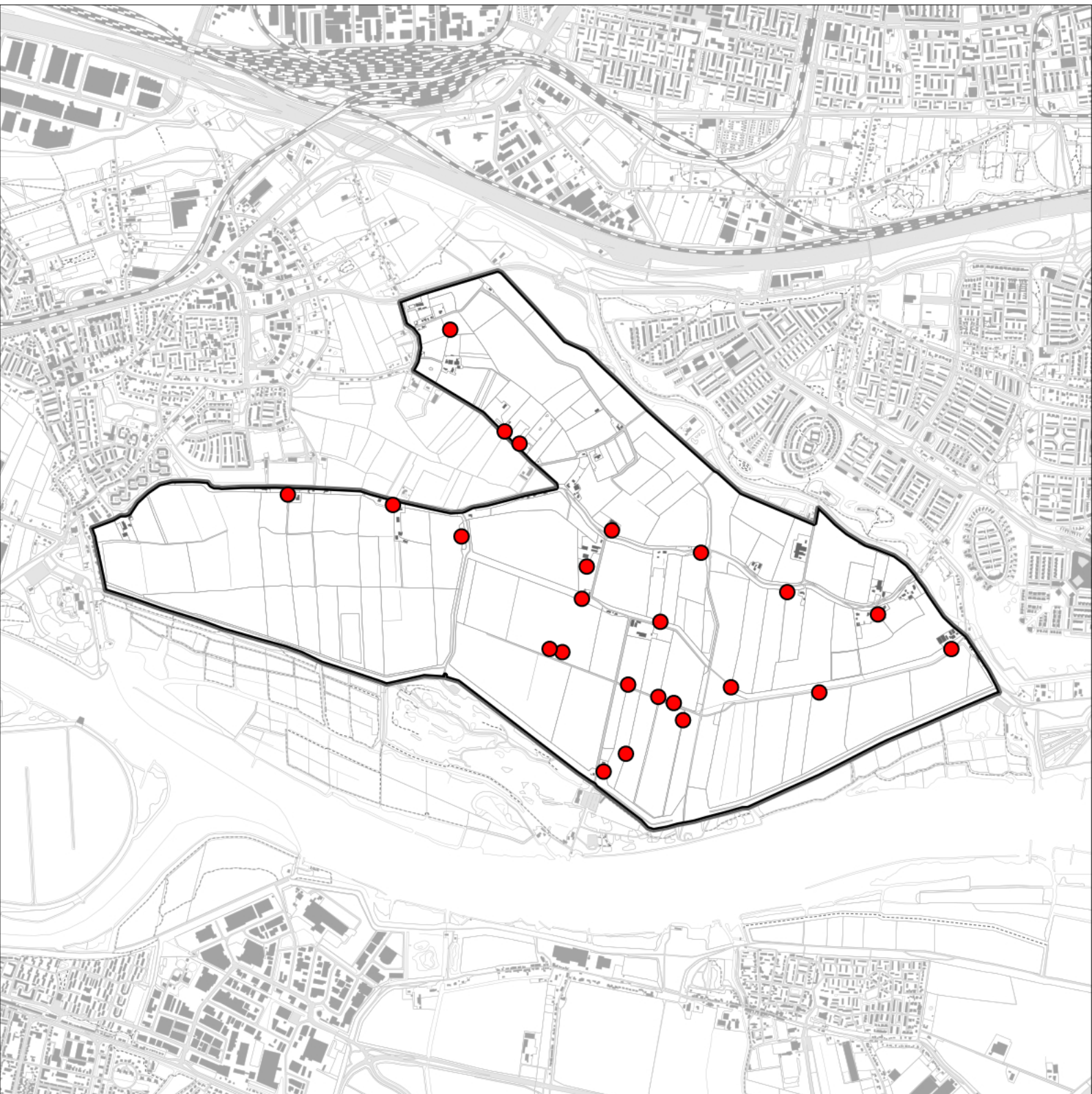
Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen					normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumg.		
.	.	X	X	JA					1	10-4 t/m 25-7	300
X	X	.	.	JA					1	25-5 t/m 25-7	300

0 0.8 1.6 km

Grasmus 24 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

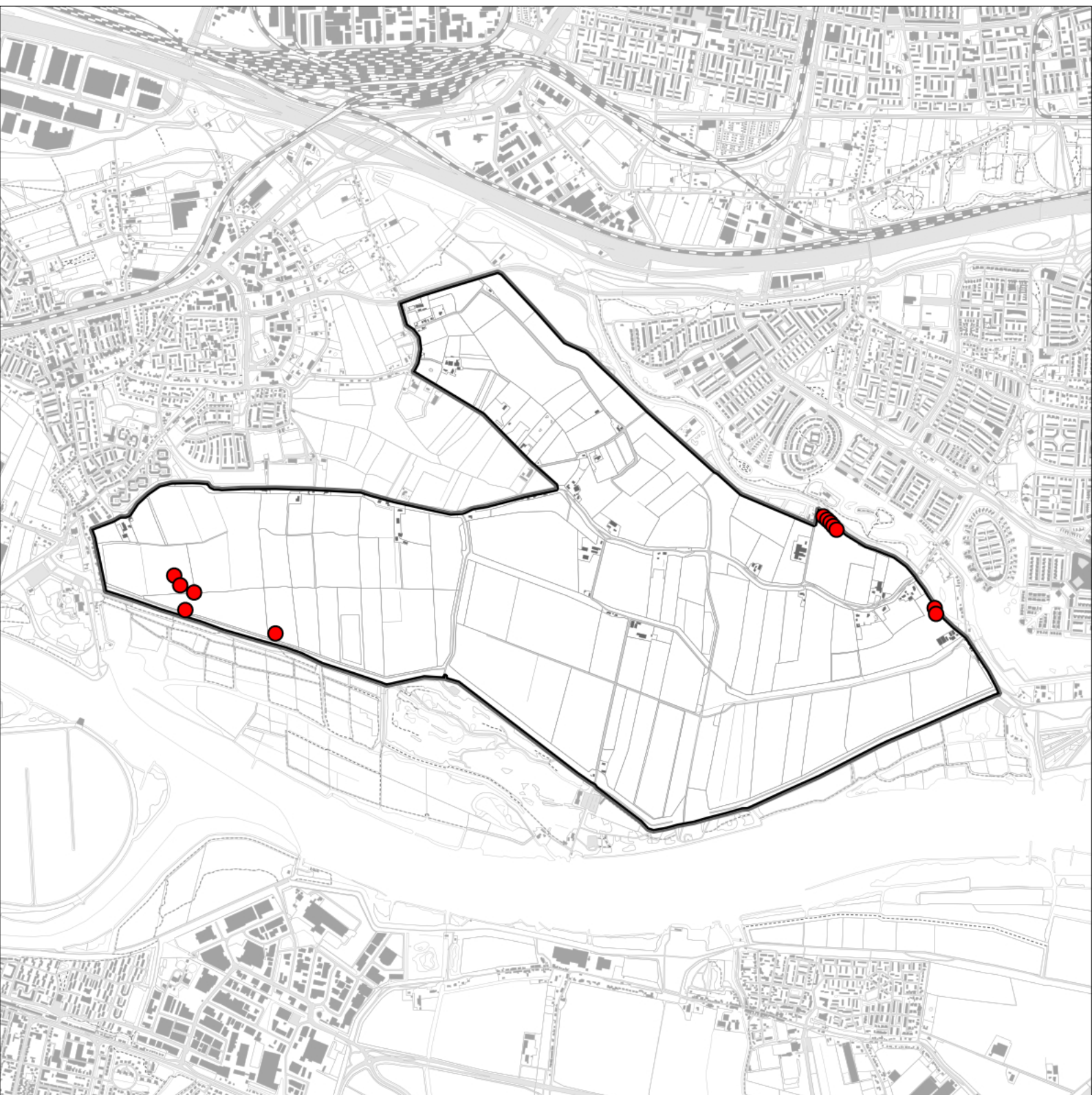
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen	
.	.	X	X	JA					1
									20-4 t/m 15-7
									300

Grauwe Gans 12 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

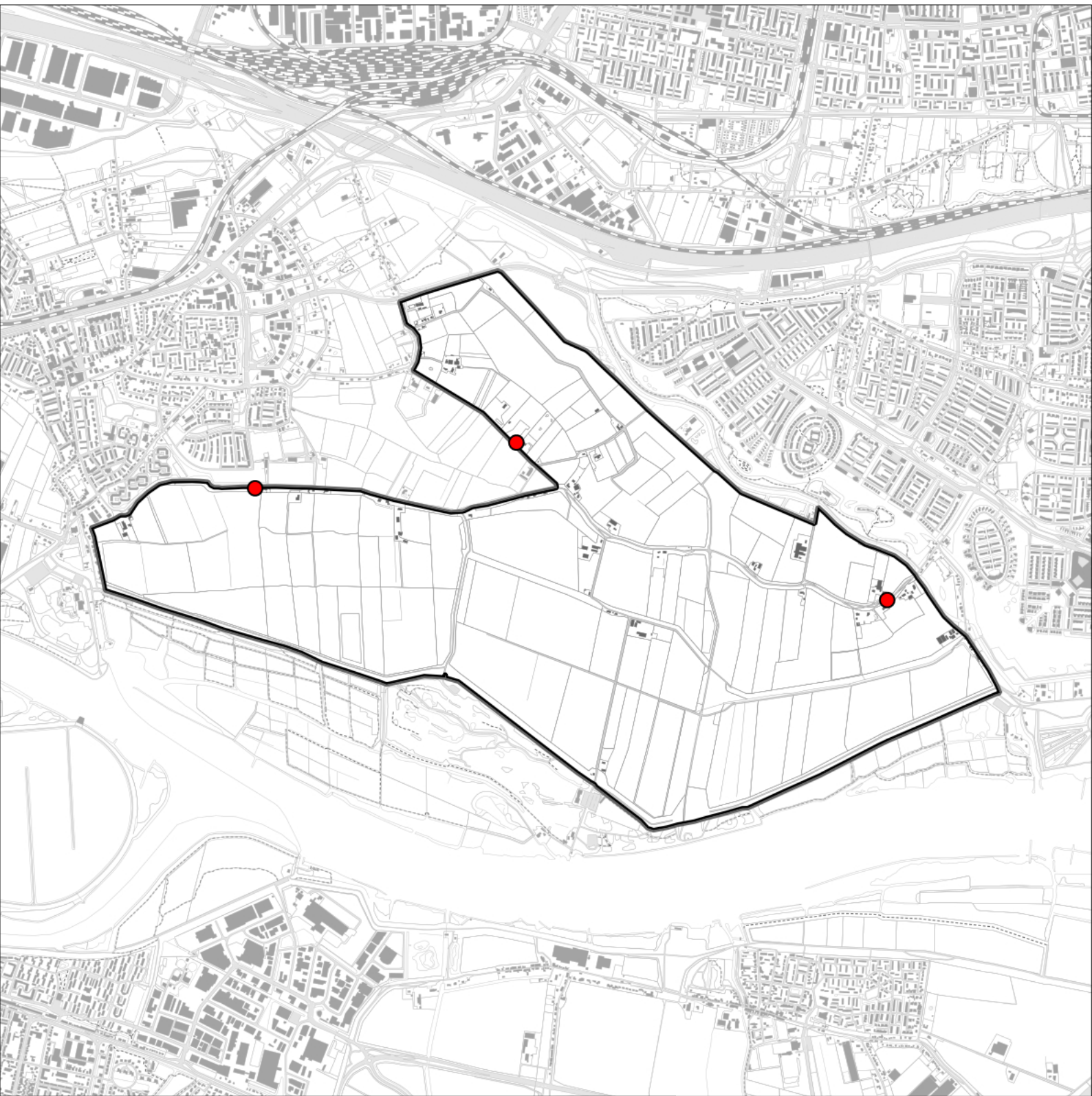
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen	
.	X	X	X					1	25-2 t/m 20-4

Groene Specht 3 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

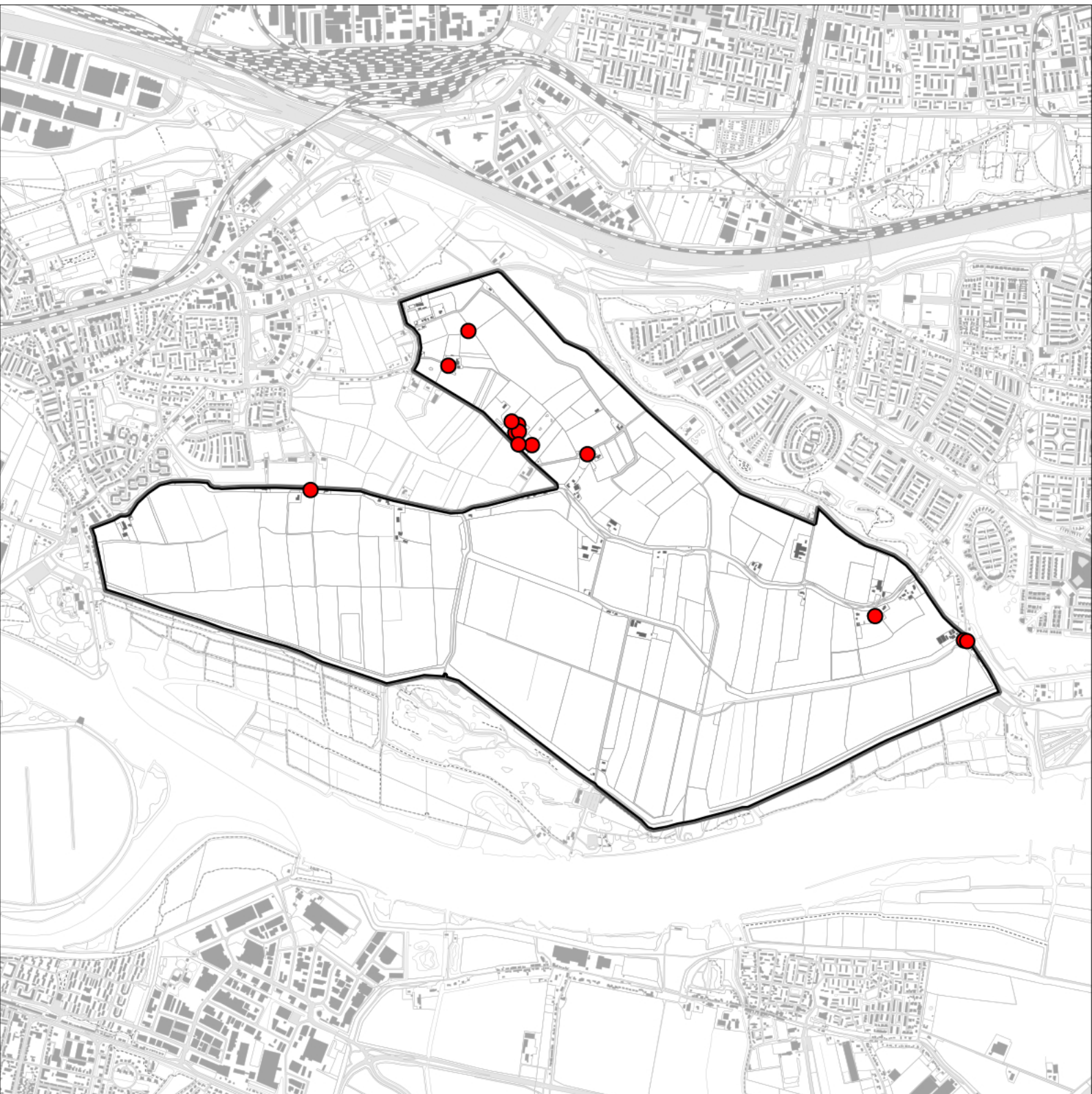
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
X	X	X	X						1	25-2 t/m 5-6	1000

Groenling 13 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

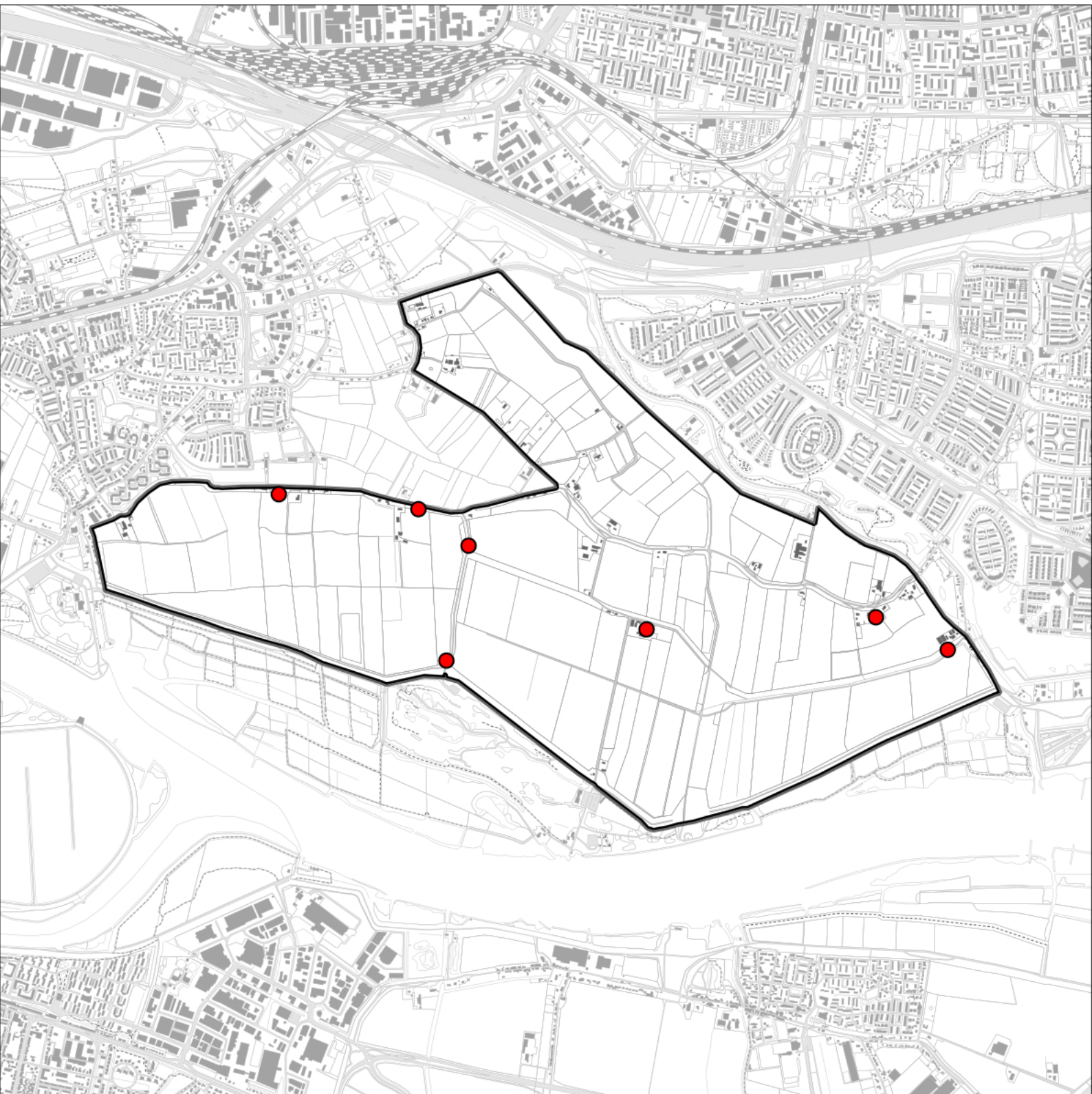
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.
.	X	X	X					1	10-4 t/m 25-6	300

Grote Bonte Specht 7 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2023

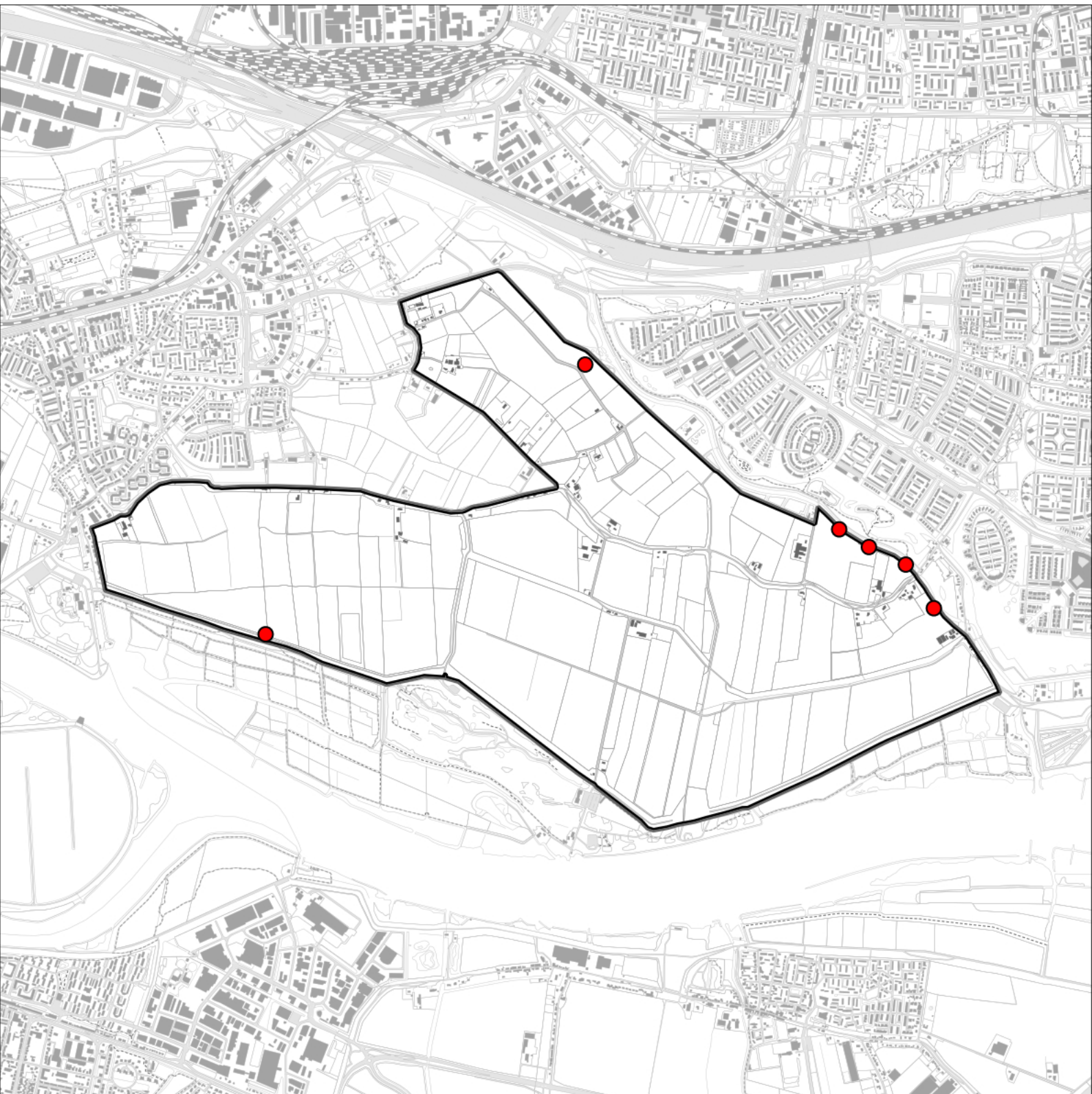
Telgebied:
10 Rhon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.
.	X	X	X					1	25-2 t/m 5-7	300

0 0.8 1.6 km

Grote Canadese Gans 6 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

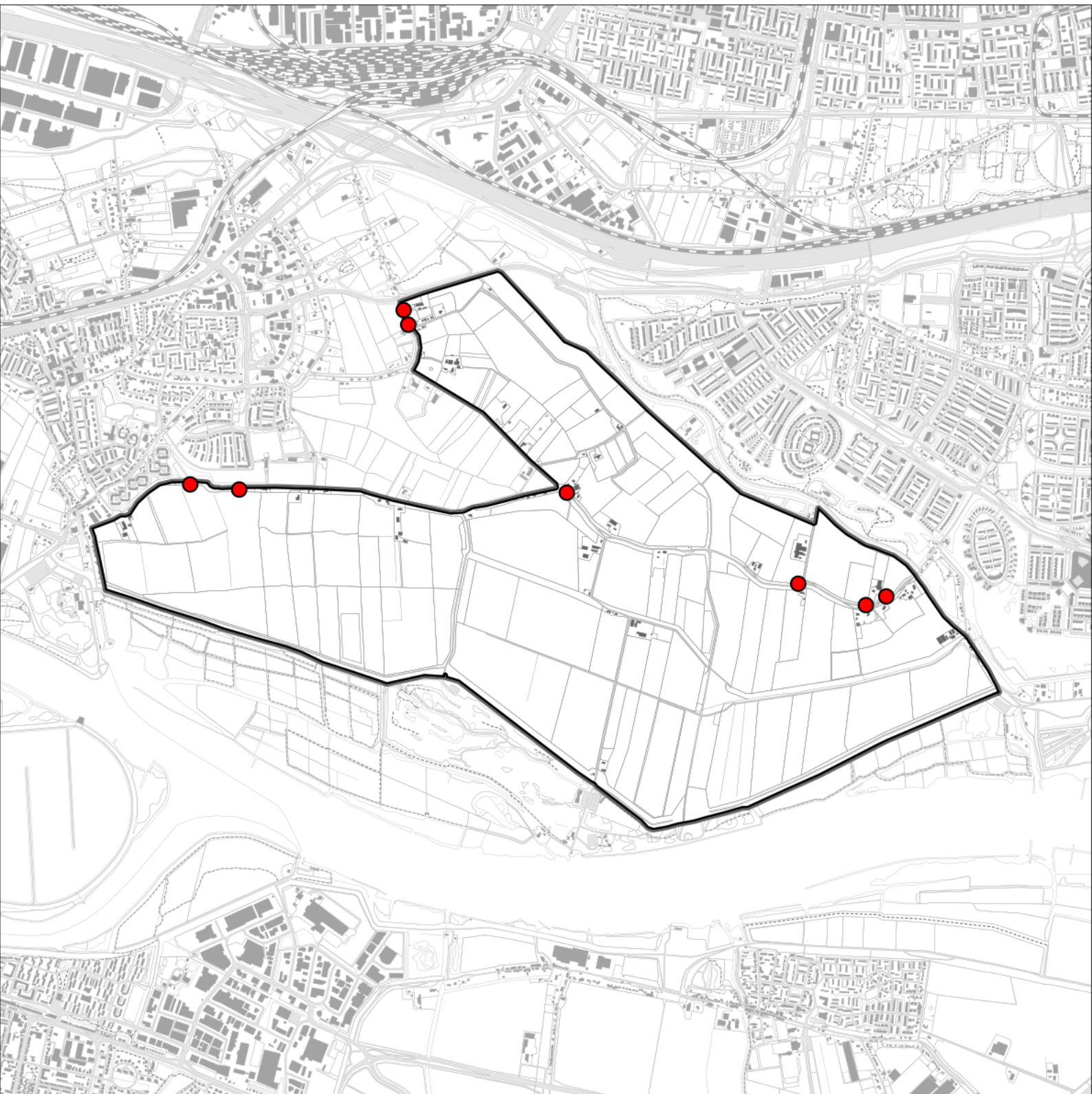
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
.	X	X	X					2	1	25-3 t/m 5-7	1000

Halsbandparkiet 8 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

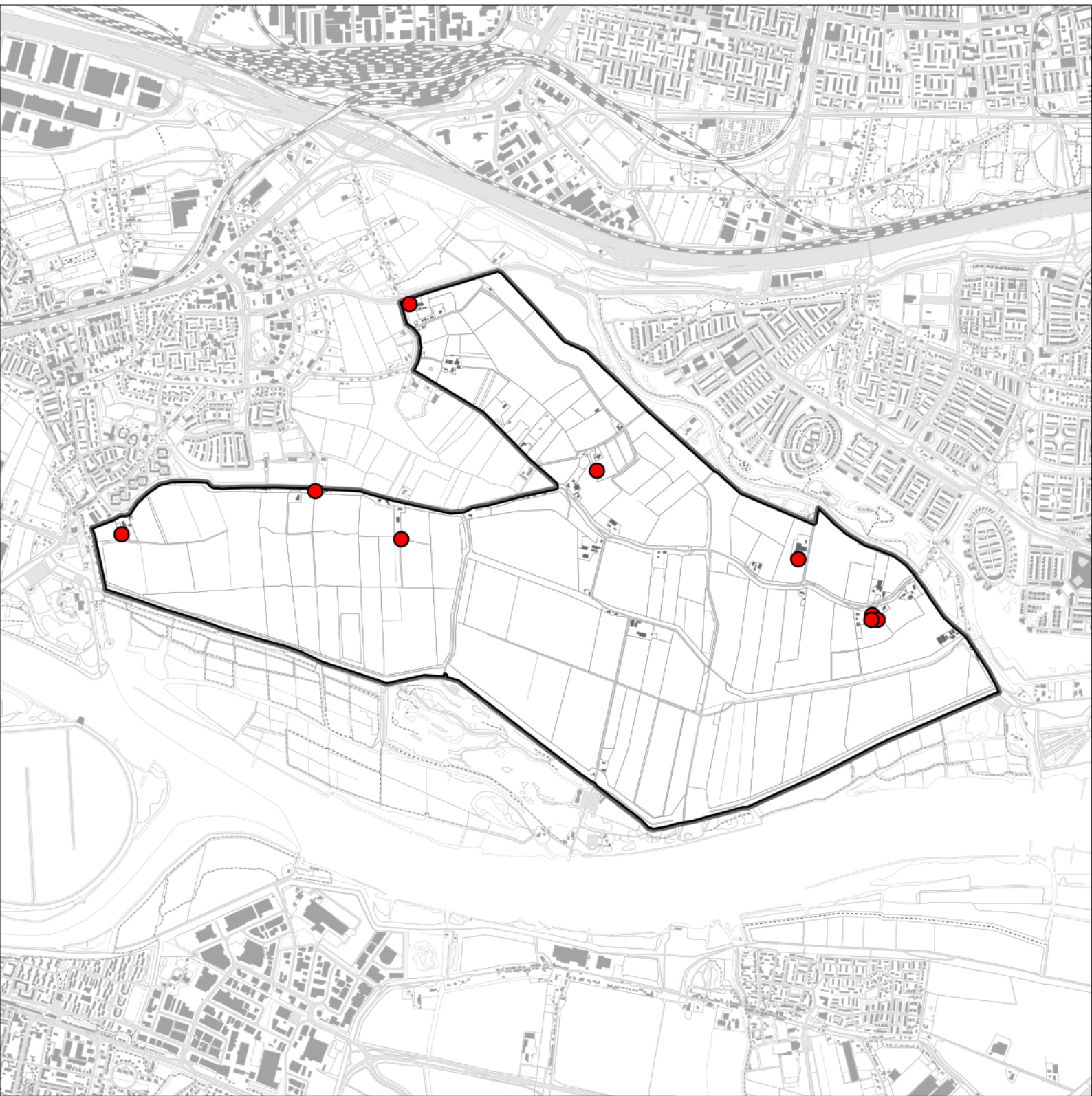
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
.	X	X	X						2	25-1 v/m 5-7	500

Holenduif 9 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

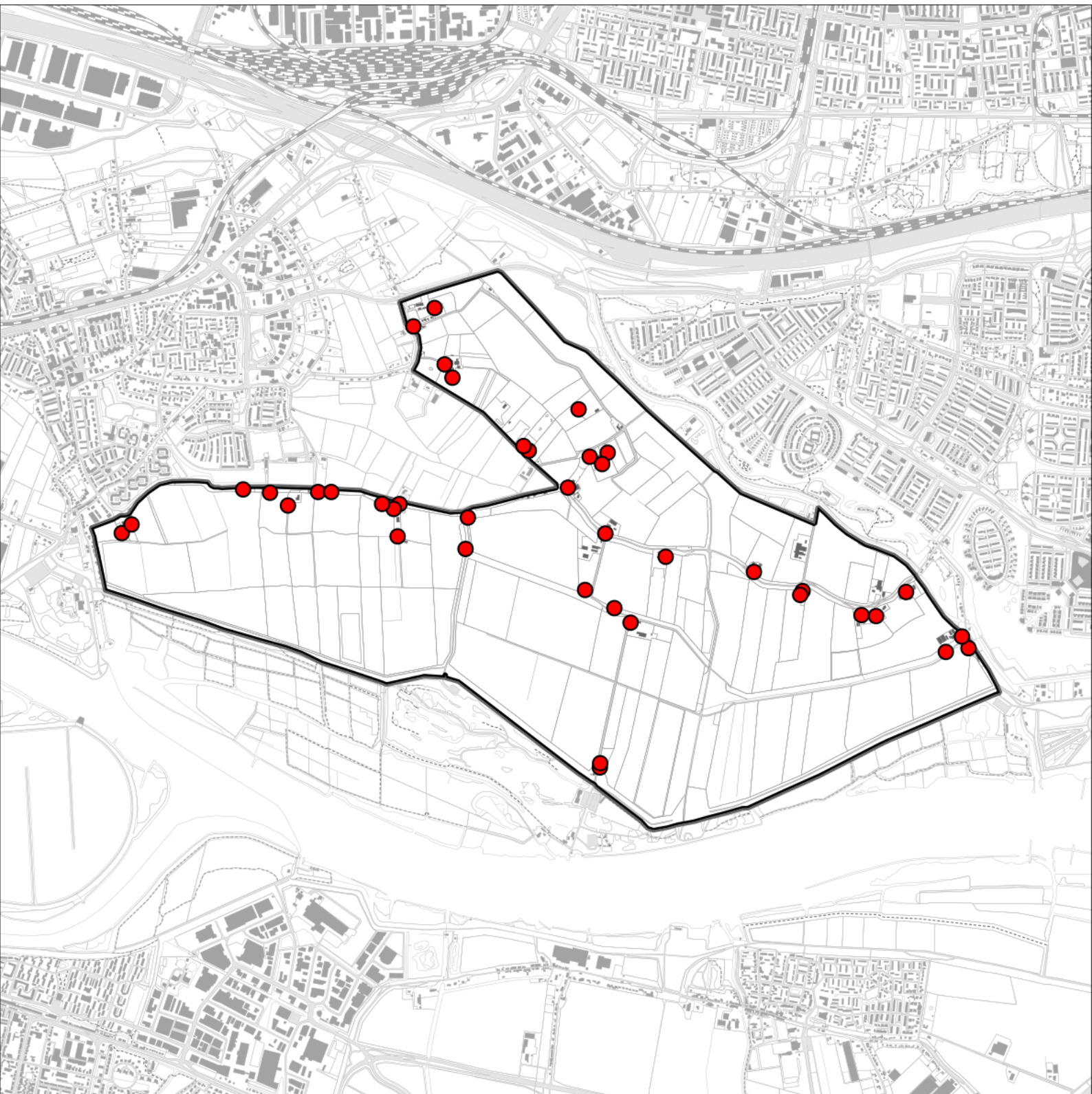
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.
.	X	X	X					1	25-2 t/m 5-8	500

Houtduif 40 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhon

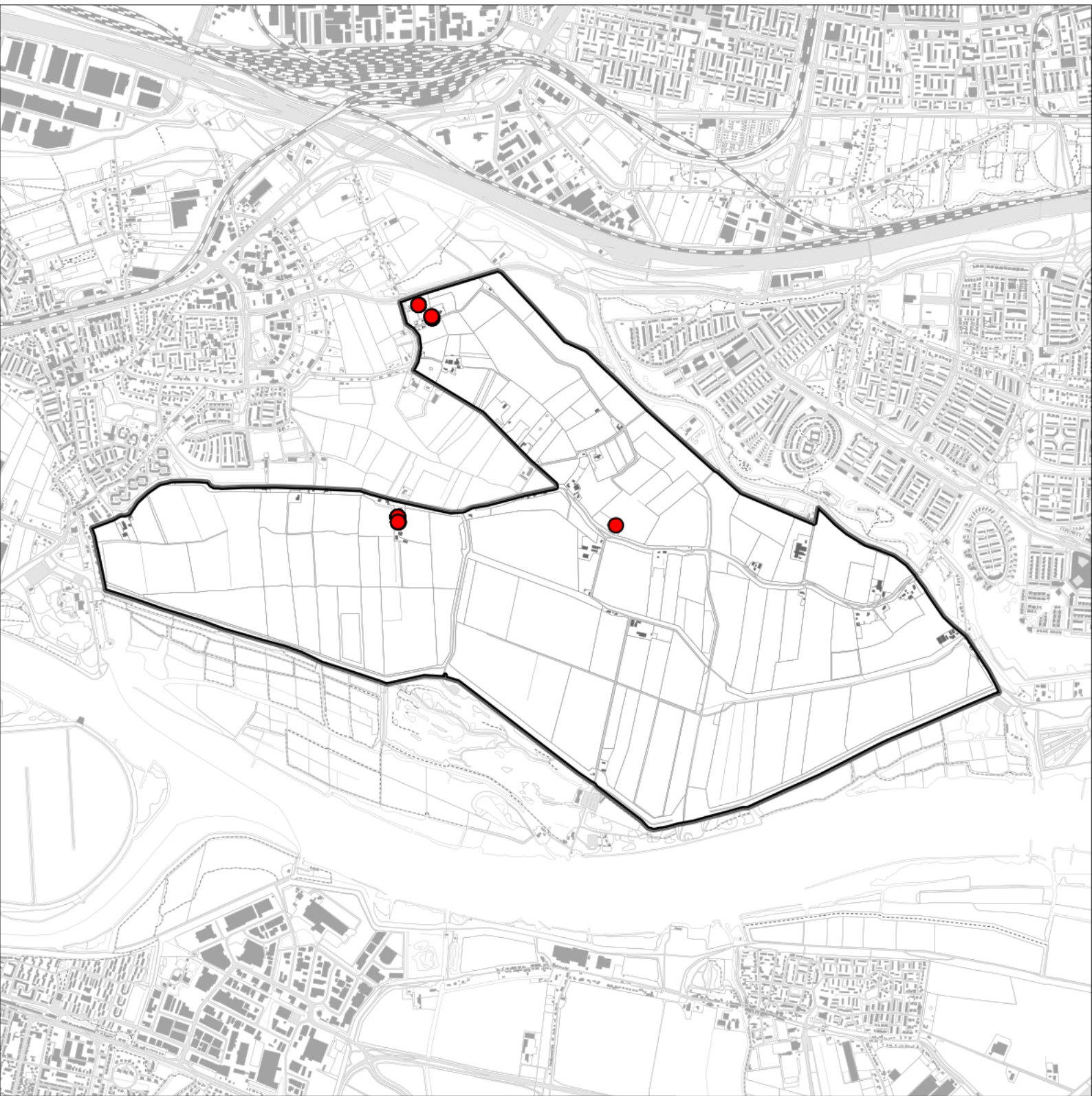
geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.
.	X	X	X					1	15-4 t/m 5-8	300

0 0.8 1.6 km

Sovon

Huiszwaluw 39 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

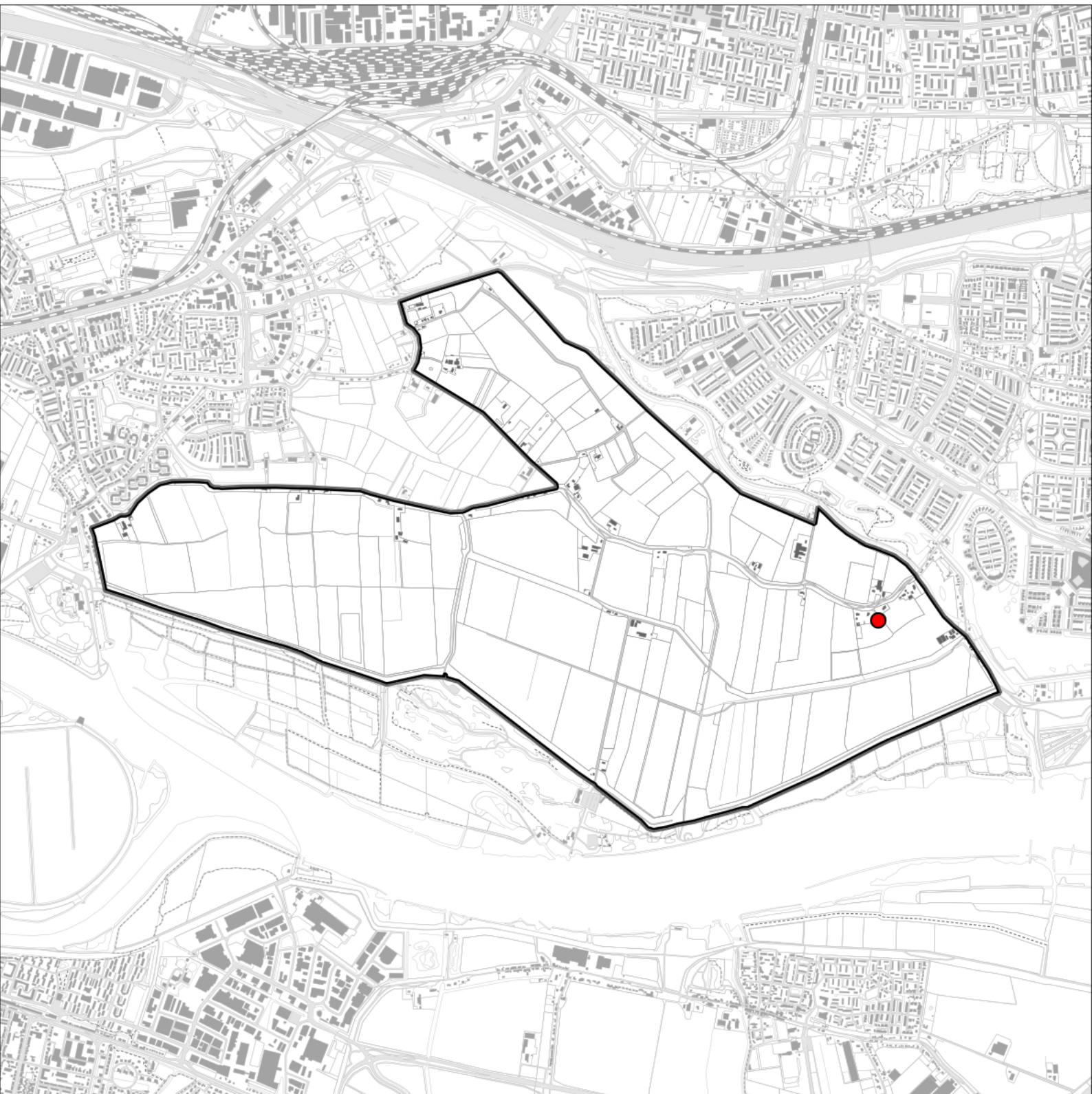
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen	
			X					1	10-6 t/m 20-8
									300

IJsvogel 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2023

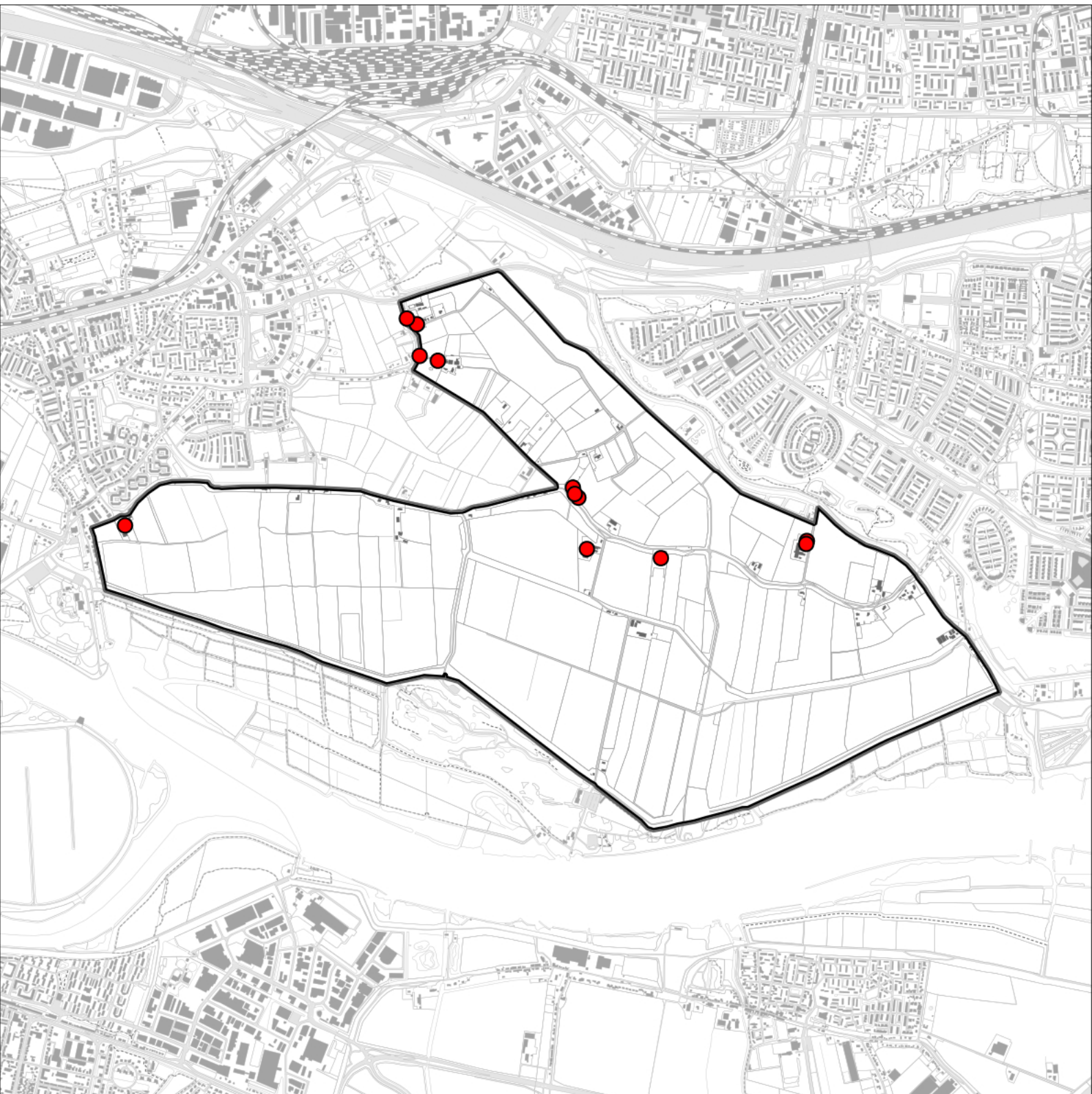
Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen	
X	X	X	X					2	1

datumgrens
15-3 t/m 20-5
2000

Kauw 12 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2023

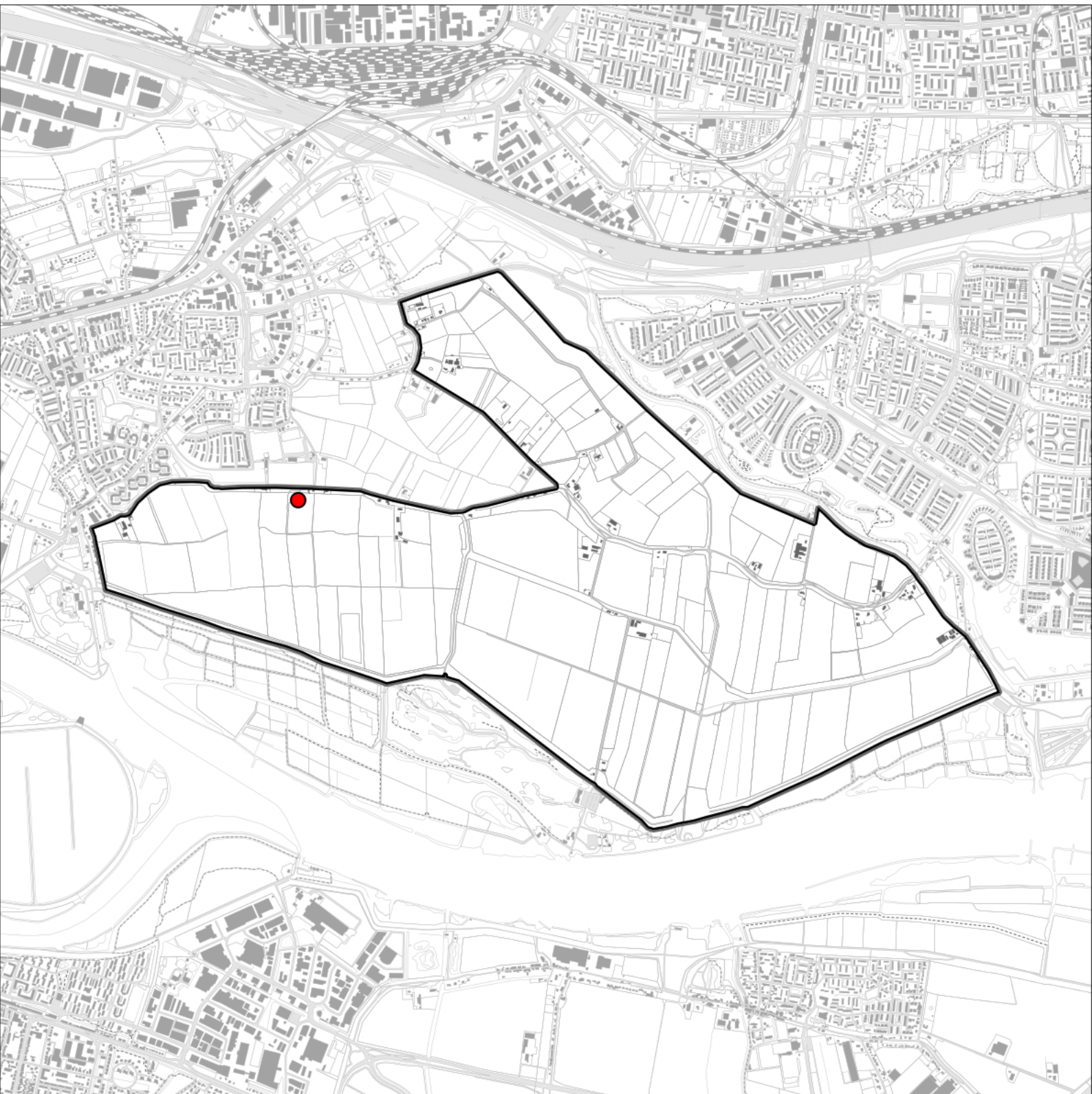
Telgebied:
10 Rhon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.
.	X	X	X					1	25-2 t/m 15-5	300

0 0.8 1.6 km

Kerkuil 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

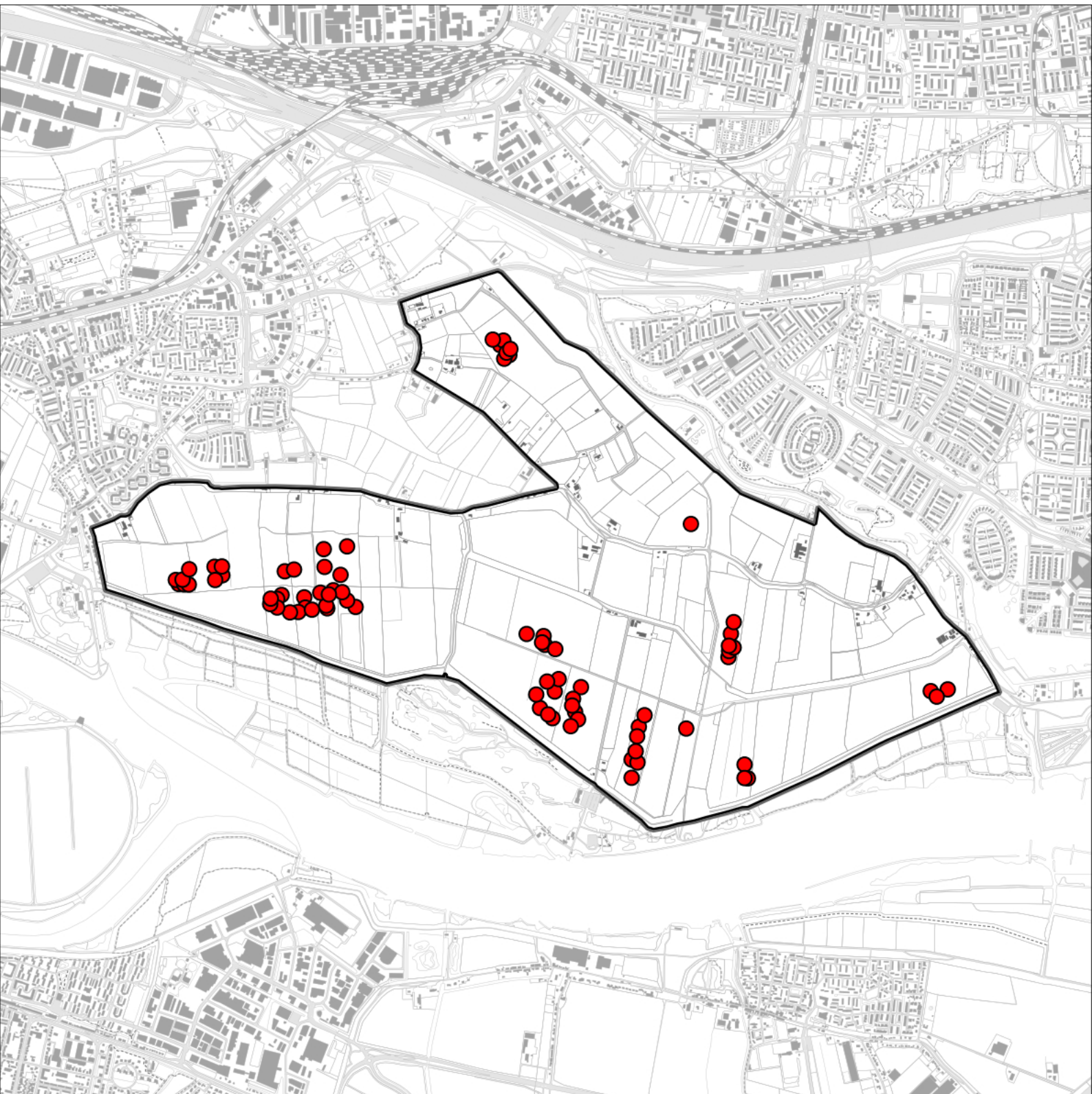
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.
.	X	X	X					1	25-1 t/m 5-9	1000

Kievit 80 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

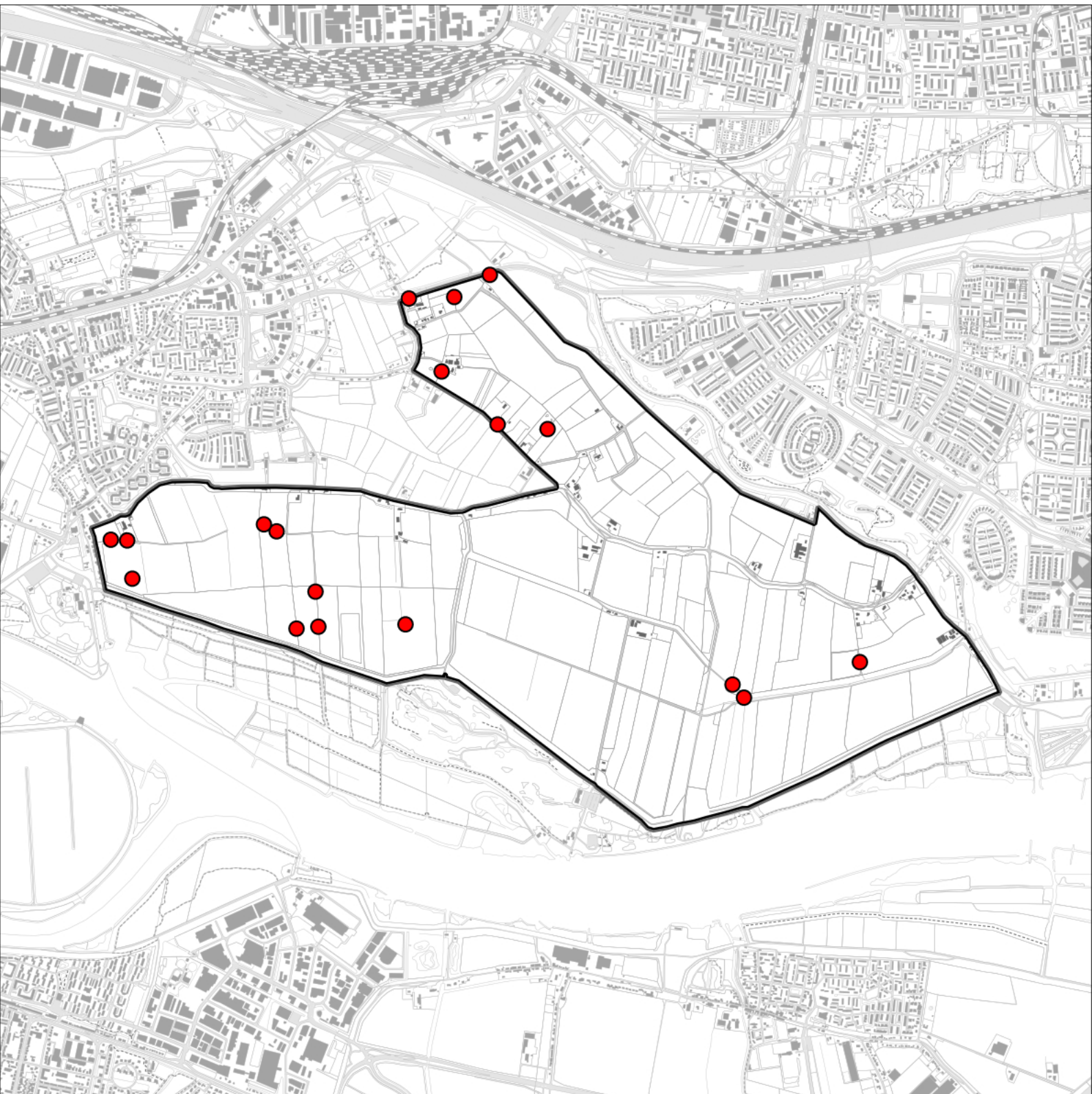
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen	
man	X	X	X						1
									25-3 t/m 15-5
									1000

Kleine Karekiet 18 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

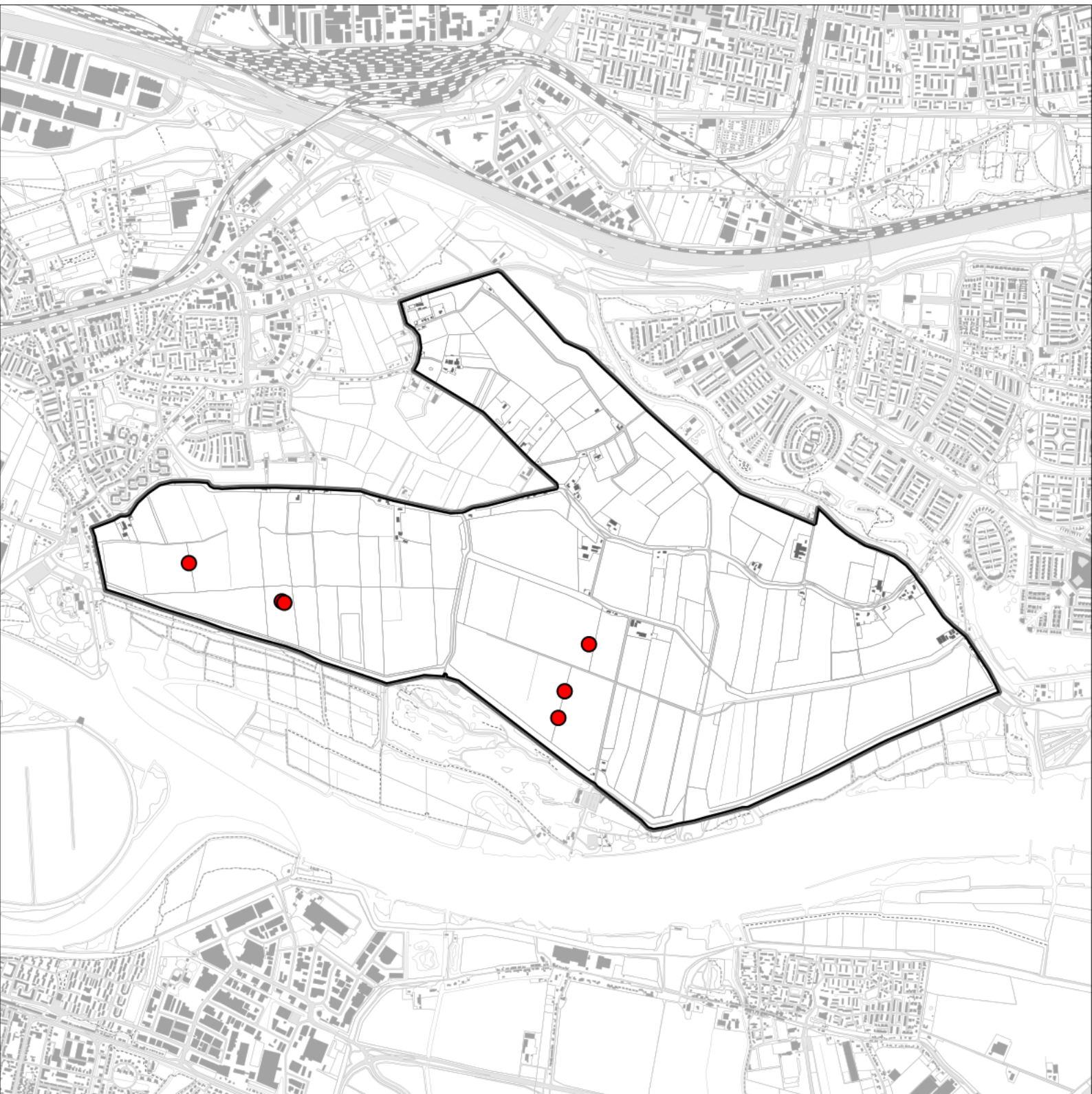
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.
.	.	X	X	JA				1	1-5 t/m 15-7	300

Kleine Plevier 6 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

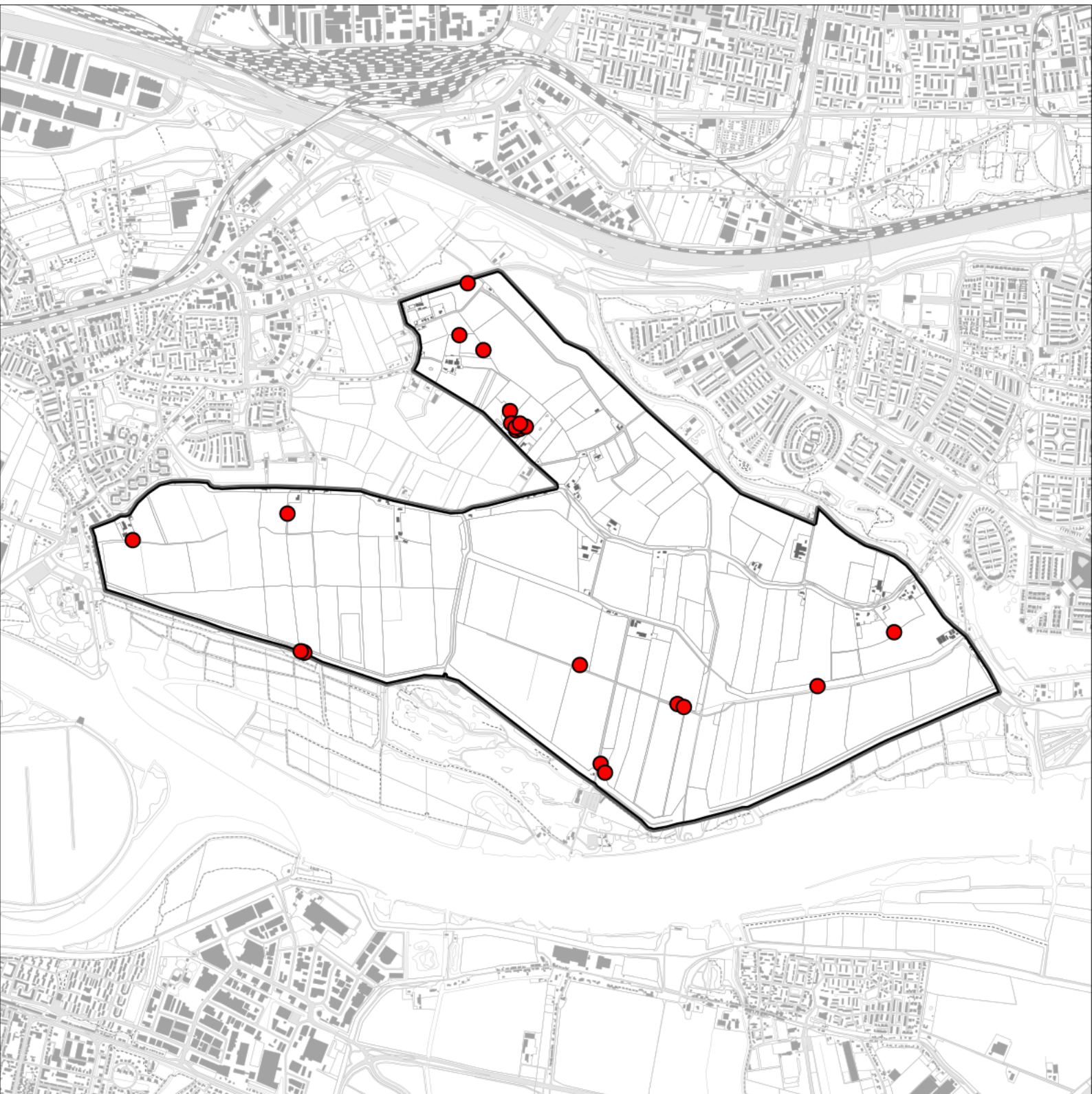
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoo

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
X	X	.	.					2	1	10-5 t/m 20-7	1000
.	.	X	X						1	25-5 t/m 5-7	1000

Kneu 23 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

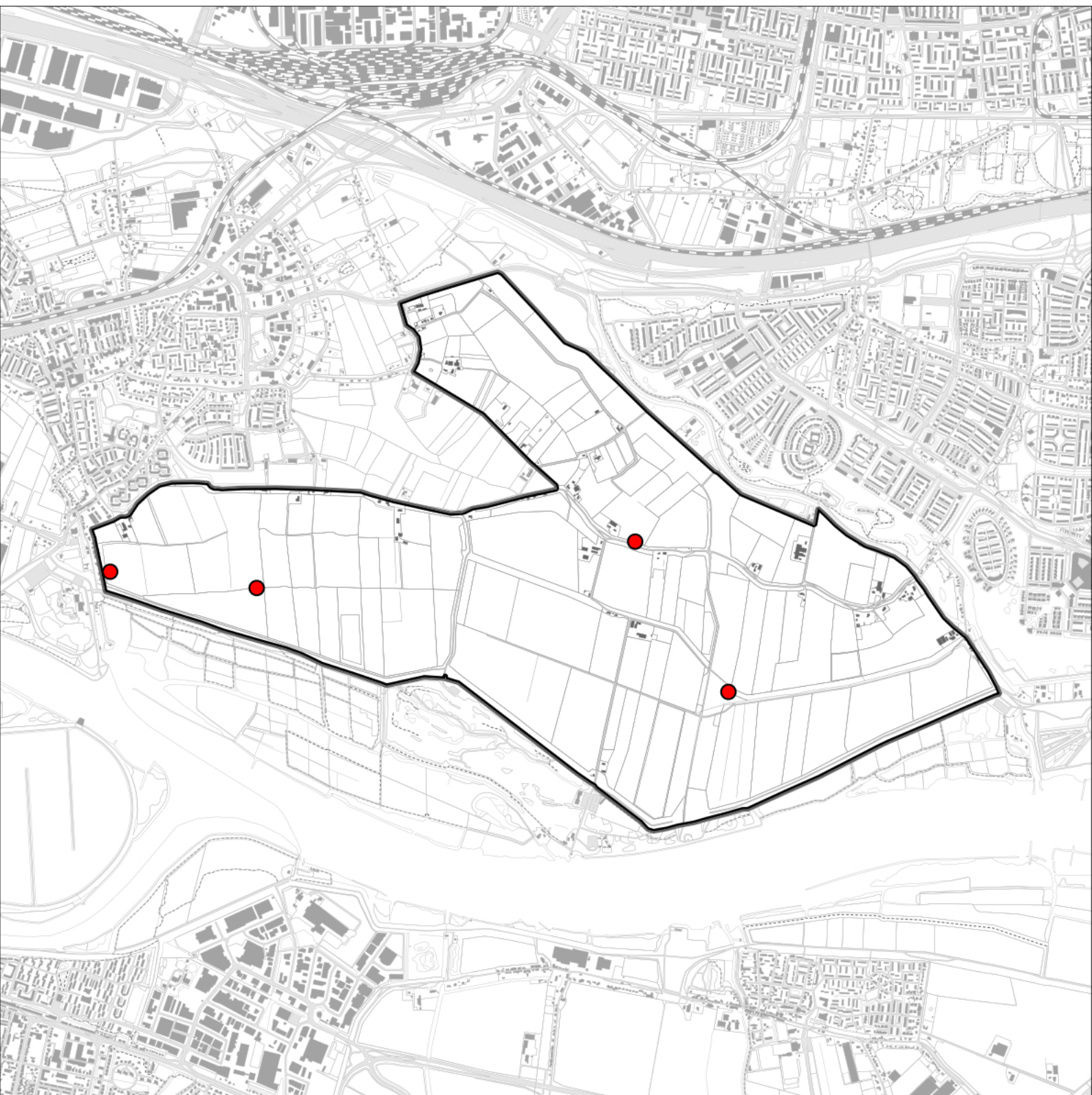
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.
.	X	X	X	JA					1	
									20-4 t/m 25-7	500

Knobbelzwaan 4 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

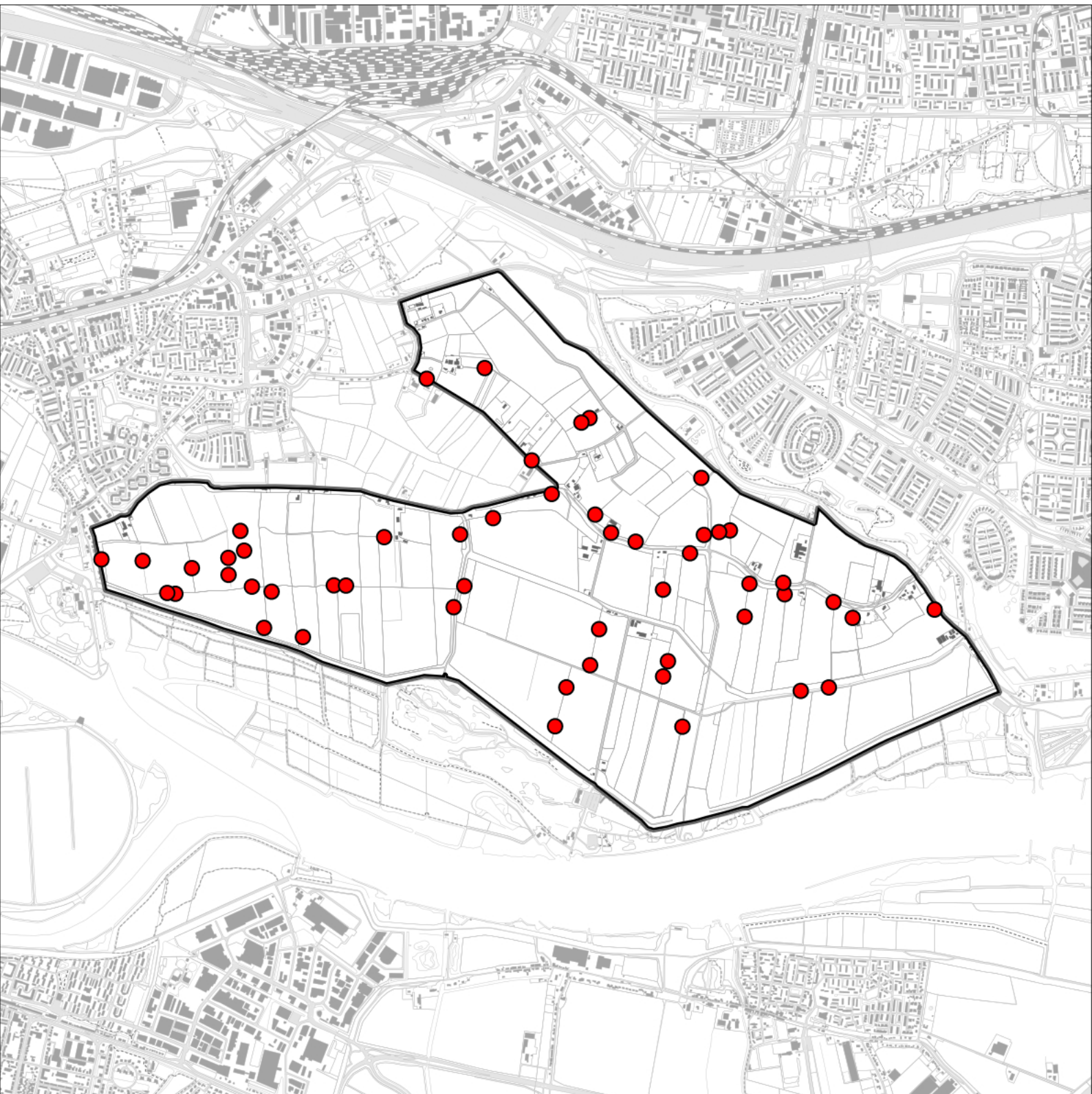
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
.	X	X	X					2	1	15-4 t/m 25-7	1000

Krakeend 51 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

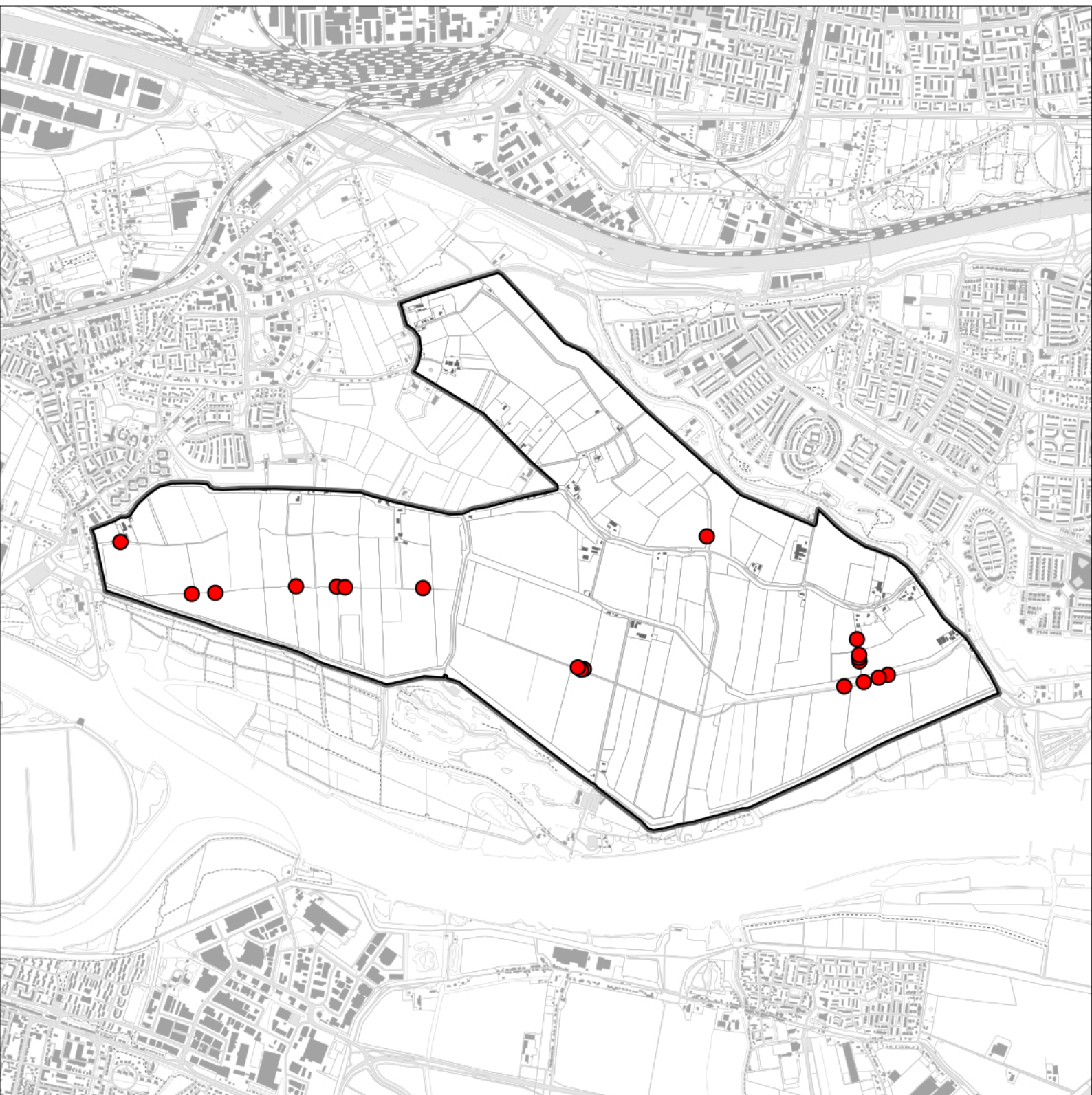
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen	
X	X	X	X					1	15-4 t/m 20-6

Kuifeend 19 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

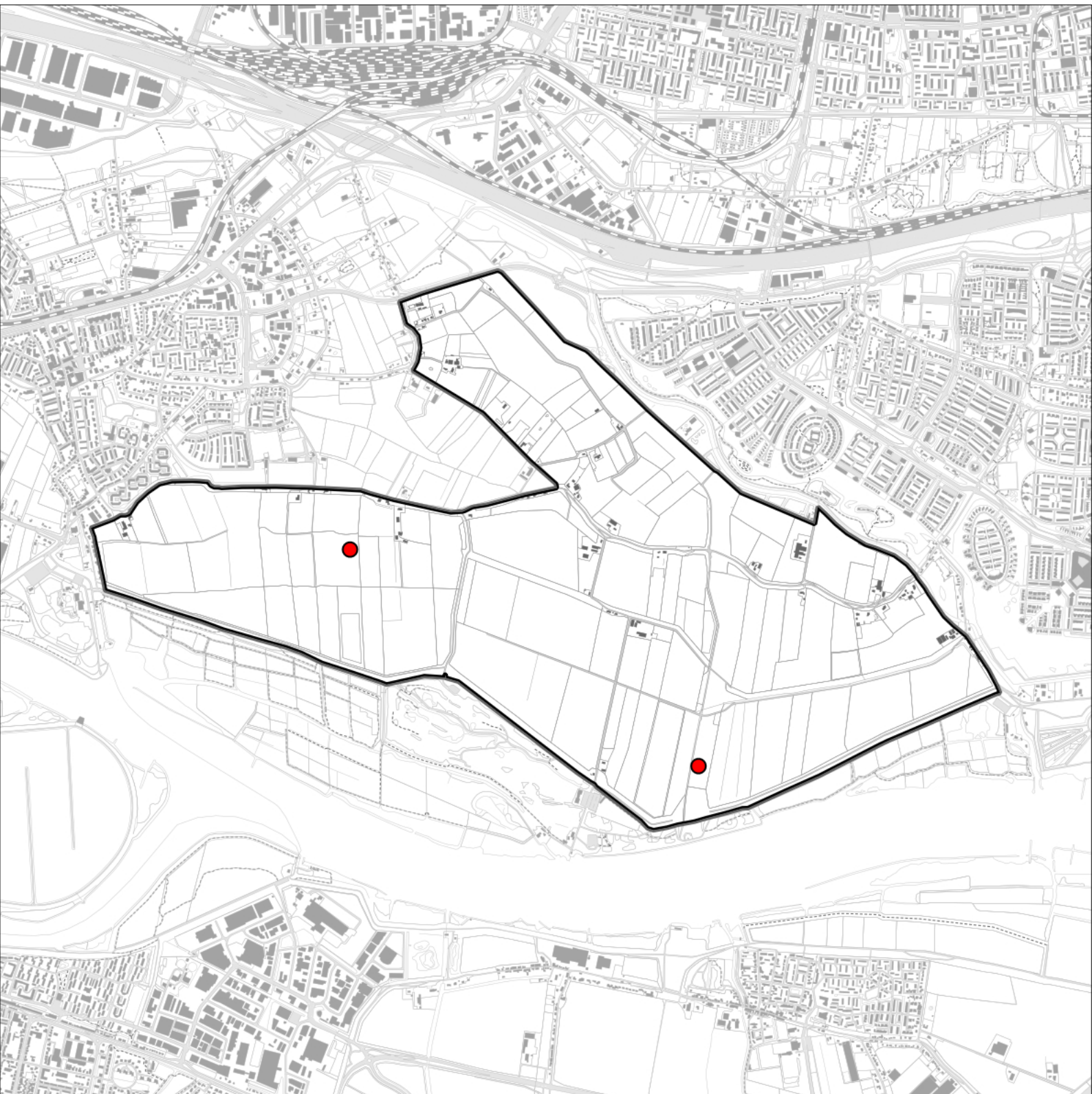
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
man	X	X	X						1	10-5 t/m 5-7	1000

Kwartel 2 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

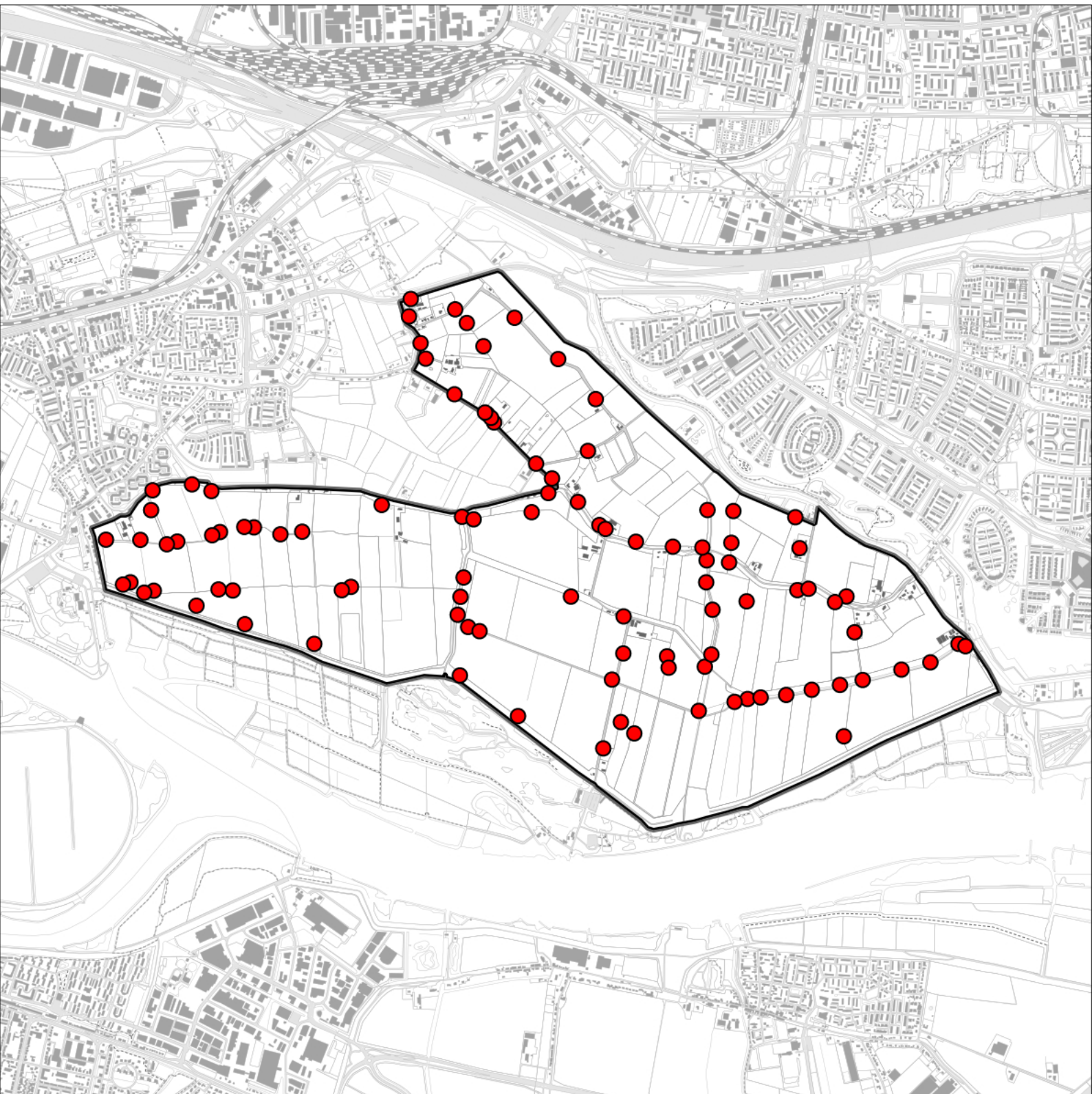
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
X	X	X	X						1	15-5 t/m 5-8	1000

Meerkoet 100 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2023

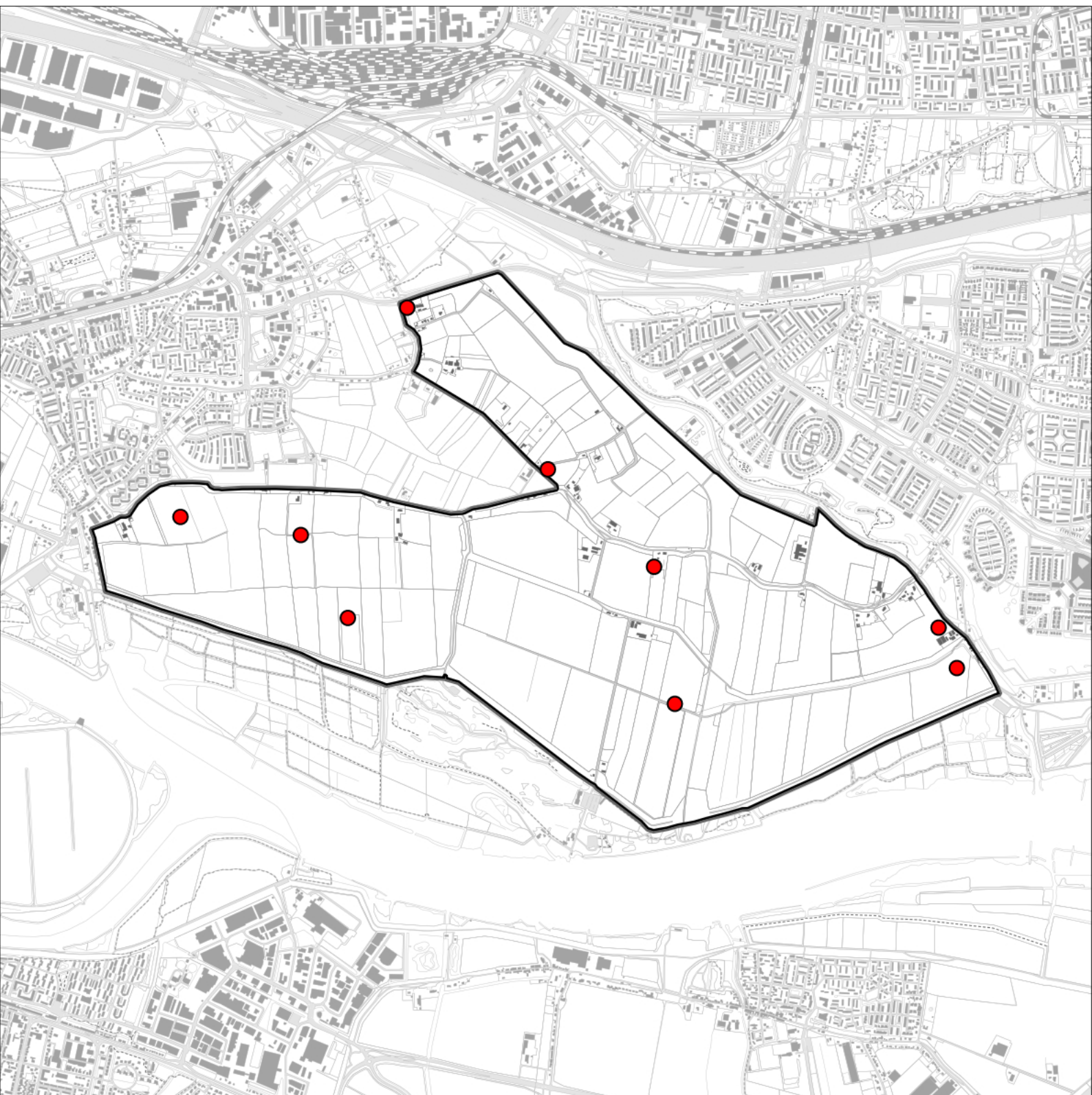
Telgebied:
10 Rhon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
X	X	X	X					2	1	15-4 t/m 15-6	500

0 0.8 1.6 km

Nijlgans 9 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

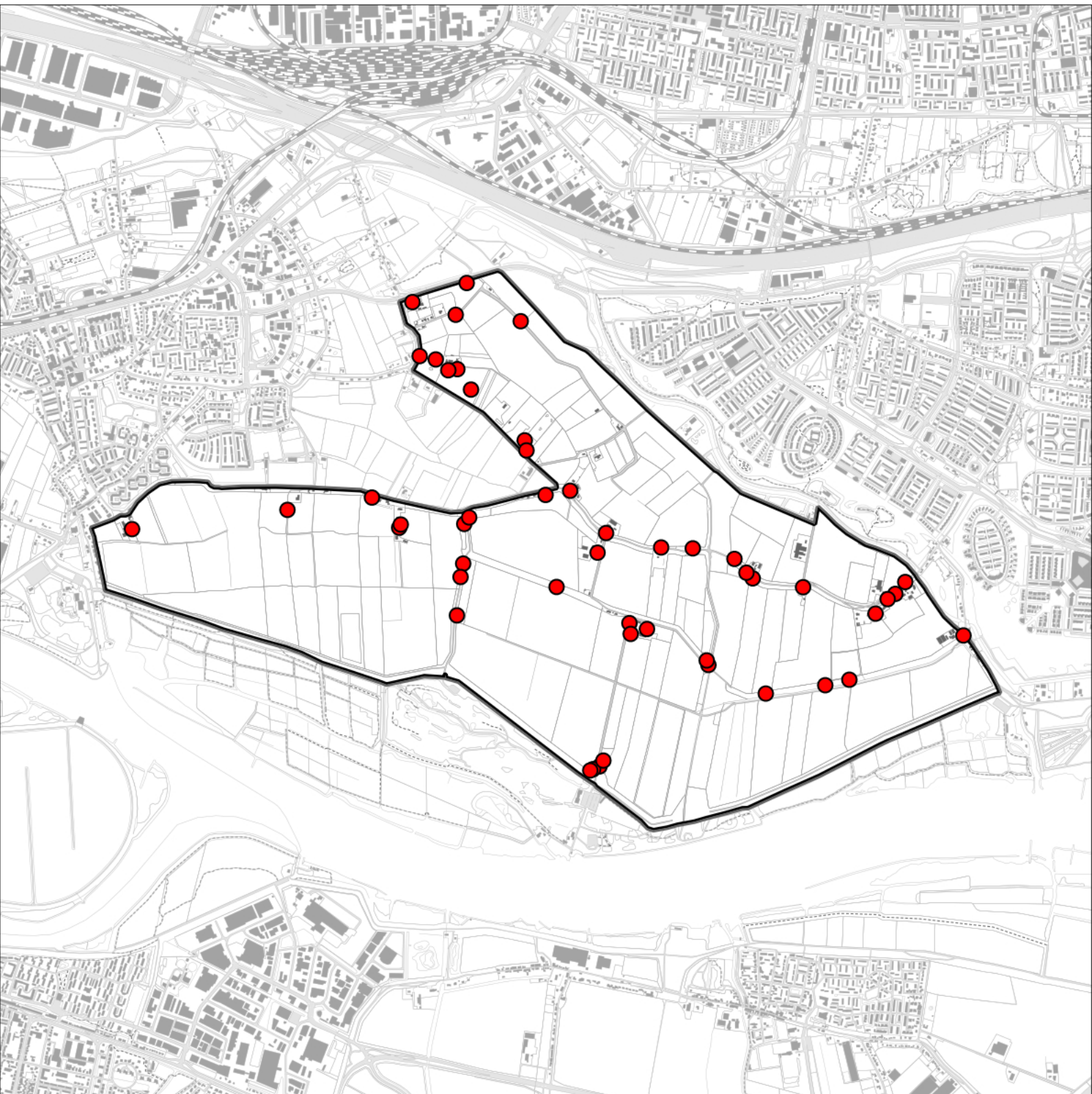
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen	
.	X	X	X						1
									10-3 t/m 20-5
									1500

Putter 49 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

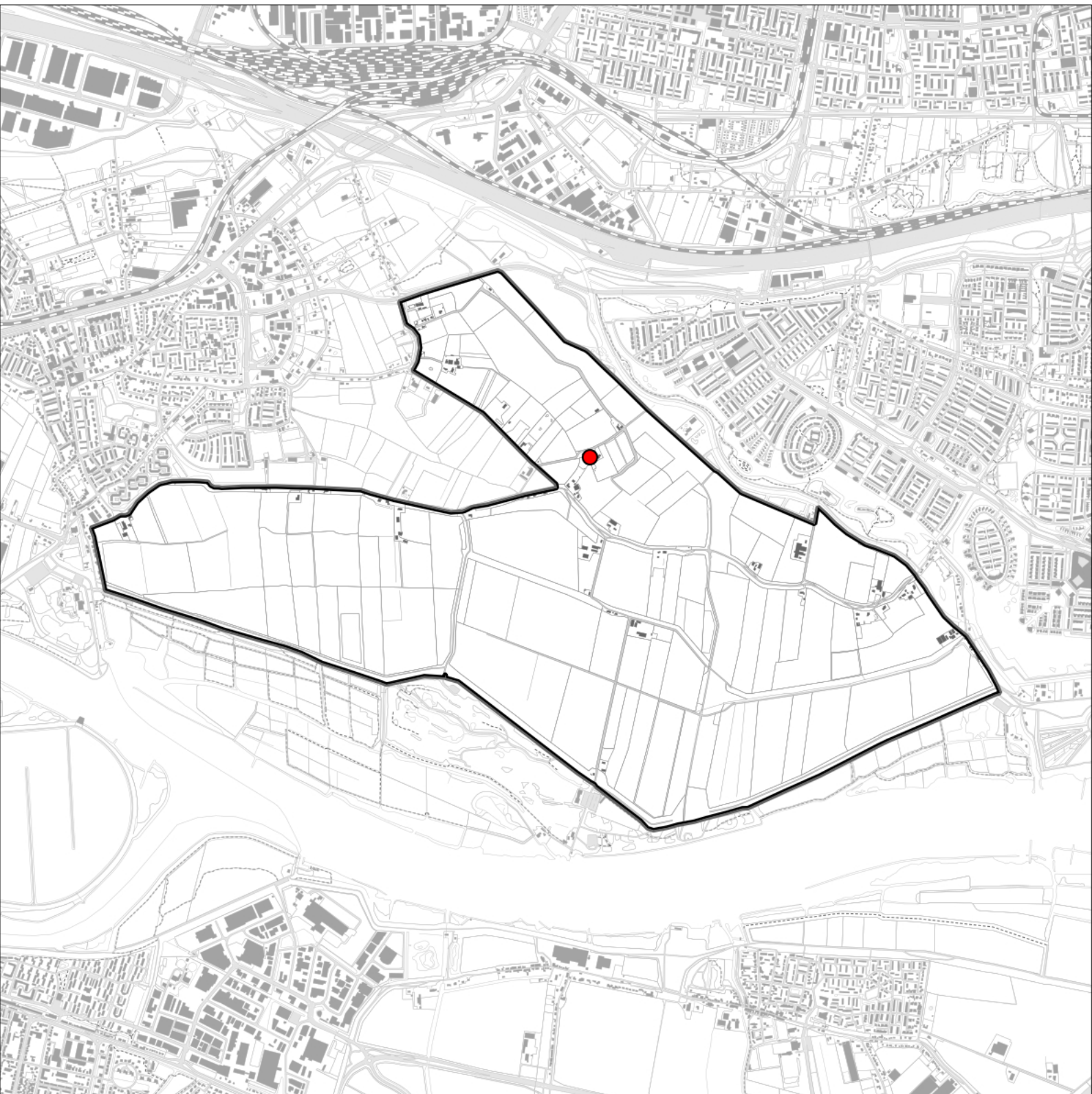
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
.	.	X	X						1	25-3 t/m 20-7	300
X	X	.	.						1	5-5 t/m 20-7	500

Ransuil 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

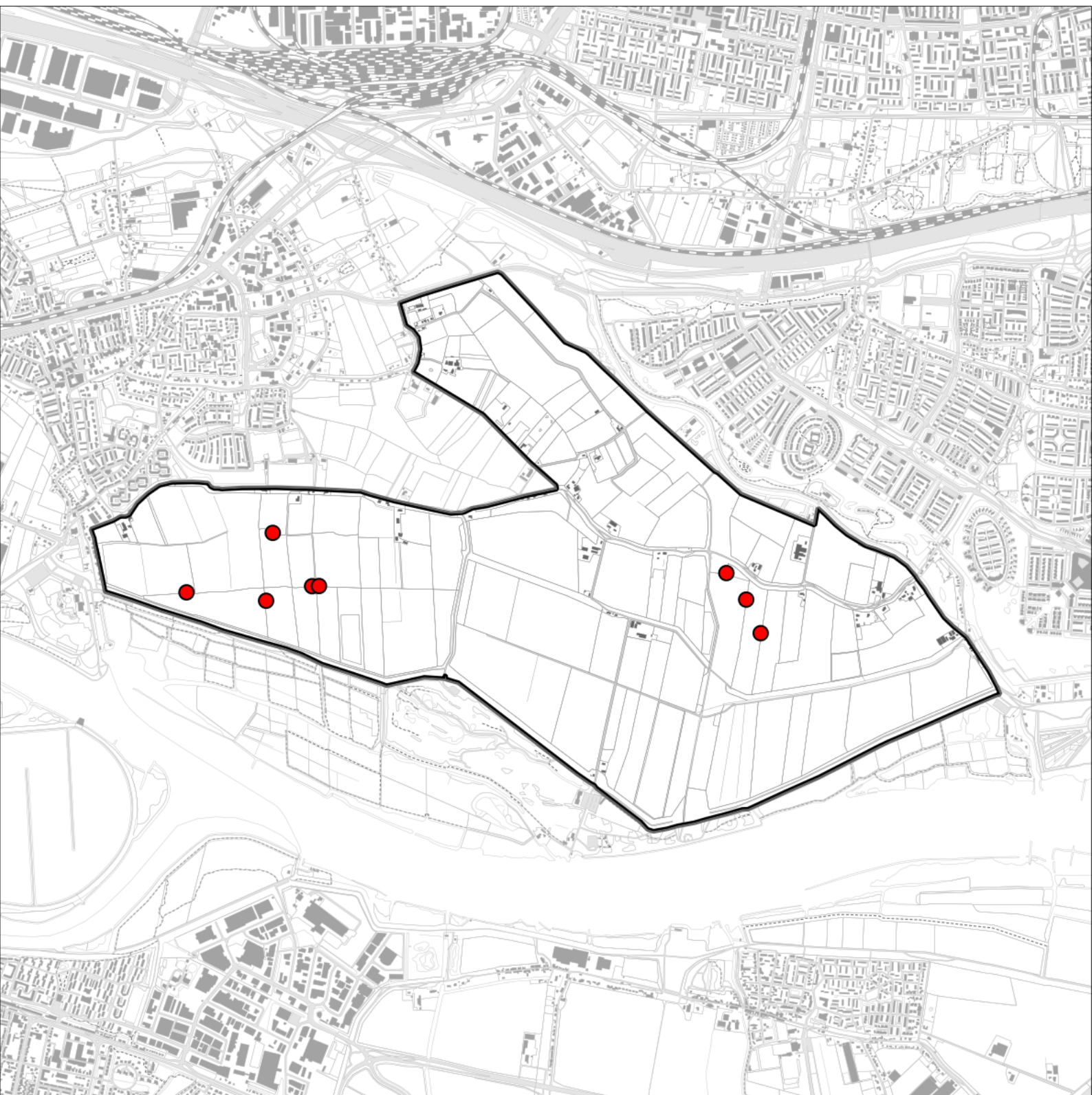
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
.	.	X	X						1	15-2 t/m 25-7	500
X	X	.	.					2	1	10-3 t/m 25-7	1000

Rietgors 8 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

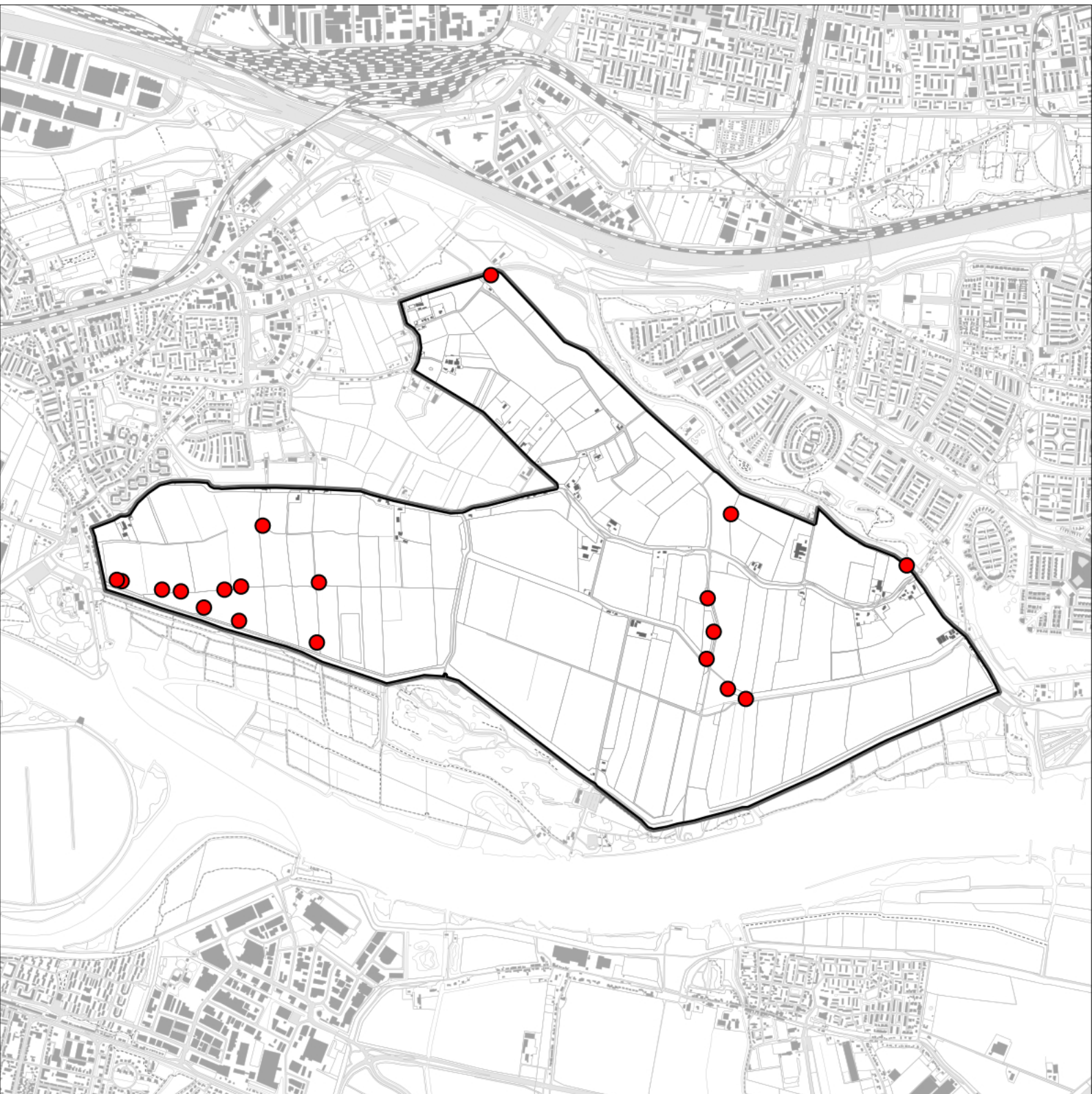
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.
.	X	X	X					1	10-4 t/m 5-7	300

Rietzanger 19 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

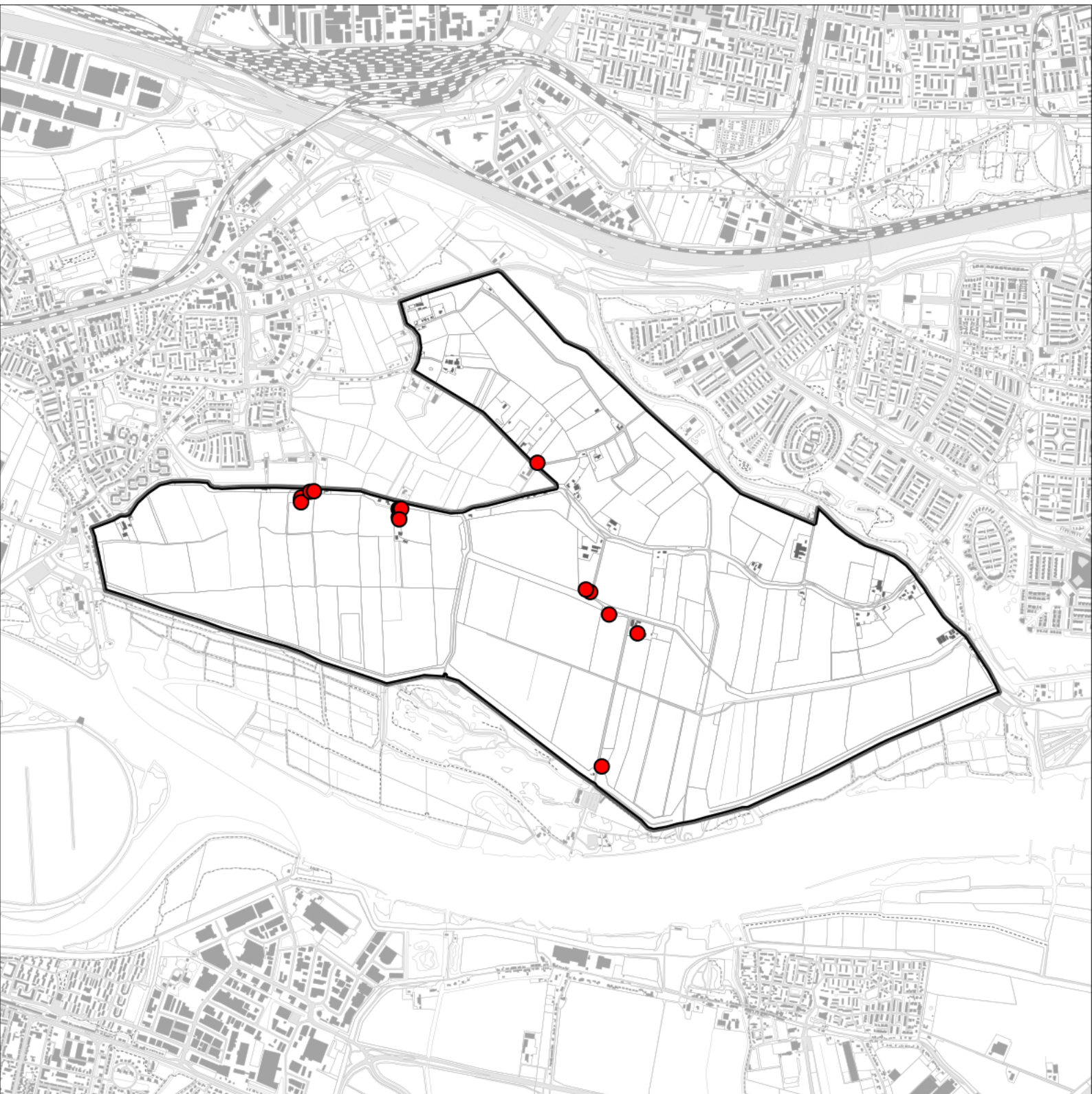
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
.	.	X	X	JA					1	15-4 t/m 15-7	300

Ringmus 16 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

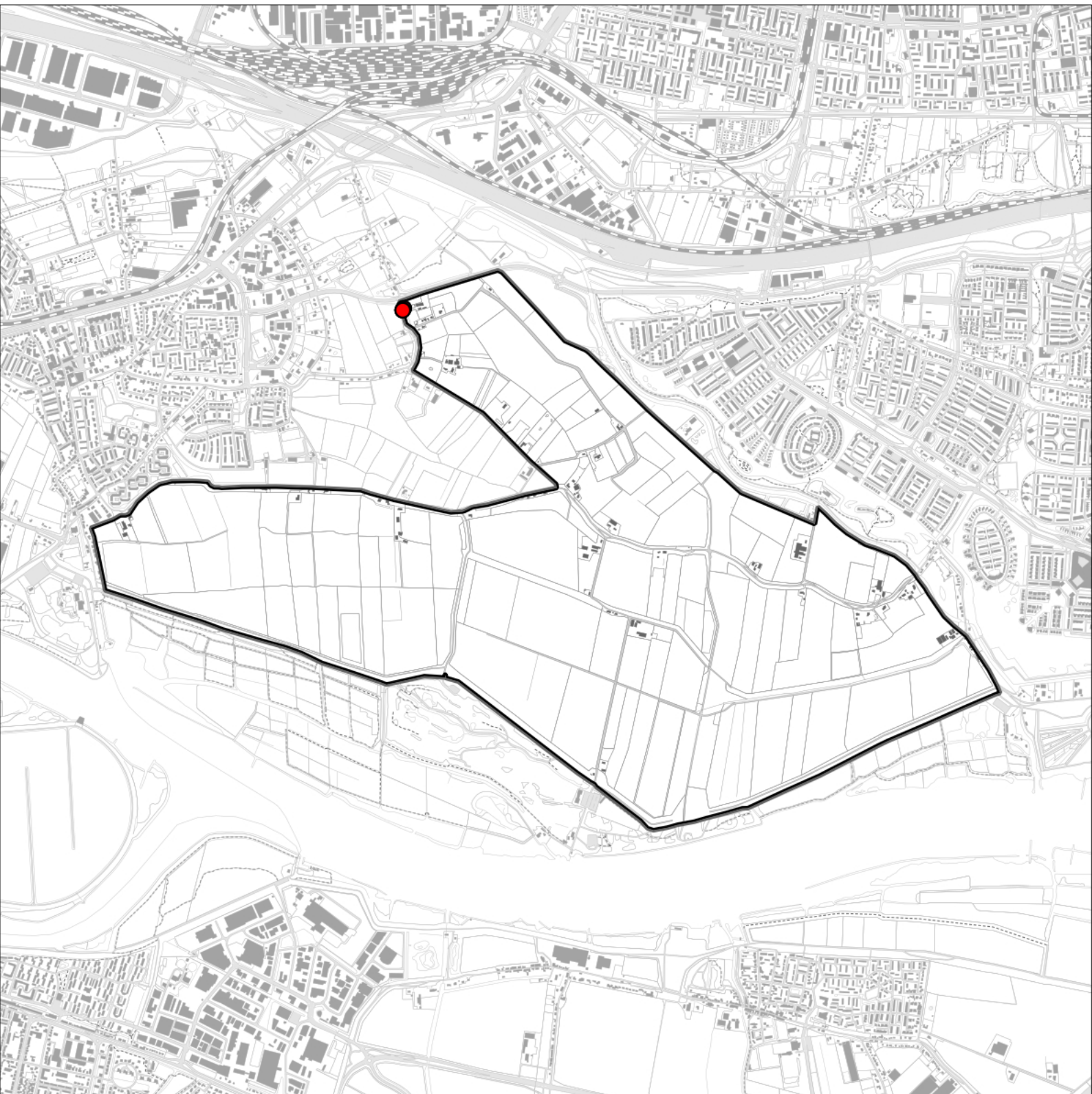
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen	
.	X	X	X					1	25-3 t/m 20-6

Roek 7 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

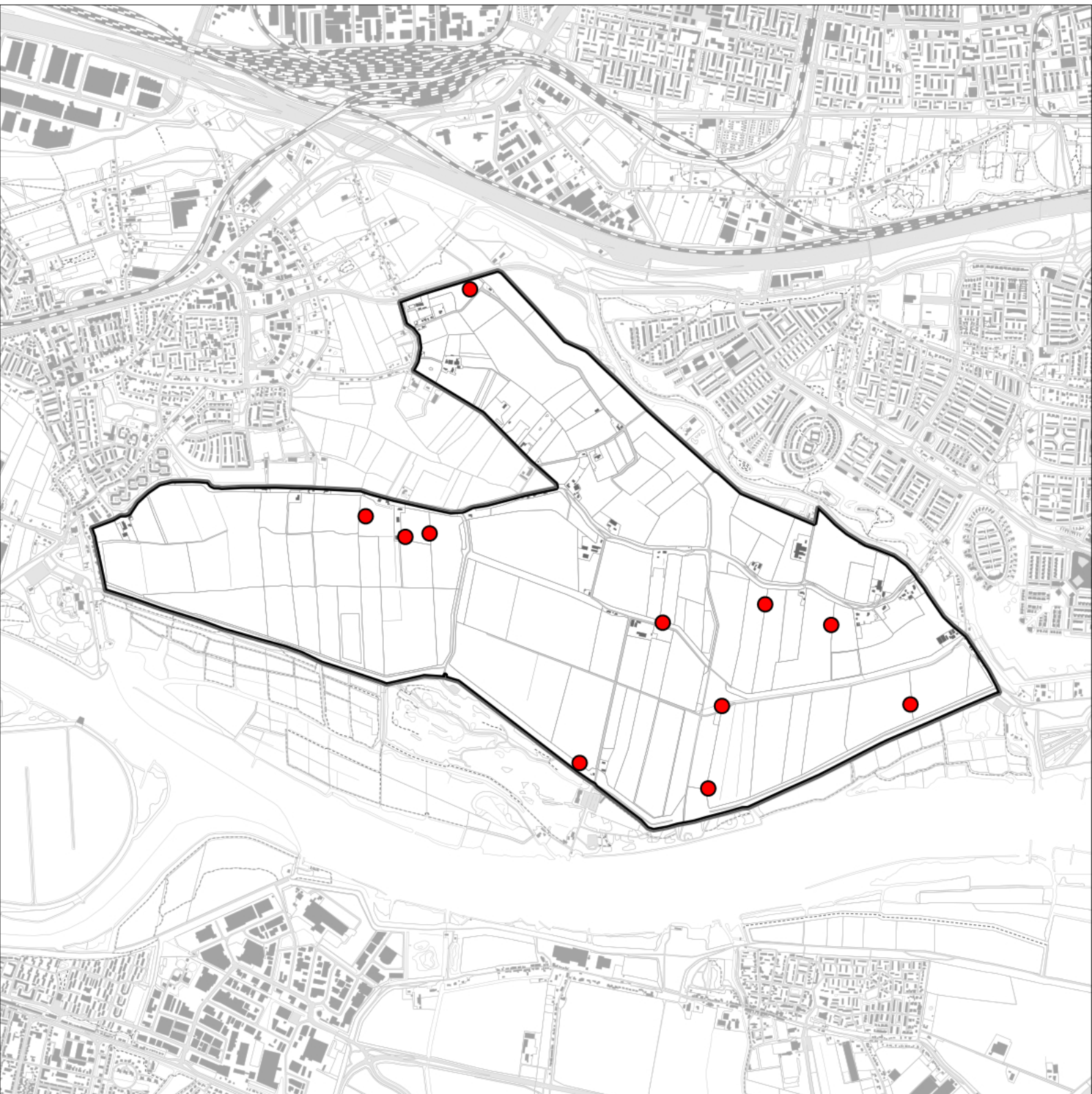
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen	
			X						1
									10-3 t/m 15-5
									500

Roodborsttapuit 11 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2023

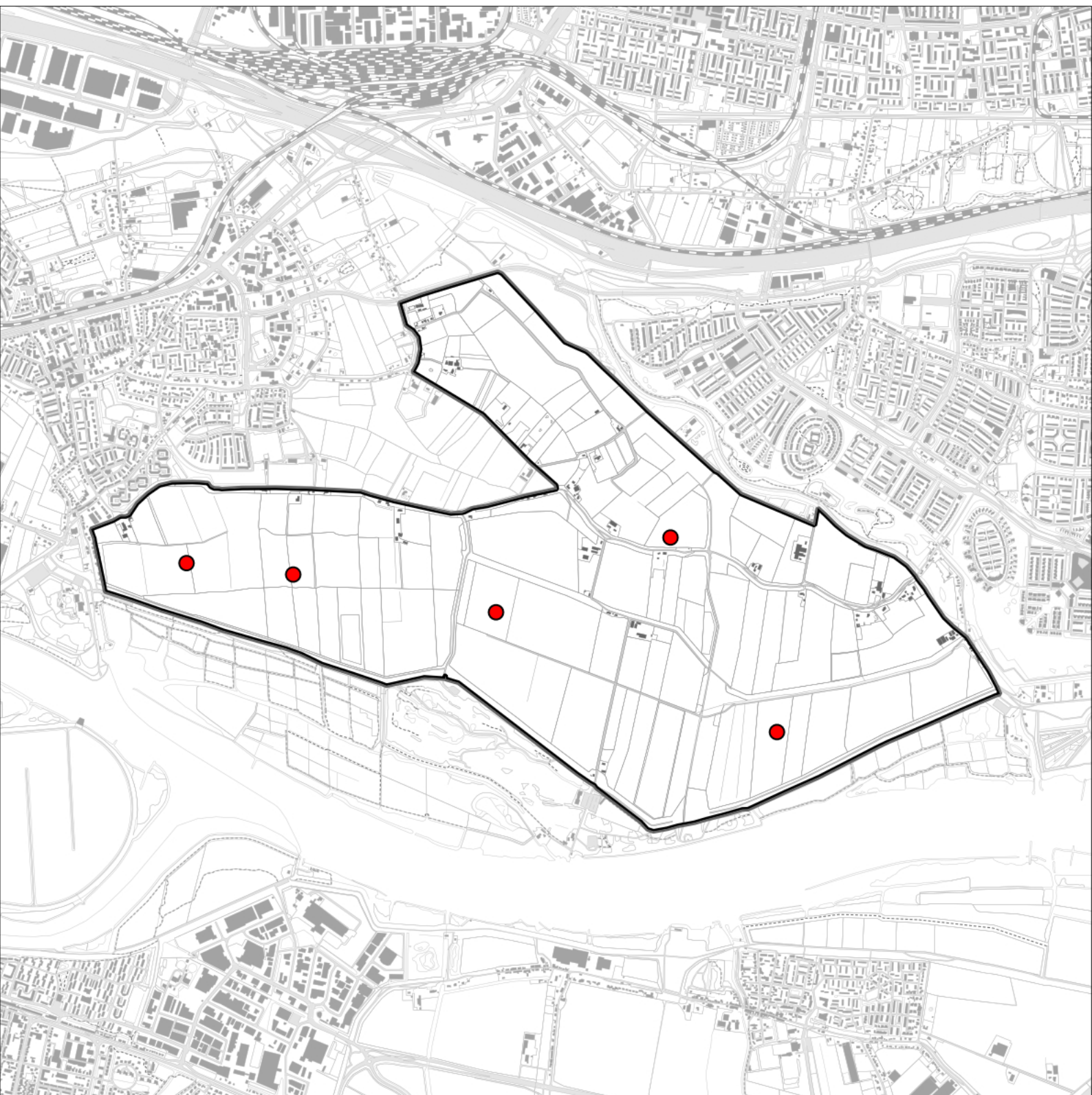
Telgebied:
10 Rhooon

geldige waarnemingen					normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumg.		
.	.	X	X	JA					1	10-3 t/m 6-7	300
X	X	.	.	JA					1	1-4 t/m 6-7	300

0 0.8 1.6 km

Scholekster 5 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

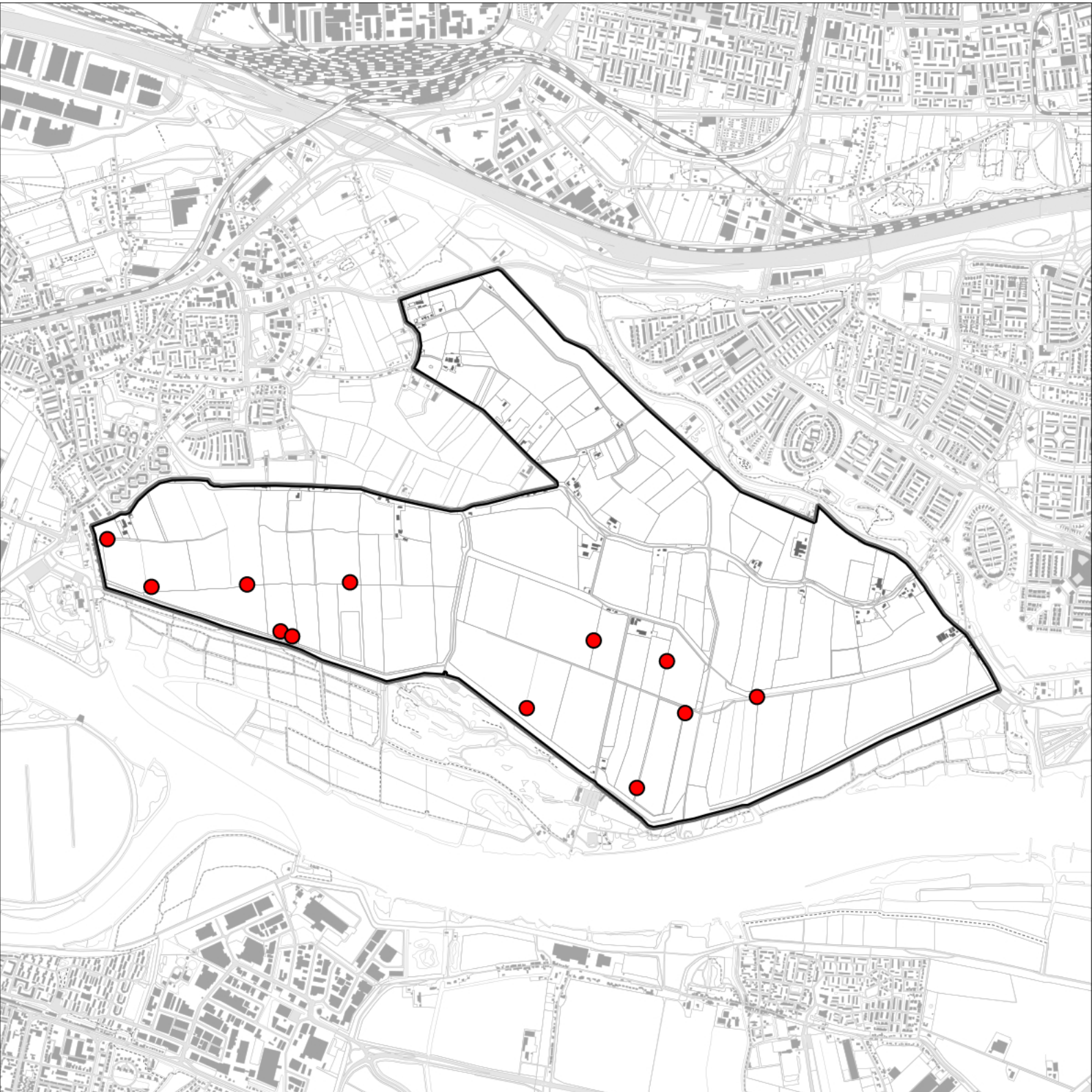
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.
.	X	X	X					2	1	
									25-4 t/m 15-6	1000

Slobeend 12 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2023

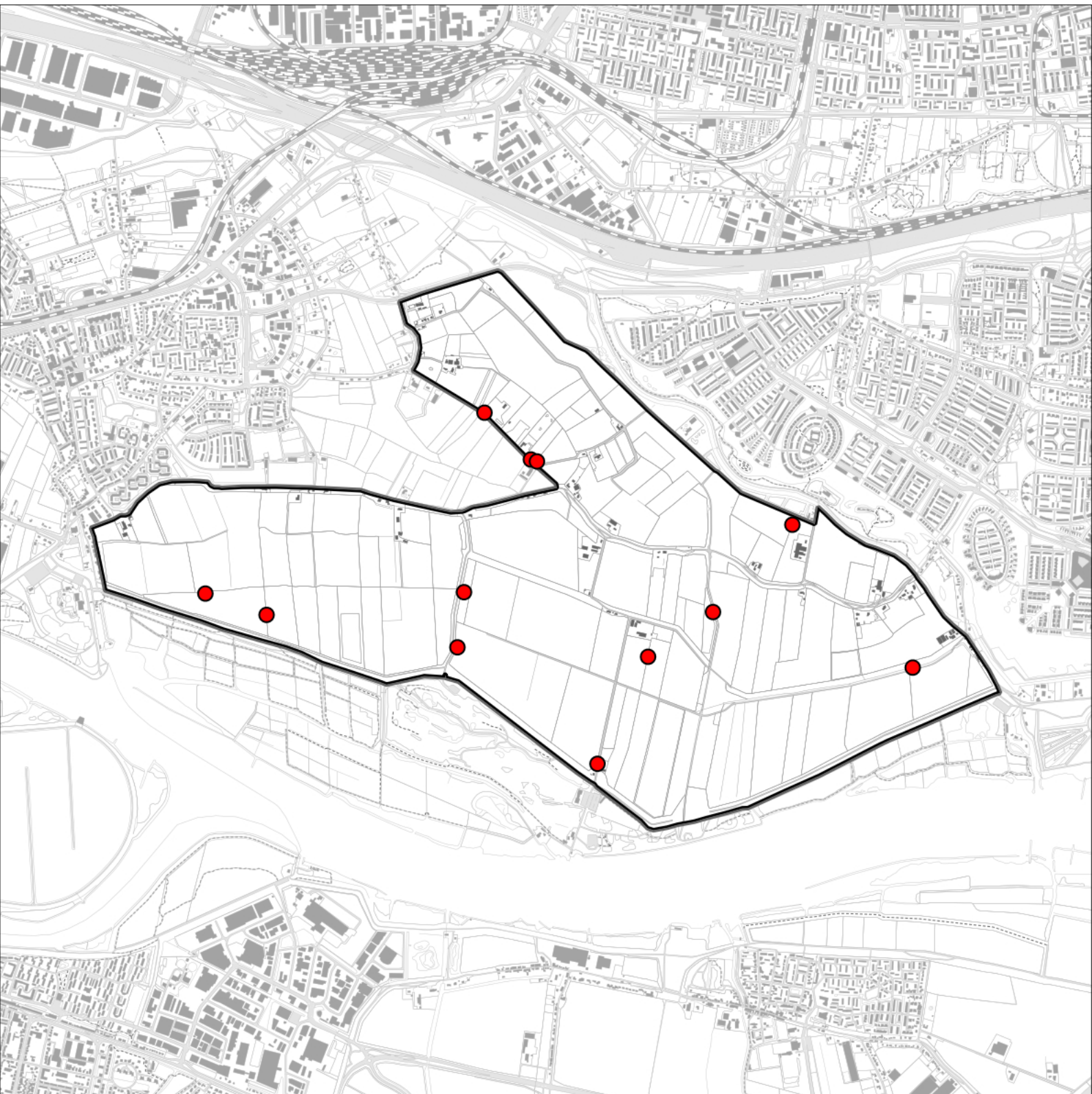
Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen	
X	X	X	X						1
									15-4 t/m 5-7
									1000

0 0.8 1.6 km

Soepeend 12 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

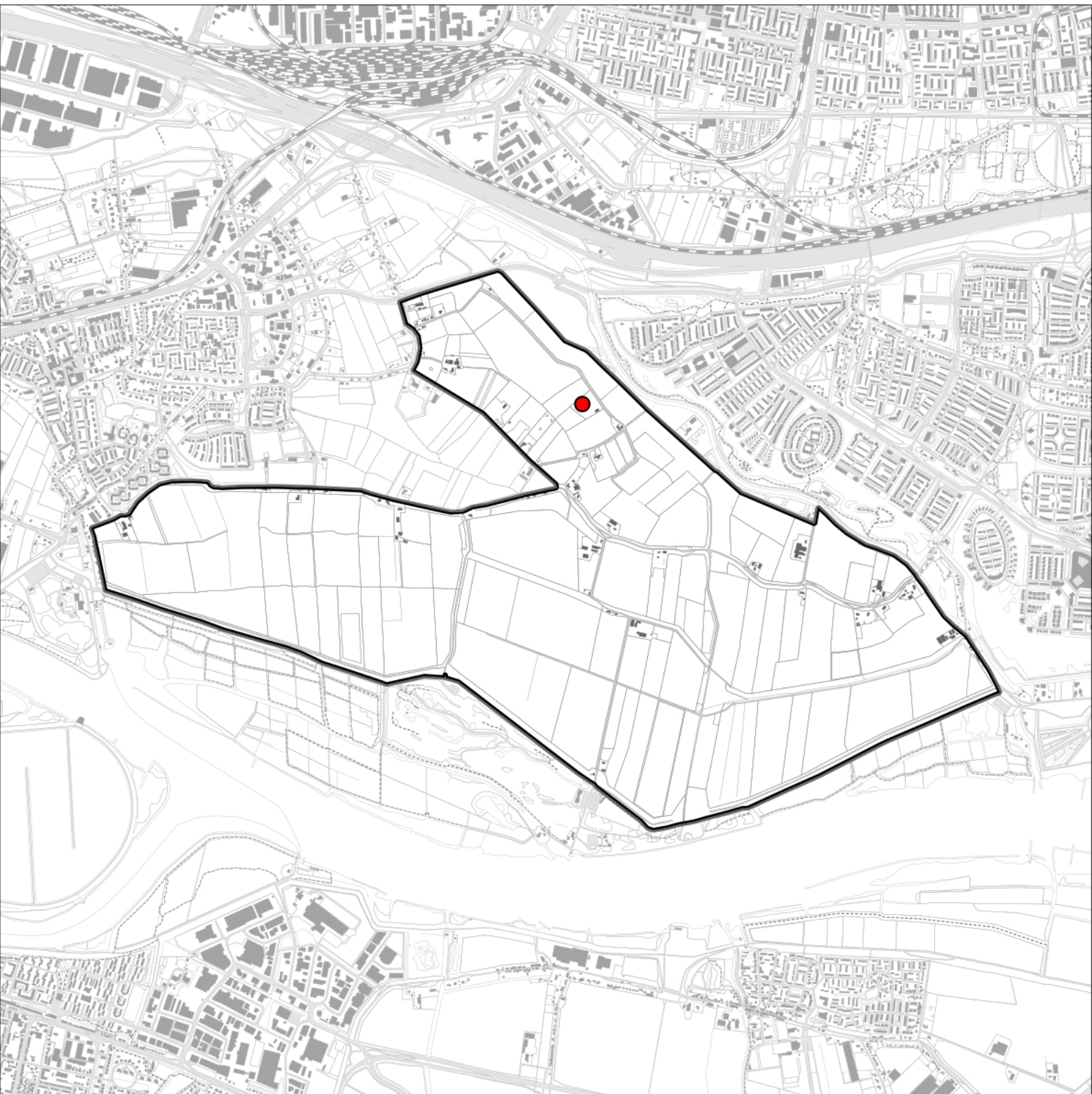
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
man	X	X	X					2	1	25-3 t/m 15-5	1000

Sperwer 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2023

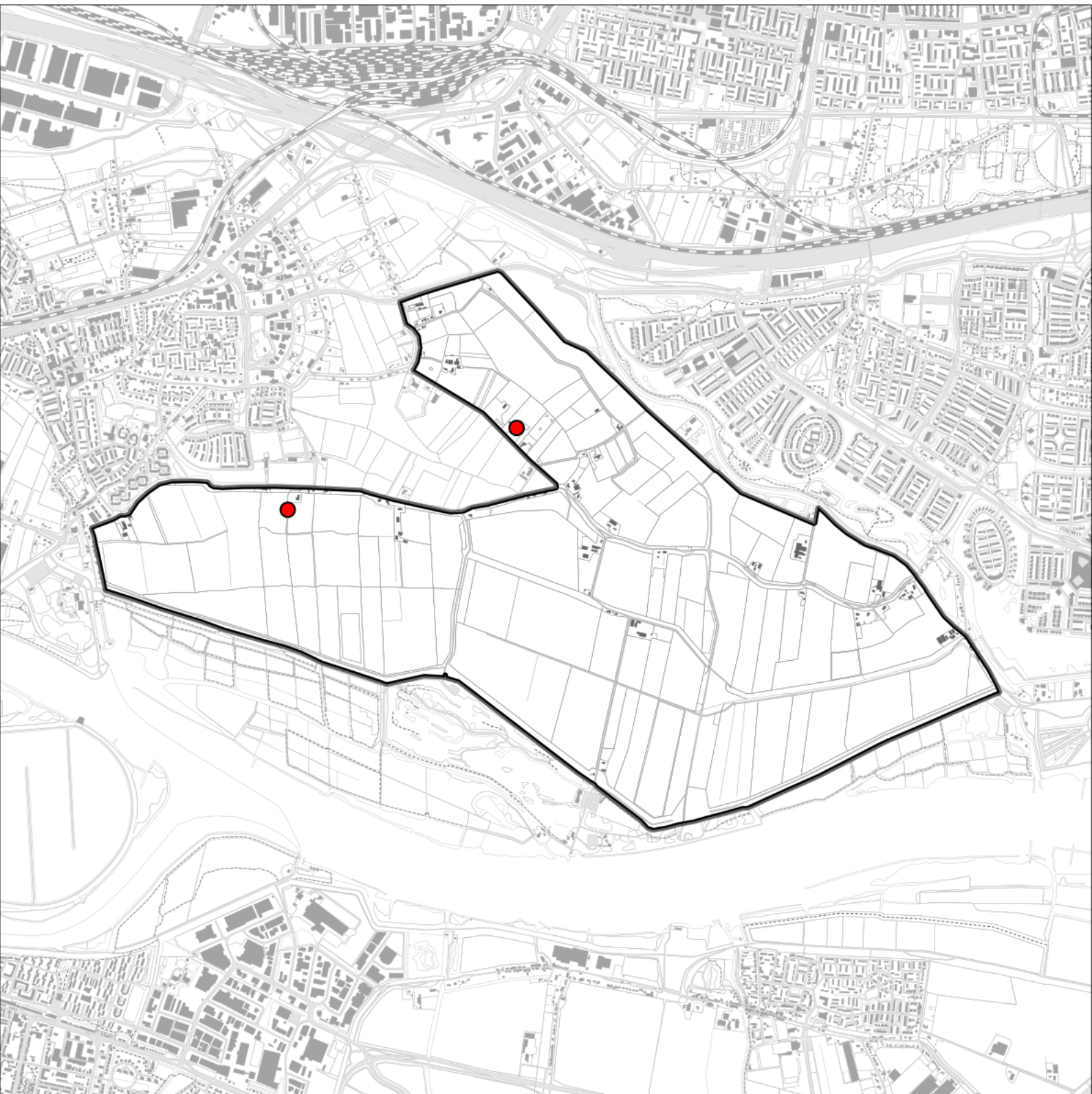
Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
.	X	X	X					2	1	25-2 t/m 20-7	500
X	.	.	.					2	1	25-3 t/m 20-7	1000

0 0.8 1.6 km

Spotvogel 2 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

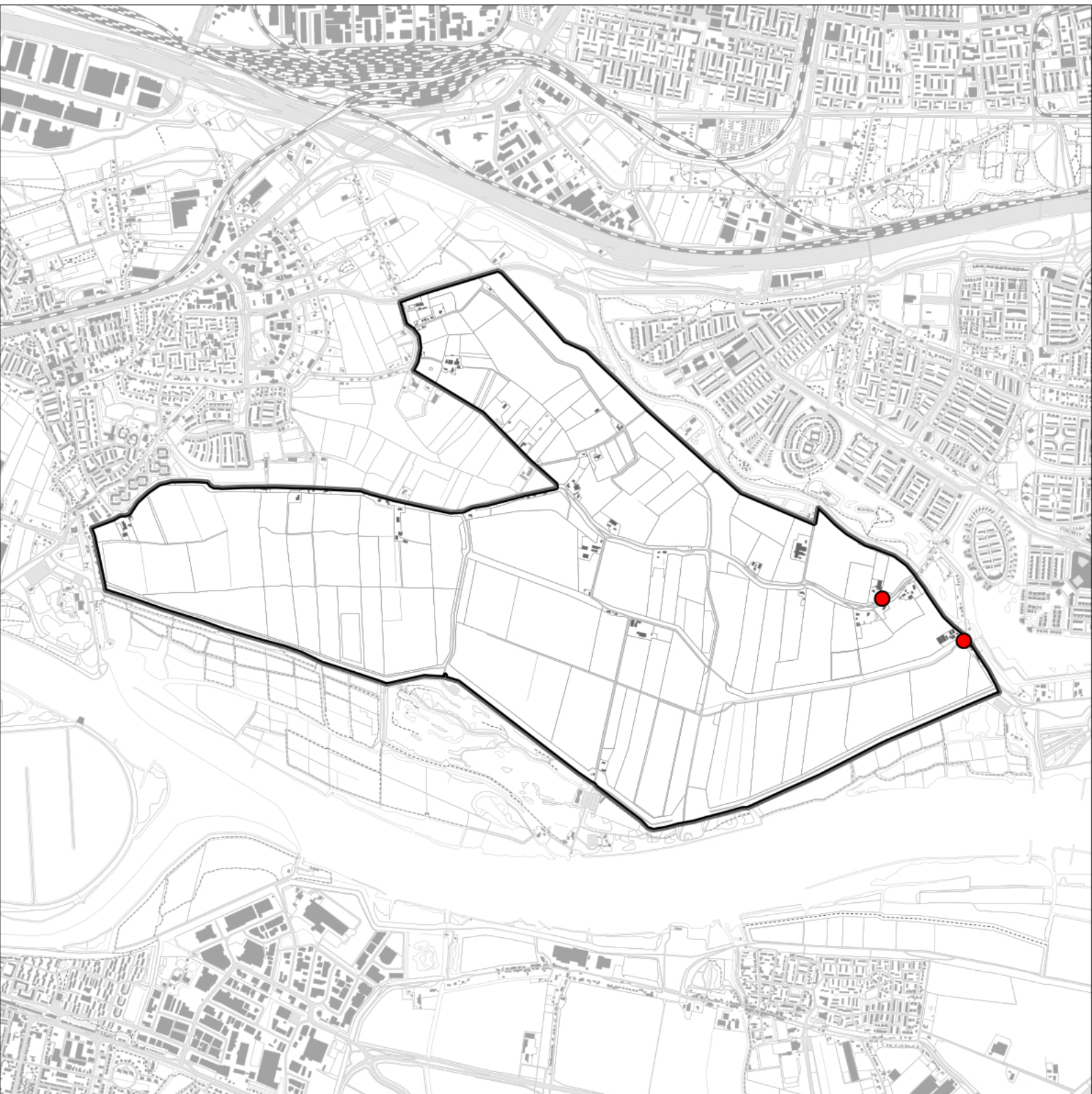
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
.	.	X	X	JA					1	5-5 t/m 20-7	300

Staartmees 2 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

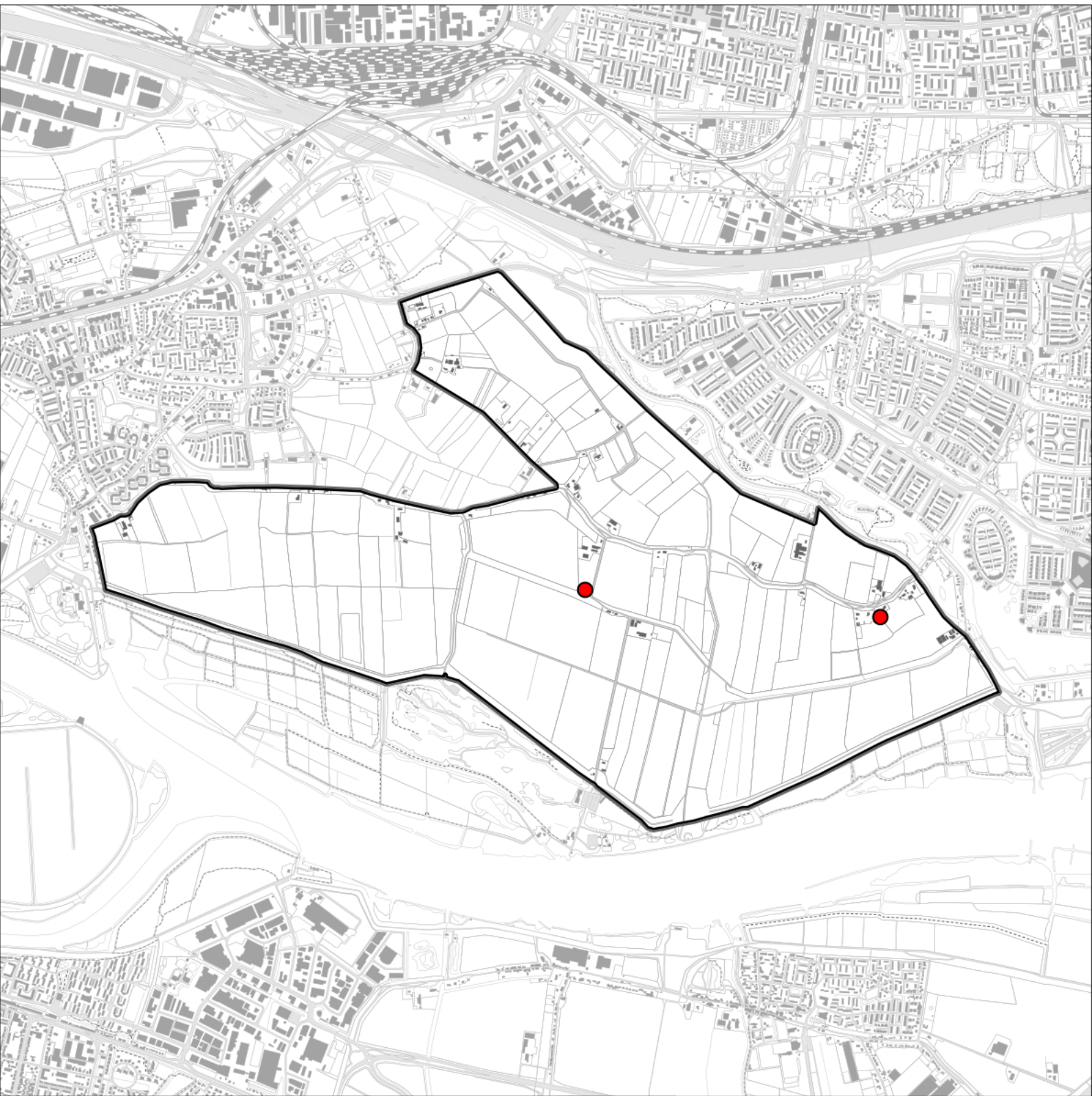
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
.	X	X	X						1	25-2 t/m 5-6	500

Torenvalk 2 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

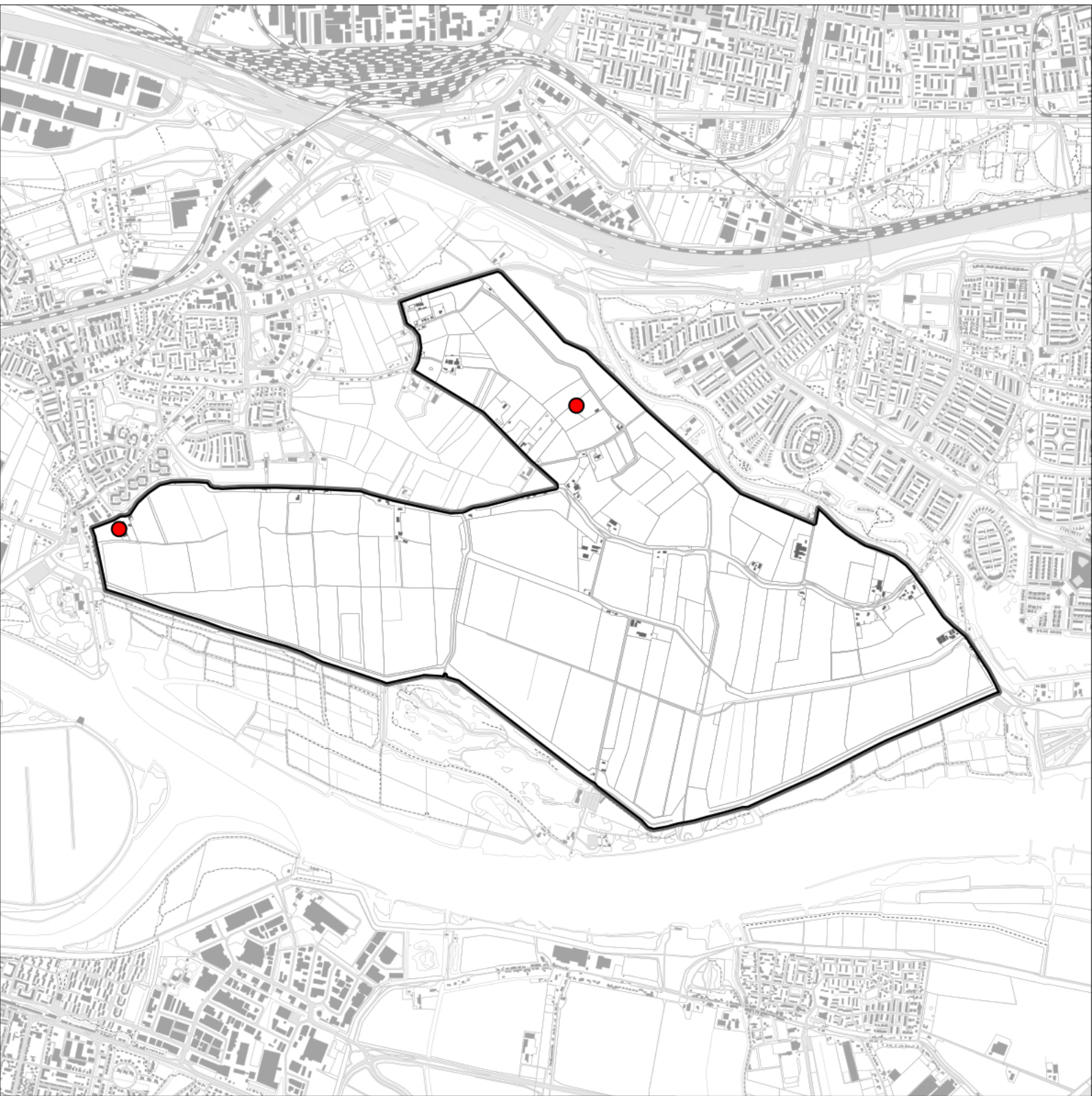
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.
.	X	X	X					2	1	
									datumgrens	25-2 t/m 20-7
									500	

Tuinfluitier 2 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

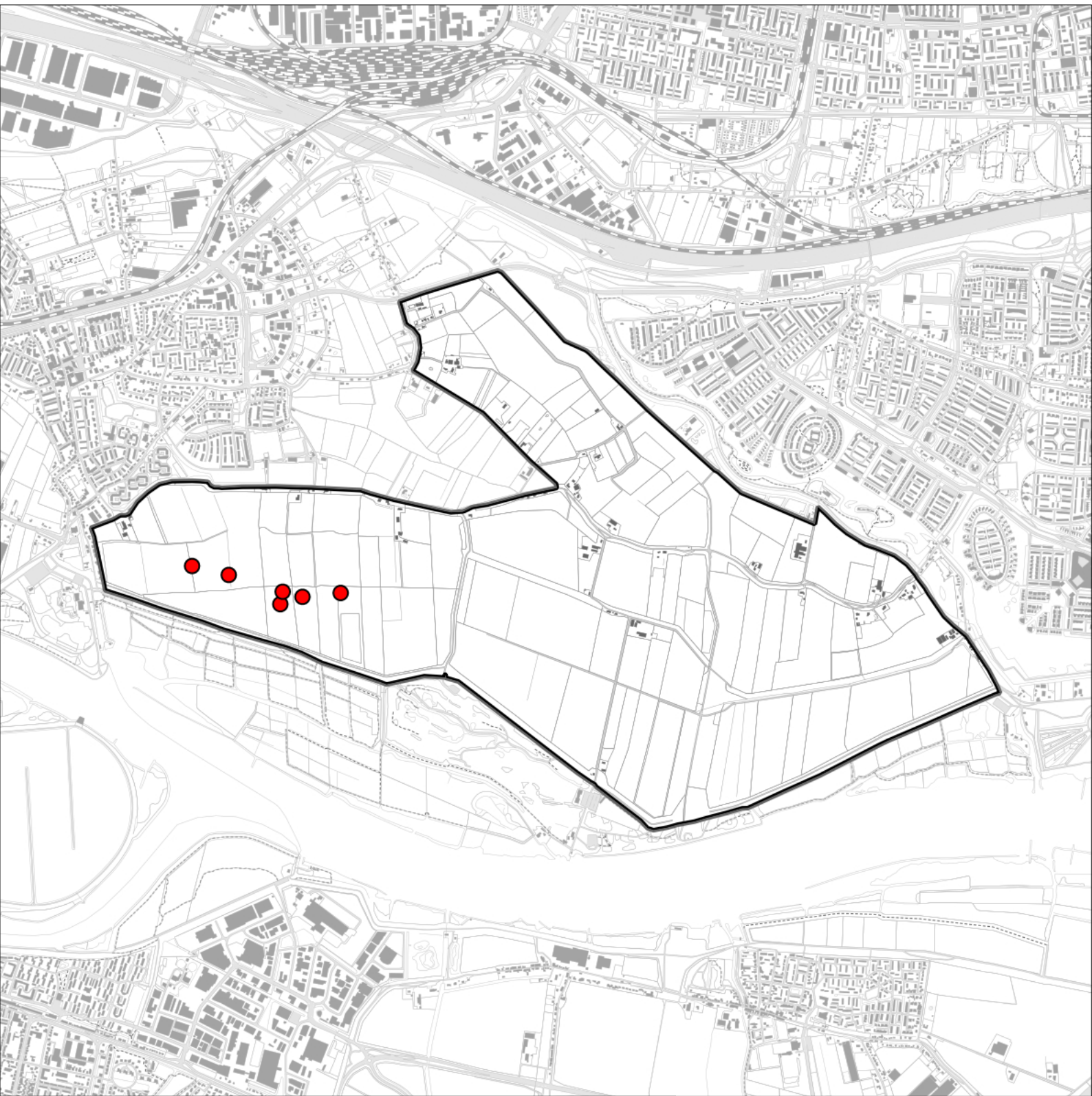
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.
.	.	X	X	JA				1	25-4 t/m 25-7	300

Tureluur 6 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

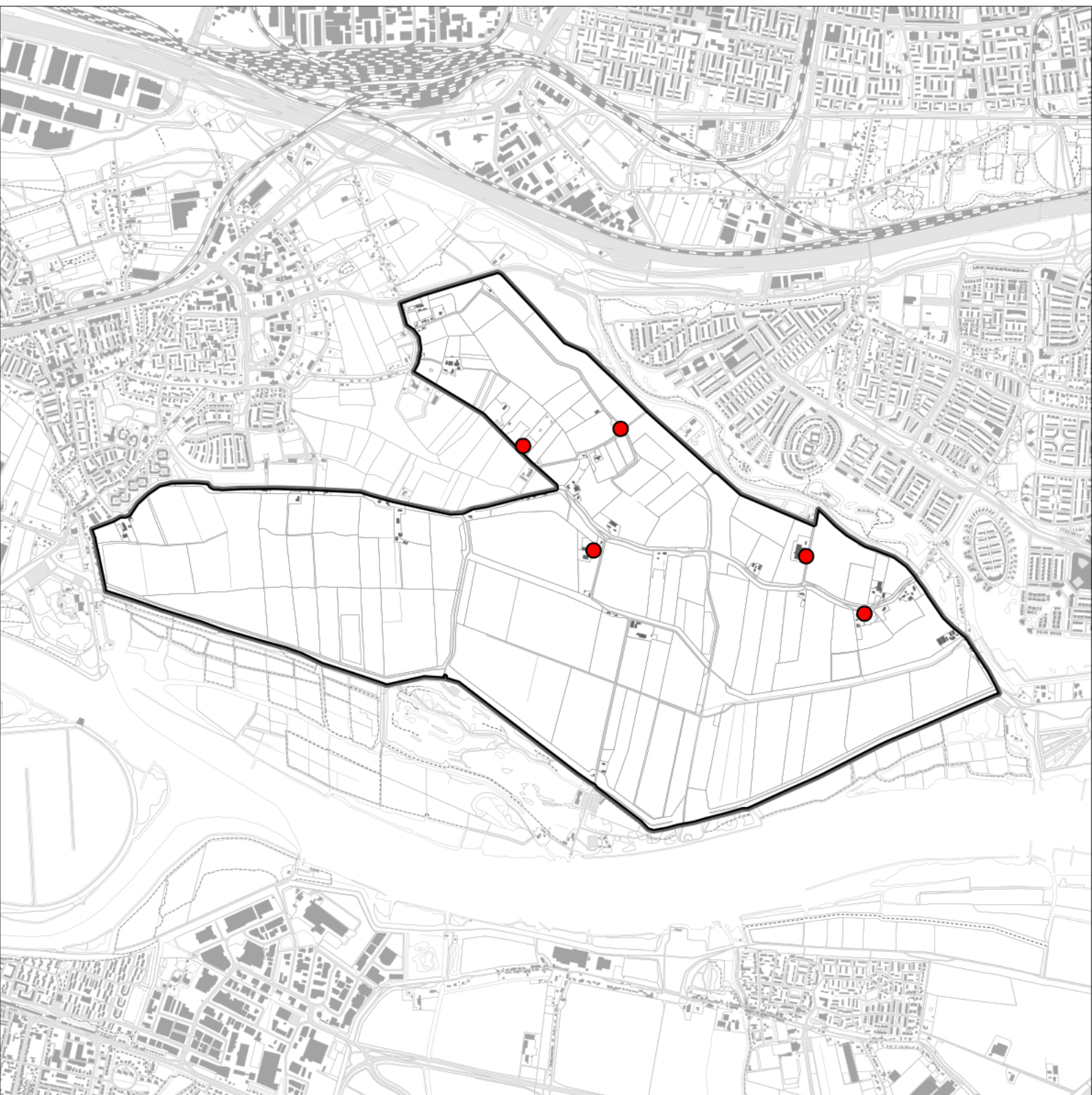
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
.	.	X	X						1	15-4 t/m 20-6	1000
X	X	.	.						1	10-5 t/m 20-6	1000

Turkse Tortel 5 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

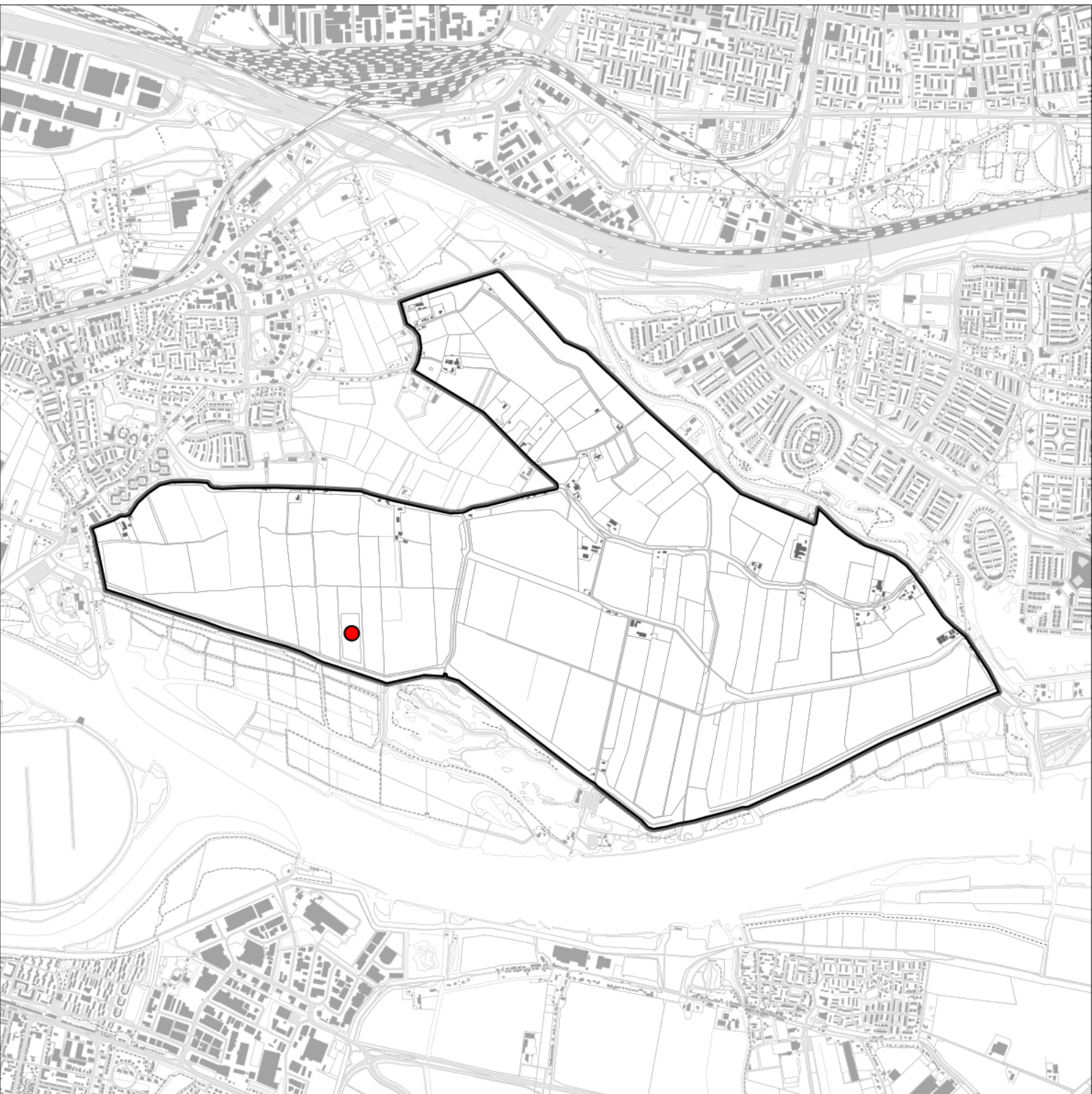
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.
.	X	X	X					1	10-3 t/m 25-8	300

Veldleeuwerik 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

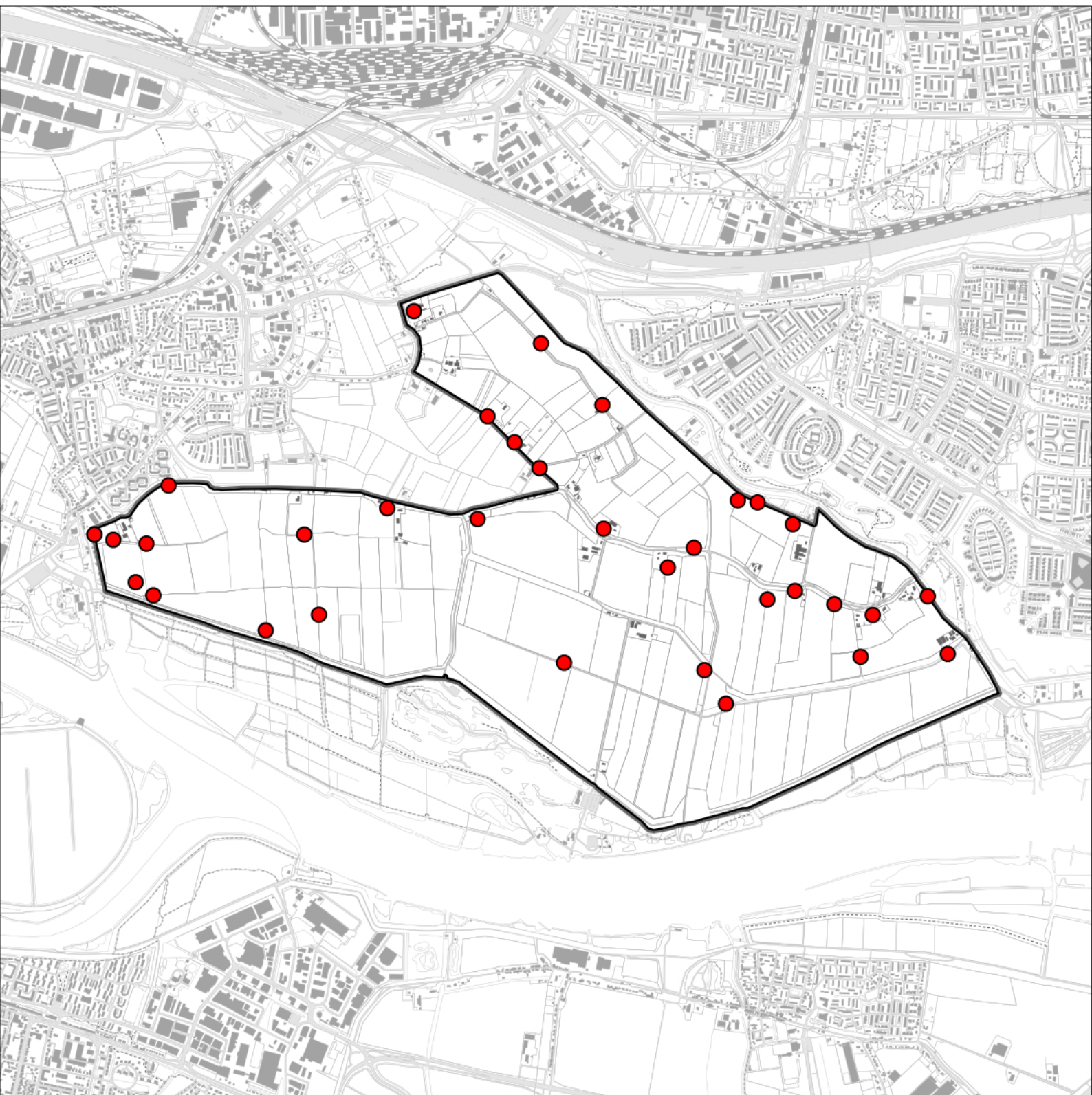
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen	
.	X	X	X						1
									25-3 t/m 20-6
									300

Waterhoen 33 territoria

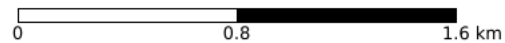
Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

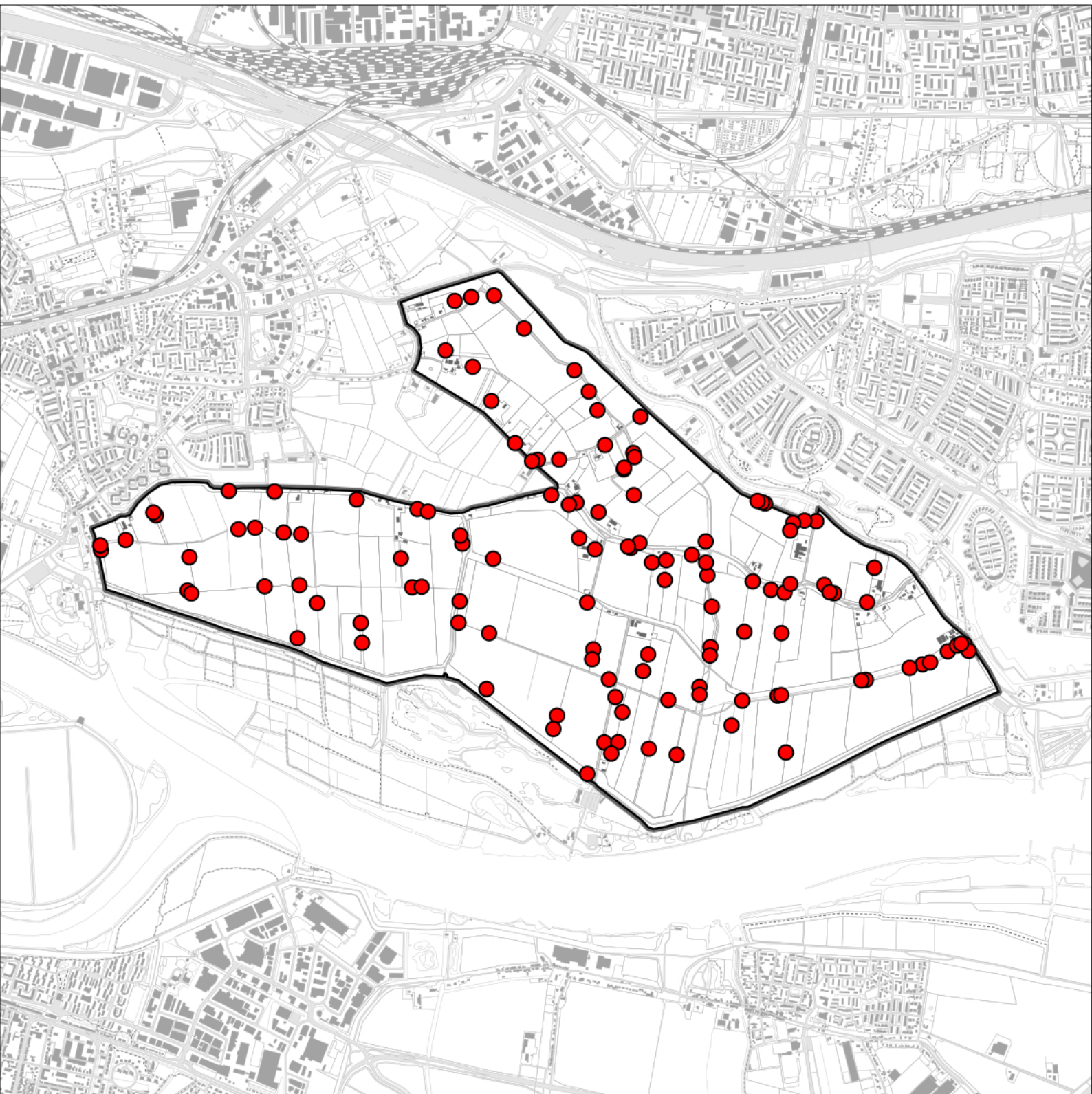
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.
X	X	X	X					1	15-4 t/m 20-6	300

Wilde Eend 126 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2023

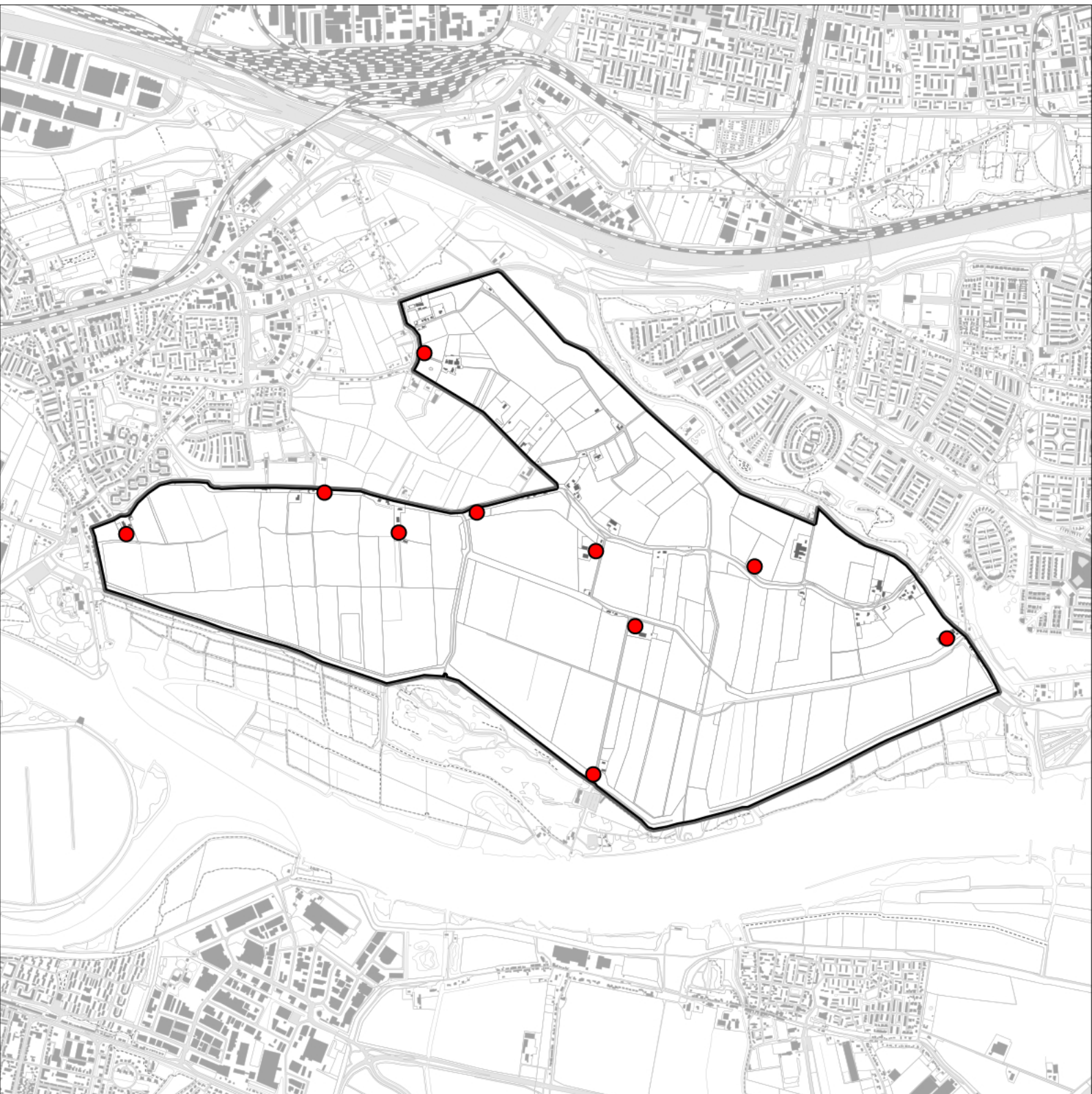
Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen	
man	X	X	X						1
									25-3 t/m 15-5
									1000

0 0.8 1.6 km

Witte Kwikstaart 10 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2023

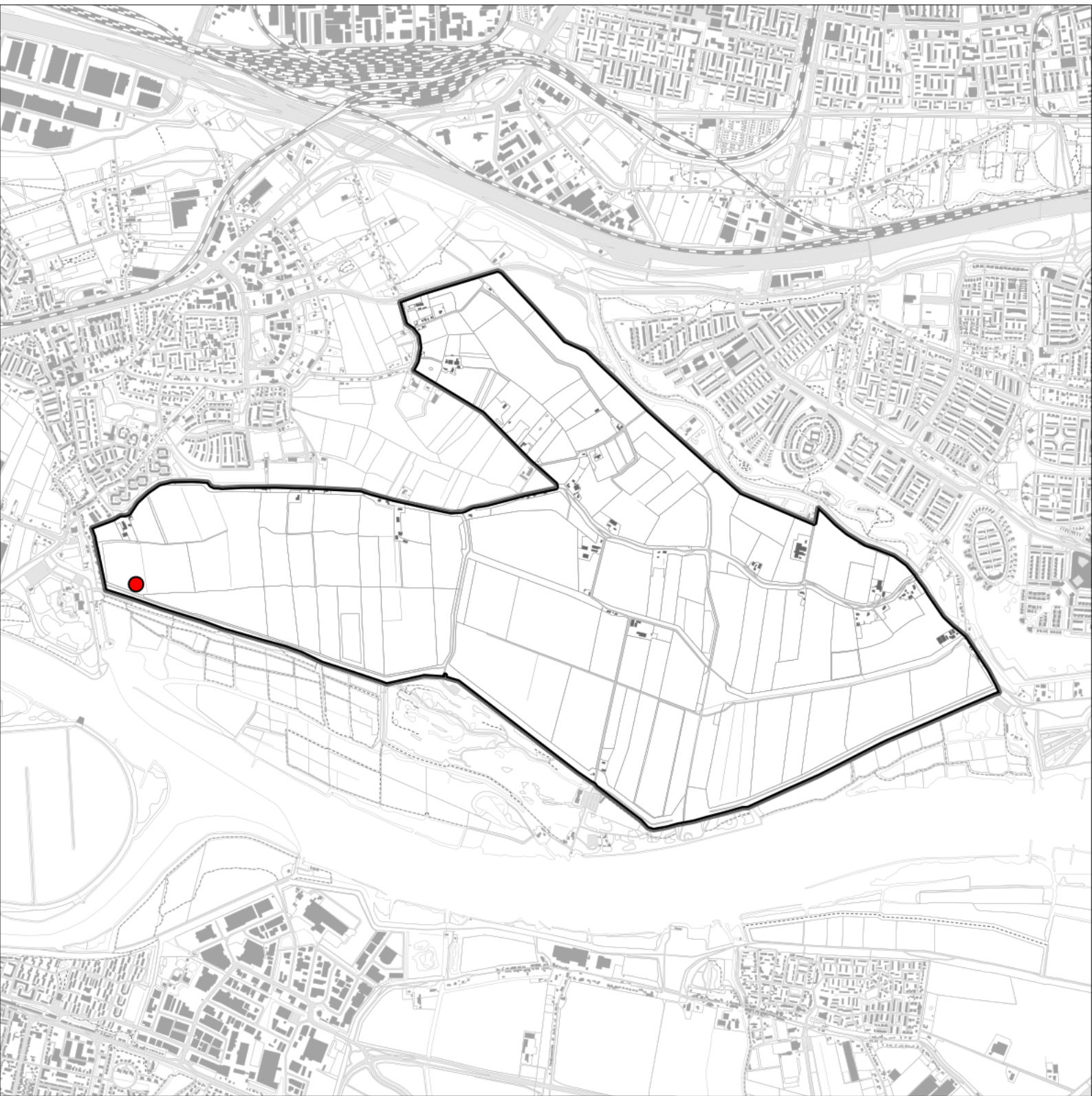
Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
X	X	X	X					2	1	25-3 t/m 15-7	300

Sovon

Zomertaling 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

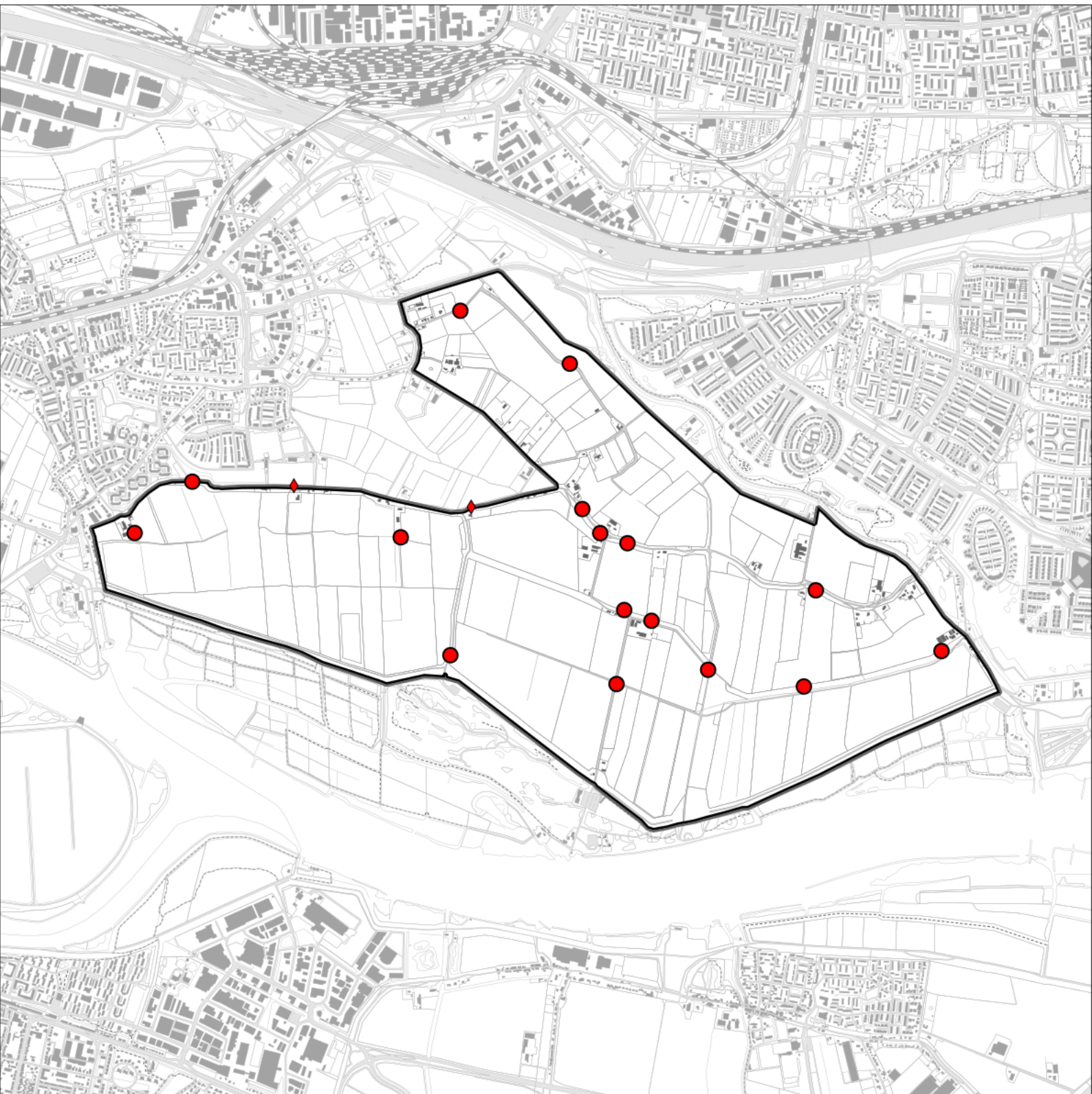
Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
X	X	X	X						1	15-4 t/m 5-7	1000

Zwarte Kraai 16 territoria

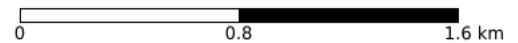
Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium
- Territoria buiten plot (n=2)

Periode:
2023

Telgebied:
10 Rhoon

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.
.	X	X	X					1	25-2 t/m 5-7	500

Bijlage 2

Aantallen territoria van alle in 2023 getelde broedvogelsoorten.

Soort	Territoria 2023	Soort	Territoria 2023
Aalscholver	0	Kokmeeuw	0
Appelvink	0	Koolmees	0
Beflijster		Krakeend	51
Bergeend	6	Kuifeend	19
Blauwborst	10	Kwartel	2
Blauwe Kiekendief	0	Kwartelkoning	0
Blauwe Reiger	0	Lepelaar	
Boerenzwaluw	21	Meerkoet	100
Bontbekplevier	0	Merel	0
Boomkruiper	11	Nijlgans	9
Bosrietzanger	7	Oeverloper	0
Braamsluiper	1	Ooievaar	
Brandgans	1	Pimpelmees	0
Bruine Kiekendief	0	Putter	49
Buizerd	3	Ransuil	1
Casarca		Rietgors	8
Cetti's Zanger	1	Rietzanger	19
Dodaars	2	Ringmus	16
Ekster	18	Roek	7
Engelse Kwikstaart	1	Roodborst	0
Fazant	68	Roodborsttapuit	11
Fitis	0	Scholekster	5
Fluiter	0	Sijs	
Fuut	1	Slobeend	12
Gaai	3	Snor	0
Gekraagde Roodstaart	0	Soepeend	12
Gele Kwikstaart	56	Soepgans	0
Gierzwaluw		Sperwer	1
Grasmus	24	Spotvogel	2
Graspieper	0	Spreeuw	0
Grauwe Gans	12	Sprinkhaanzanger	
Grauwe Vliegenvanger	0	Staartmees	2
Groene Specht	3	Stadsduif	0
Groenling	13	Stormmeeuw	0
Groenpootruiter		Tafeleend	0
Grote Bonte Specht	7	Tapuit	0
Grote Canadese Gans	6	Tjiftjaf	0
Grote Zilverreiger		Torenvalk	2
Grutto		Tuinfluiter	2
Halsbandparkiet	8	Tureluur	6
Havik	0	Turkse Tortel	5
Heggenmus	0	Veldleeuwerik	1
Holenduif	9	Velduil	0
Houtduif	40	Vink	0
Huismus	0	Visdief	0
Huiszwaluw	39	Waterhoen	33
IJsvogel	1	Watersnip	
Kauw	12	Wilde Eend	126
Kemphaan		Winterkoning	0
Kerkuil	1	Wintertaling	0
Kievit	80	Witgat	
Kip	0	Witte Kwikstaart	10
Kleine Karekiet	18	Wulp	
Kleine Mantelmeeuw	0	Zanglijster	0
Kleine Plevier	6	Zomertaling	1
Kluut	0	Zwarte Kraai	16
Kneu	23	Zwarte Roodstaart	0
Knobbelzwaan	4	Zwartkop	0
Koekoek	0	Zwartkopmeeuw	0

Bijlage 3

Resultaten van de MAS-tellingen van 2017 t/m 2023. Per soort staat de dichtheid weergegeven in aantal vogels per 100 ha, aflopend op talrijkheid in 2023. De eerste kolom geeft aan tot welke habitat de broedvogel behoort. Doelsoorten zijn vetgedrukt.

habitat	soort	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
open akker	Kievit	11.0	10.3	10.0	9.7	10.9	11.9	14.2
sloot en oever	Meerkoet	3.9	3.5	3.2	5.3	5.8	8.0	6.8
sloot en oever	Wilde Eend	4.6	4.1	2.6	6.5	5.5	4.8	6.4
ruigte en struweel	Fazant	2.8	5.3	3.5	4.7	3.2	2.9	6.4
open akker	Gele Kwikstaart	7.4	7.7	4.8	6.2	5.8	4.8	4.2
sloot en oever	Kuifeend	0.7	0.6	0.6	0.6	1.3	1.3	2.9
sloot en oever	Krakeend	1.4	1.8	2.6	2.1	2.6	3.2	2.6
open akker	Scholekster	0.4	0.3	0.3	1.2	1.3	1.6	2.6
ruigte en struweel	Rietzanger	0.0	0.3	0.3	0.9	0.0	1.9	2.6
sloot en oever	Knobbelzwaan	0.0	0.6	0.3	0.6	1.6	2.6	2.3
plasdras	Tureluur	0.0	0.0	0.0	0.3	0.6	1.6	2.3
plasdras	Kleine Plevier	0.0	0.0	0.0	1.2	2.3	1.3	1.6
dijk en woenerf	Vink	1.1	1.8	1.6	1.8	1.0	2.6	1.3
sloot en oever	Grote Canadese Gans	0.7	0.6	0.3	0.6	0.3	1.0	1.3
ruigte en struweel	Rietgors	0.0	0.0	0.6	0.3	0.3	1.0	1.3
dijk en woenerf	Witte Kwikstaart	0.0	0.0	0.6	1.2	1.9	1.3	1.0
sloot en oever	Nijlgans	0.0	0.6	1.6	1.5	0.6	0.6	1.0
dijk en woenerf	Spreeuw	0.7	0.3	1.0	0.6	0.0	0.3	1.0
ruigte en struweel	Tjiftjaf	0.7	0.0	0.6	0.6	0.3	0.3	1.0
sloot en oever	Bergeend	0.0	0.0	0.0	0.6	0.3	1.3	1.0
ruigte en struweel	Blauwborst	0.4	0.6	0.0	0.9	0.0	0.0	1.0
sloot en oever	Slobeend	1.4	0.6	0.6	1.2	1.0	1.3	0.6
dijk en woenerf	Merel	0.0	0.9	0.3	0.9	1.3	1.9	0.6
ruigte en struweel	Roodborsttapuit	0.4	0.3	0.3	1.2	0.6	0.3	0.6
ruigte en struweel	Kleine Karekiet	0.0	0.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.6
dijk en woenerf	Zwarte Kraai	1.1	1.5	1.9	1.5	0.6	0.0	0.3
ruigte en struweel	Grasmus	0.7	1.5	1.6	0.9	0.6	0.6	0.3
ruigte en struweel	Kneu	0.4	2.7	1.0	0.3	0.0	0.0	0.3
dijk en woenerf	Houtduif	0.7	2.1	0.3	0.0	0.3	0.3	0.3
dijk en woenerf	Winterkoning	0.7	0.3	0.6	0.6	0.3	0.6	0.3
ruigte en struweel	Bosrietzanger	0.4	1.5	0.3	0.3	0.6	0.0	0.3
ruigte en struweel	Zwartkop	0.4	0.3	0.3	0.3	1.0	0.6	0.3
ruigte en struweel	Putter	0.7	0.9	0.6	0.3	0.3	0.0	0.3
ruigte en struweel	Fitis	0.0	0.0	0.3	0.6	0.6	0.6	0.3
ruigte en struweel	Koekoek	0.4	0.0	0.3	0.3	0.6	0.3	0.3
dijk en woenerf	Holenduif	0.7	0.6	0.3	0.3	0.0	0.0	0.3
ruigte en struweel	Cetti's Zanger	0.0	0.0	0.0	0.3	0.3	0.3	0.3
dijk en woenerf	Ekster	0.0	0.3	0.3	0.0	0.0	0.0	0.3
dijk en woenerf	Groene Specht	0.0	0.0	0.0	0.3	0.0	0.0	0.3
ruigte en struweel	Tuinfluit	0.0	0.0	0.0	0.3	0.0	0.0	0.3
dijk en woenerf	Halsbandparkiet	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3
sloot en oever	Dodaars	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3
sloot en oever	Soepeend	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3
dijk en woenerf	Huismus	3.2	2.4	1.9	0.6	0.0	0.0	0.0
dijk en woenerf	Buizerd	1.1	1.2	1.0	0.3	1.0	0.3	0.0
sloot en oever	Waterhoen	0.4	0.6	1.3	1.2	0.3	0.3	0.0
dijk en woenerf	Koolmees	0.4	0.6	0.6	0.9	0.0	0.6	0.0
plasdras	Kluut	0.0	0.0	0.0	1.8	1.0	0.0	0.0
dijk en woenerf	Boomkruiper	0.4	0.6	0.3	0.3	0.3	0.3	0.0
dijk en woenerf	Pimpelmees	0.7	0.0	0.3	0.0	0.3	0.3	0.0
dijk en woenerf	Zanglijster	0.4	0.3	0.0	0.3	0.3	0.3	0.0
dijk en woenerf	Grote Bonte Specht	0.7	0.3	0.0	0.0	0.3	0.0	0.0

habitat	soort	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
sloot en oever	Grauwe Gans	0.4	0.0	0.3	0.0	0.6	0.0	0.0
ruigte en struweel	Groenling	0.7	0.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
open akker	Torenavalk	0.0	0.6	0.0	0.3	0.3	0.0	0.0
dijk en woenerf	Gekraagde Roodstaart	0.4	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ruigte en struweel	Heggenmus	0.4	0.0	0.0	0.3	0.0	0.0	0.0
open akker	Kwartel	0.0	0.0	0.3	0.0	0.0	0.3	0.0
dijk en woenerf	Ringmus	0.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
open akker	Engelse Kwikstaart	0.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ruigte en struweel	Roodborst	0.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
open akker	Kwartelkoning	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3	0.0	0.0
open akker	Veldleeuwerik	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3	0.0	0.0
dijk en woenerf	Boerenzwaluw	0.0	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ruigte en struweel	Nachtegaal	0.0	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
sloot en oever	Brandgans	0.0	0.0	0.0	0.3	0.0	0.0	0.0
sloot en oever	IJsvogel	0.0	0.0	0.0	0.3	0.0	0.0	0.0
sloot en oever	Soepgans	0.0	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Bijlage 4

Aantallen vogels per ronde van de Trajecttelling in seizoen 2022-2023.

Soort	23-11- 2022	27-12- 2022	30-1- 2023	27-2- 2023	18-7- 2023	15-8- 2023	26-9- 2023	30-10- 2023
Aalscholver	2	1	3	3	2		5	2
Blauwborst						1		
Blauwe Kiekendief	1							
Blauwe Reiger	19	15	9	9	12	28	22	20
Boerenzwaluw					14	39	2	
Boomkruiper		1	1		2	4	3	
Bruine Kiekendief					3	1		
Buizerd	10	7	7	3	4	7	12	9
Cetti's Zanger								1
Dodaars	19	25						
Ekster	19	25	24	29	28	21	33	33
Fazant	8	8	7	21	20	11	40	27
Gaai	2	1				1	1	
Gele Kwikstaart					4	7		
Goudhaan								1
Graspieper	17	19	3	16			25	20
Grauwe Gans	586	137	113	37	874	315	1758	186
Groene Specht	1	2			1	1	2	
Groenling	26			1	11		5	
Grote Bonte Specht	1				2		4	2
Grote Canadese Gans	58	47		34	22	179	1	54
Grote Gele Kwikstaart	2	1	1	1				2
Grote Zilverreiger	3	2					1	5
Halsbandparkiet	6	9	6	6	5	4	14	2
Havik	1						1	
Heggenmus	3	3		2			6	4
Holenduif	21		7	1	9	3	36	
Houtduif	2	3	1	14	104	270	77	42
Huismus	30	35	30	30	20	10	15	30
Huiszwaluw						30		
IJsvogel					1	1	1	2
Kauw	90	10	40	110	16	95	55	73
Keep								2
Kievit	1	17		41	34		4	
Kleine Karekiet					3			
Kleine Mantelmeeuw	1				11	36		
Kneu	10	5	10	22	8	41	56	
Knobbelzwaan	69	59	83	84	2	2	18	32
Kokmeeuw	24	55	80	476	470	5	1	
Koolmees	22	17	7	17	11	7	29	10
Koperwiek		34						4
Krakeend	8	16	4	32	31	8	28	39
Kramsvogel	33	12		20				1
Kuifeend		3	2	13	1		1	4
Meerkoet	110	149	194	336	69	92	115	148
Merel	7	9		1	7		4	4
Nijlgans	557	513	308	99	289	125	357	222
Ooievaar	2	2						
Pimpelmees	4	14	8	12	4	4	9	5
Purperreiger						1		
Putter	75		6	4	11	14	10	1
Rietgors	5	4		6	4	2	8	17

Soort	23-11- 2022	27-12- 2022	30-1- 2023	27-2- 2023	18-7- 2023	15-8- 2023	26-9- 2023	30-10- 2023
Ringmus				5		5		5
Roek					10			20
Roodborst	5			1			4	19
Roodborsttapuit				1	1			
Scholekster					8			
Slechtvalk					1			
Slobeend		2					4	2
Smient	1							
Soepeend					3	15	2	2
Soepgans							1	
Sperwer	1	1		2				
Spreeuw	1642	335	485	147	25	100	246	330
Stadsduif	74	30	10	6	50	41	15	50
Stormmeeuw	3	2	1	25	27		2	1
Tapuit							1	
Tjiftjaf					5	14	11	
Torenvalk	3	8	1	4	4	2	4	4
Turkse Tortel	35	2	1		2		7	3
Veldleeuwerik	205	235	10					402
Vink	250	272	28	68	5		5	86
Visdief					1			
Vuurgoudhaan				1				
Waterhoen	21	26	22	37	14	7	19	23
Waterpieper	9	11	1	2				7
Watersnip							4	1
Wilde Eend	32	25	20	64	38	353	79	58
Winterkoning	2	4	1	5	6	2	5	6
Wintertaling	6			2				
Witgat				1				
Witte Kwikstaart	16	10	12	30	9	55	44	41
Wulp		1	8	1				
Zanglijster	1	1	1	1		1	1	9
Zilvermeeuw					1		1	
Zwarte Kraai	120	67	114	110	207	229	134	121
Zwartkop					3	1		

In opdracht van:

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Postbus 6521
6503 GA Nijmegen
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
T (024) 7 410 410

E info@sovon.nl
I www.sovon.nl

